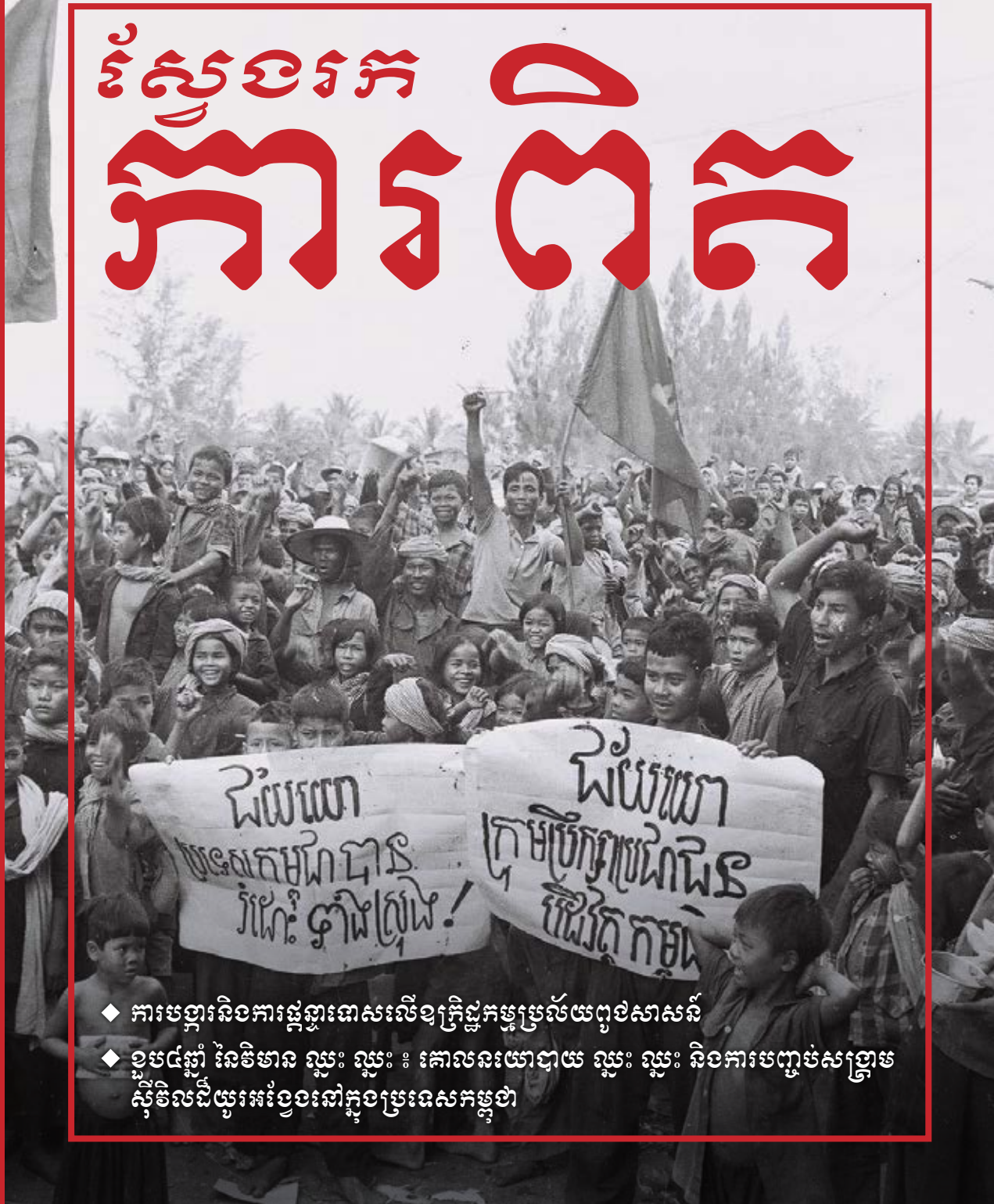

និស្ទេសន៍ ការពិត

- ◆ ការបញ្ជូននិងការផ្តល់ធនធាននៃវិទ្យាស្ថានកម្ពុជាប្រសប់យុទ្ធសាស្ត្រ
- ◆ ខ្លួនឯងនៃវិទ្យាស្ថាន ឈ្នះ ឈ្នះ ៖ គោលនយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ និងការបញ្ចប់សង្គ្រាម ស៊ីវិលដ៏យូរអង្វែងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

លេខ ២៧៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២

មាតិកា

សំបុត្រ

- ◆ ការបង្ការ និង ការដកខ្លួនចេញពីសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ... ១
- ◆ របបខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តការបំពានបំពាននៃសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ..... ៤
- ◆ ខួប៤៧ វិនិច្ឆ័យ ឈ្នះ ឈ្នះ ៖ ៦

ផ្នែកឯកសារ

- ◆ អ៊ីន ប៊ុនហ្វ ហៅ ខ្មៅ៖ ក្រសួងទស្សនាវដ្តីកម្ពុជា .. ១០

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការស្រាវជ្រាវ

- ◆ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតហ្វីលីពីនប្រចាំកម្ពុជា ទស្សនកិច្ចមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តកំពង់ចាម ១៣
- ◆ ខ្ញុំរស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ៨ខែ ១៥
- ◆ ស្រី សំអាង៖ អតីតពេទ្យយោធាតំបន់២០ .. ១៧
- ◆ រឿងដែលខ្ញុំខ្លាចជាងគេគឺ «ខ្លាចខ្មែរ..... ១៧
- ◆ សម្រេចចិត្តចូលបម្រើកងទ័ពព្រោះមិន... ២១
- ◆ នេត សំអូន៖ អ្នកចាក់មេក្រូយោសនា... ២៣
- ◆ ខ្មែរក្រហមបង្ខំខ្ញុំសឹកដោយលើកពាក្យ... ២៥
- ◆ សែ កៀន៖ អតីតកងសិល្បៈភូមិ ២៧
- ◆ ឈ្មួញខ្មែរក្រហមចាប់ខ្ញុំចំណង ដោយចោទ... ២៧
- ◆ ពិព័រណ៍ស្តីអំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរស់រានមានជីវិត ឡើងវិញរបស់..... ៣១

ផ្នែកវេទនាពិភាក្សាសាធារណៈ

- ◆ សិស្សមកពីវិទ្យាល័យ ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន មេមត់និងវិទ្យាល័យ ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន ជា ៣៦
- ◆ វេទិកាសូត្រចាម..... ៣៧
- ◆ សិស្សានុសិស្សមកពីវិទ្យាល័យ គិរីវង្ស ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី «ការសិក្សា ៤២

ប្រជាជនចូលរួមអបអរក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជាដែលជារបបដឹកនាំដោយប្រទេសកម្ពុជានៅខាងមុខព្រះរាជដំណាក់ នៅក្នុងខេត្តសៀមរាប បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមត្រូវបានដួលរំលំនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ (ហ្វីលីពីន តាយ និង ឌីញ ហ្វុន/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

- ◆ យុវជន-យុវនារីមកពីស្រុកបាធាយចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា..... ៤៥
- ◆ សិស្សមកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ពានរោងចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី ៤៧

ផ្នែកស្រាវជ្រាវរក្រសួង

- ◆ «ទួលពិយាជ» (ត) ៥៣

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ៣៧ ៥ ព.មប្រក
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨
រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ការបញ្ជូននិងការផ្តន្ទាទោសលើ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍

នាំ យូ

អនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការនិងការផ្តន្ទាទោសឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ តែងតែស្ថិតនៅអមគ្នាជាមួយនិងសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សក្នុងនាមជាសសរស្តម្ភដ៏សំខាន់មួយនៃច្បាប់ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនៃទិវាសិទ្ធិមនុស្សឆ្នាំ២០២២នេះ ខ្ញុំចង់រំលេចអំពីសារសំខាន់ដ៏ចាំបាច់នៃកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ការឧក្រិដ្ឋកម្មយោធា រយៈពេលដោយរួមបញ្ចូលទាំងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅពេលដែលឧក្រិដ្ឋកម្មយោធា កើតមានឡើង

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ របបខ្មែរក្រហមបានដឹកនាំប្រទេសកម្ពុជាឲ្យធ្លាក់ចូលទៅក្នុងសោកនាដកម្មដែលបណ្តាលឲ្យប្រជាជនកម្ពុជាជាង២លាននាក់បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត។ ថ្វីត្បិតតែប្រជាជនកម្ពុជាប្រមាណជាង២លាននាក់ ត្រូវបានបាត់បង់ជីវិតក្នុងរបបខ្មែរក្រហមយ៉ាងណាក្តី ក៏នៅមានអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបនេះប្រមាណជាង៥លាននាក់ទៀត បន្តរៀបរាប់រឿងរ៉ាវជីវិតរបស់ខ្លួន។ អ្នកប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ក៏បន្តរស់រានមានជីវិតដែរ។ នេះគឺជារូបថតកុមារនៅម្តុំអគ្គីវត្ត បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ កុមារកម្ពុជាជាប់សែននាក់ត្រូវបន្សល់ទុកនៅកំព្រា (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វត្តមាននៃប្រតិកម្មភ្នែកដើម្បីបញ្ឈប់អំពើហោរយោ
ត្រូវបានទាមទារឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ និងបន្ទប់មកចងក្រង
ទុក, ស៊ើបអង្កេត និងជាចុងក្រោយកាត់ទោសលើ
ជនដៃដល់។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី ចាប់តាំងពីឆ្នាំ
១៩៤៨ រហូតមកទល់នឹងសព្វថ្ងៃ យើងមិនទាន់បាន
ឆ្ពោះតការយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធ្វើការ
បង្ការយ៉ាងពិតប្រាកដមួយនៅឡើយទេ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មហោរយោ ពុំអាចកើតមានឡើងដោយ
ឯកឯងបានឡើយ។ ព្រឹត្តិការណ៍និងកាលៈទេសៈផ្សេងៗ
អាចជំរុញឲ្យមានឧក្រិដ្ឋកម្មហោរយោ។ ទោះបីជា
មិនមែនទាំងស្រុង ប៉ុន្តែភាគច្រើន ការផ្តាច់ខ្លួន, ការ
បែងចែក និងការរើសអើង តែងរុញច្រានឲ្យឧក្រិដ្ឋកម្ម
ហោរយោ ប្រឆាំងនឹងក្រុមមនុស្សជាក់លាក់ ក្លាយទៅ
ជាភាពសមហេតុសមផល។ នៅមុនពេលដែល
មនុស្សម្នាក់ត្រូវទទួលបានការរើសអើង បុគ្គលនោះ
ប្រាកដជាត្រូវលុបបំបាត់ចោលភាពជាមនុស្សរបស់
ខ្លួន។ ដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃការលុបបំបាត់ចោល
ភាពជាមនុស្ស ពឹងផ្អែកទៅលើការធ្វើឲ្យភាពស្តាប់
ខ្លឹម និងការមិនជឿទុកចិត្តគ្នា ក្លាយទៅជាភាពសម
ហេតុសមផល។ ដំណើរការនេះ មានដើមចមចេញពី
ព័ត៌មានមិនពិត ដែលដុះទៅដោយភាពលម្អៀង,
ការវិនិច្ឆ័យជារួម, និងការកេងប្រវ័ញ្ច។ ឧក្រិដ្ឋកម្ម
ហោរយោ ក៏តែងតែអាចកើតឡើងចេញពី ការមិន
រួបរួម, អំពើពុករលួយ ឬកន្លះខាតនៃការបង្កើតជា
ស្ថាប័នចាំបាច់នានា ជាពិសេស ស្ថាប័នដែលប្តេជ្ញា
លើកកម្ពស់ការសន្តិភាពនិងការអប់រំ។ អាស្រ័យហេតុ
នេះហើយ ទើបយើងត្រូវតែឆ្ពោះតការយកចិត្តទុកដាក់
ជាពិសេសទៅលើបញ្ហានេះ។

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៨មក យើងបានបោះជំហាន
ទៅមុខយ៉ាងសំខាន់ដោយធ្វើសកម្មភាពតប ដើម្បី
បង្កាក់, បញ្ចៀស និងយ៉ាងហោចណាស់ ផ្តន្ទាទោស
ចំពោះជនដៃដល់ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតលើ
ឧក្រិដ្ឋកម្មហោរយោ ផ្សេងៗ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី
សកម្មភាពទាំងអស់នេះ មិនមែនជាសកម្មភាពរារាំង
ទេ ក៏ប៉ុន្តែជាសកម្មភាពប្រតិកម្មតបទៅវិញទេ។

ពុំមានគុណការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មហោរយោណា
មួយ អាចបង្ការអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលអាចកើត
ឡើងនាពេលខាងមុខនេះទេ ហើយក៏ពុំមានទណ្ឌកម្ម
ឬការផ្តន្ទាទោសណាមួយ ដែលអាចប្រោសជីវិតដែល
បាត់បង់ឲ្យរស់រានឡើងវិញ ឬបំបាត់ភាពភ័យខ្លាច
ដែលបន្ទុល់ទុកបន្តជំនាន់ទៅមុខបានដែរ។ ជារួម
ភាពភ័យខ្លាចដែលបង្កឡើងដោយឧក្រិដ្ឋកម្មហោរ
យោ កាលពីអតីតកាល តែងតែជាគ្រាប់ពូជដែលត្រូវ
គេបំភ្លេចចោល ហើយចេញជាពន្លកនៃអំពើហិង្សា និង
អំពើអមនុស្សធម៌នាពេលអនាគត។

ប្រសិនបើយើងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រត្រឹមត្រូវ ដែល
មានប្រសិទ្ធភាព, ទូលំទូលាយ និងនៅពេលវេលា
សមស្របក្នុងការបង្ការឧក្រិដ្ឋកម្មហោរយោ នានា
នោះអាទិភាពរបស់យើង គឺត្រូវកំណត់ឡើងសាជាថ្មី
ដោយពិចារណាអំពីចុងម្ខាងទៀតនៃវិសាលភាព
ដែលគ្រាប់ពូជនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេល
អនាគតអាចដុះជាលំបាក។ ការទទួលខុសត្រូវរបស់
យើងស្របទៅតាមឯកសារស្តីអំពីសិទ្ធិមនុស្សជា
មូលដ្ឋាន មិនគួរវាស់វែងដោយផ្អែកតែទៅលើ
ជោគជ័យរបស់យើងក្នុងការឆ្លើយតប, ការស៊ើប
អង្កេត និងការកាត់ទោសចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មហោរយោ
តែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវឆ្ពោះតលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង
របស់យើង ក្នុងការគាំពារដល់ស្ថាប័ន, កិច្ចផ្តួចផ្តើម
និងសកម្មភាពនានា ដែលបង្កើតបាននូវទ្វីពលវិជ្ជមាន
ដើម្បីបង្ការអំពើអមនុស្សធម៌ គ្រប់សណ្ឋាន។
យុទ្ធសាស្ត្រដ៏មានប្រសិទ្ធភាពបំផុតដើម្បីបង្ការអំពើ
ប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគត គឺការឆ្ពោះតទៅ
លើសកម្មភាពនិងគោលនយោបាយដែលបង្កាក់
និងកាត់បន្ថយហានិភ័យនៃការចម្រើនទៅមុខ នៅ
ដំណាក់កាលដំបូងបង្អស់នៃអំពើអមនុស្សធម៌។

ថ្មីៗនេះ ប្រទេសកម្ពុជាបានសម្រេចលុបទិវាសិទ្ធិ
មនុស្សចេញពីប្រតិទិនឈប់សម្រាកប្រចាំឆ្នាំ។ ខ្ញុំ
យល់ឃើញថា យើងគួរតែពិចារណាលើសេចក្តីសម្រេច
ជាសមូហភាពនេះឡើងវិញ។ ប្រទេសកម្ពុជា សម្រេច
បានជោគជ័យដ៏វិសេសវិសាលលើកម្មវិធីអប់រំអំពី

ប្រល័យពូជសាសន៍ដែលជាសមាសធាតុដ៏សំខាន់ មួយក្នុងការបង្ការទុក្ខក្នុងមួយយោធា។ អាស្រ័យ ហេតុនេះ ដើម្បីបង្កើនជោគជ័យខាងលើ និងភាពជា អ្នកដឹកនាំរបស់កម្ពុជានៅក្នុងតំបន់និងសកលលោក លើផ្នែកនេះ យើងត្រូវតែប្រារព្ធការសន្ទនាប្រចាំឆ្នាំអំពី អនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការនិងការផ្តន្ទាទោសចំពោះ ទុក្ខកម្មប្រល័យពូជសាសន៍។ ខណៈពេលដែលអង្គ ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (ឬសាលាក្តី ខ្មែរក្រហម) កំពុងបំប្រែប្រួលប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន ពុំ មានពេលវេលាណាដែលសក្តិសមជាងពេលបច្ចុប្បន្ន នេះទេ ក្នុងការរក្សាភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់កម្ពុជា និងក្តោបយកទិកាសដើម្បីសម្រេចបានកម្មវត្ថុស្នូល នៃអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការនិងការផ្តន្ទាទោសទុក្ខកម្ម ប្រល័យពូជសាសន៍។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា មានមោទកភាព ចំពោះការកាត់ទ្រង់ដែលខ្លួនបានផ្តល់ទៅកាន់ការងារ របស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម ដែលពិតជាមានសារ- សំខាន់ក្នុងការផ្តល់ជូនដល់នរណាៗ ក្រោមនូវទិកាសចូល រួមនៅក្នុងដំណើរការយុត្តិធម៌ និងឈានទៅសម្រេច

បានភាពសះស្បើយដ្ឋានចិត្តពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ខ្មែរក្រហមក្នុងកម្រិតមួយ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ ក៏មាននូវមោទកភាព ក្នុងការកាត់ទ្រង់ចំពោះកិច្ចប្រជុំប្រចាំឆ្នាំ អំពីអនុសញ្ញាស្តីពី ការបង្ការនិងការផ្តន្ទាទោសចំពោះទុក្ខកម្មប្រល័យ ពូជសាសន៍។ ខណៈពេលដែលយើងប្រារព្ធទិវាសិទ្ធិ មនុស្ស យើងត្រូវតែប្រកាន់ខ្ជាប់ការយល់ឃើញថា ការទទួលស្គាល់ឯកសារស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋាន មិនមែនត្រឹមតែប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនាមជាការប្តេជ្ញាជា សកលតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជាបទដ្ឋានសម្រាប់ ការវាយតម្លៃថា តើយើងចង់បន្សល់ទុកពិភពលោក មួយបែបណាសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។

រ៉ាល់ យុ គឺជាតាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ម្តេចជាចំពោះយុត្តិធម៌, ការចងចាំ និងការធ្វើឱ្យសះស្បើយដ្ឋានចិត្ត សម្រាប់ អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ខ្មែរក្រហម។

កងយោធពល កំពុងដឹកប្រឡាយលើកទំនប់ក្នុងការដ្ឋានការងារក្នុងរបបខ្មែរក្រហម (១៩៧៥-១៩៧៨)។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

របបខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តការ បំពានបំពានសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០

នាំ យ

អង្គការគុរបស់ជនរងគ្រោះដែលបន្សល់ទុកពីរបបខ្មែរក្រហម (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

របបខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តការបំពានបំពានសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ ដែលបណ្តាលឲ្យប្រជាជនកម្ពុជាប្រមាណជាងពីរលាននាក់បាត់បង់ជីវិត។ នេះគឺជាសោកនាដកម្មដ៏សោកសង្កេតនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ។ កម្ពុជាបានទទួលរងទុក្ខទោម្នេញពីរបបនេះដោយផ្ទាល់ ក៏ប៉ុន្តែកម្ពុជាបានស្វែងរកស្តារប្រទេសរបស់ខ្លួនពីបាត់ដៃទទេរហួតមាត់ថ្ងៃនេះ។ កម្ពុជានឹងបន្តអភិវឌ្ឍខ្លួនឲ្យប្រសើរឡើងពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃដើម្បីមនុស្សជំនាន់

ក្រោយនិងជាដៃកម្មយនៃពិភពលោកដ៏ត្រចះត្រចង់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា មានមោទនភាពក្នុងការចងក្រងឯកសារអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏លំបាកលំបិននេះ ដើម្បីបុព្វហេតុយុត្តិធម៌, ការចងចាំ និងការផ្សះផ្សា សម្រាប់ប្រជាជាតិរបស់ខ្លួននិងពិភពលោក។

អង្គការរបស់ជនរងគ្រោះដែលបន្សល់ទុកពីរបបខ្មែរក្រហម (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ទង់ឆ្នាំ នៃវិបាក ឈ្នះ ឈ្នះ ៖

គោលនយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ និងការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលដ៏យូរអង្វែង នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ប្រទេសអាស៊ីន

សោម ប៊ុនថន

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារៀបចំការគាំពារព័រណ៍ស្តីអំពី «អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរស់រាននាជំរិត ឡើងវិញរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា» រយៈពេល៣ថ្ងៃ ពីថ្ងៃទី២៧ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ នៅវិមានឈ្នះ ឈ្នះ ដើម្បីអបអរពិធីខួប២៤ឆ្នាំ នៃទិវានយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ អបអរសាទរខួប២៤ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិល នៅកម្ពុជា និងការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ ពីថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨-ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ និងខួប៤ឆ្នាំនៃវិមានឈ្នះ ឈ្នះ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រទេសកម្ពុជាទើបបញ្ចប់តួនាទីជាប្រធានអាស៊ានប្តូរវេន នៅចុងឆ្នាំ២០២២ នេះ ដែលត្រូវផ្ទេរទៅឲ្យប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី។ នៅក្នុងតួនាទីជាប្រធានអាស៊ានប្រទេសកម្ពុជាបានស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលវិវឌ្ឍន៍បញ្ហាសកលធំៗដែលត្រូវប្រឈម និងដោះស្រាយរួមទាំងបញ្ហានៅក្នុងតំបន់ពិសេសបញ្ហាដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសកូម៉ា រហូតដល់មានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយស្តីអំពីស្ថានភាពនៅកូម៉ា

កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមចុងក្រោយដែលនៅសេសសល់នៅតំបន់អន្លង់វែងធ្វើសមាហរណកម្មចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាផ្លូវការនៅអំឡុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៩។ (បណ្ណសារវិទ្យុសម្លេងឯកសារកម្ពុជា)

កាលពីថ្ងៃទី០២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២២ កន្លងមក ខណៈដែលប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ានសម្តែងក្តីព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងទាក់ទងនឹងការសម្លាប់អំពើហិង្សា និងការធ្លាក់ចុះនៃស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ បញ្ហានៅក្នុងប្រទេសភូមាភីត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីប្រជុំ និងដោះស្រាយផងដែរ។

ជាទូទៅ ហរណ៍ចេញពីមេរៀនដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា កាលពី៤៣ឆ្នាំមុន របបខ្មែរក្រហមបានឡើងគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជារយៈពេលប្រមាណតែជាងបីឆ្នាំតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែរបបនេះបានបន្សល់នូវសង្គ្រាម ភាពវឹកវរ អំពើហិង្សា កំនុំ និងភាពបែកបាក់សង្គមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរឲ្យប្រជាជនកម្ពុជា និងមេដឹកនាំជំនាន់ក្រោយដោះស្រាយប្រមាណជាង៤ទសវត្សរ៍។ ទោះបីរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំទៅនៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ ហើយក៏ដោយ ក៏របបនេះបានប្រមូលកម្លាំងរបស់ខ្លួនឡើងវិញនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនជាប់នឹងប្រទេសថៃ និងបានកាន់កាប់តំបន់

រដ្ឋបាលនៅតាមបណ្តាខេត្តមួយចំនួនទៀតផង។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ របបខ្មែរក្រហមក៏នៅតែមានការទទួលស្គាល់ និងគាំទ្រពីភាពស្របច្បាប់ពីប្រទេសលោកខាងលិចមួយចំនួន និងជាពិសេសក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ានខ្លះ ដោយបានធ្វើមិនដឹងម៉ែនឮប្តូរមើលរំលងពីភាពសាហាវឃោរឃៅដែលក្រុមមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តមកលើប្រជាជនកម្ពុជា។ ខ្មែរក្រហមបាន

កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមចុងក្រោយដែលនៅសេសសល់នៅតំបន់អន្លង់វែងធ្វើសមាហរណកម្មចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាផ្លូវការនៅអំឡុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៩។ (បណ្ណសារវិទ្យុសម្លេងឯកសារកម្ពុជា)

កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមចុងក្រោយដែលនៅសេសសល់នៅតំបន់អន្លង់វែងធ្វើសមាហរណកម្មចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាផ្លូវការនៅអំឡុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ធ្វើឲ្យប្រជាជនកម្ពុជា ស្មគ្រាន់ ប្រមាណជាងពីរលាននាក់បាត់បង់ជីវិត ហើយហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់ប្រទេសកម្ពុជាស្ទើរតែបាត់បង់ទាំងស្រុង។

ការបាត់បង់ដ៏ធំនេះ គឺជា កាតព្វកិច្ចដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដែលប្រជាជនកម្ពុជា និងរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា (ក្រោយមកប្តូរមកជា រដ្ឋកម្ពុជា) ដែលត្រូវបានបដិសេធ និងមិនមានអាសនៈនៅក្នុងអង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវស្តារ និងបង្រួបបង្រួមប្រទេសជាតិដែលបែកបាក់ ឡើងវិញ។ ដូច្នេះការដែលនាំមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម និងកម្លាំងខ្មែរក្រហមដែលនៅមានការកាំទ្រពីប្រទេសមួយចំនួន និងនៅមានអារុំធននៅដៃនៅ ឡើយមកចូលរួម គឺជាកិច្ចការ

ដ៏លំបាកមួយ និងស្មុគស្មាញ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ កំណត់ត្រាដើមមួយត្រូវបានអនុវត្ត ឡើងដើម្បីនាំក្រុមខ្មែរក្រហមមកចូលរួមជាមួយប្រទេសជាតិវិញ (ក៏១) ការធានានូវអាយុជីវិត និងរូបរាងកាយ (២) ធានាចំពោះអាជីព និងមុខរបរ និង (៣) ធានាចំពោះកម្មសិទ្ធិចលនទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ។ កំណត់ត្រាដើមនេះបានក្លាយទៅជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីធ្វើឲ្យមានការជឿទុកចិត្តពីក្រុមខ្មែរក្រហម ហើយជាបន្តបន្ទាប់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម និងយោធាខ្មែរក្រហម នៅតំបន់ភ្នំវ័ល្លី ម៉ា ឡៃ ប៉ៃលិន សំឡូត បានធ្វើសមាហរណកម្ម និងចុះចូល។ នួន ជា និង ខៀវ សំផន រួមទាំងមេដឹកនាំយោធានៅតំបន់អន្លង់វែងដែលជាតំបន់រើសម៉ាចុងក្រោយរបស់ខ្មែរក្រហម បានចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលដែលដឹកនាំដោយ សម្តេច ហ៊ុន សែន នៅថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ការចុះចូល

នេះ គឺជាការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅក្នុងប្រទេស
កម្ពុជាដែលមានរយៈពេលប្រមាណពីរទសវត្សរ៍។

ទោះបីយ៉ាងណាការចរចាបង្រួបបង្រួម និង
យុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបញ្ចប់របប
ខ្មែរក្រហម មិនត្រូវបានគេយល់ឃើញពីសារសំខាន់
របស់វានៅក្នុងតំបន់ និងពិភពលោកឡើយ។ ដូច្នេះ
ខ្ញុំគិតថា ការដាក់បញ្ចូលគោលនយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ
នៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់ក្រសួងអប់រំគឺជាប្រយោជន៍
ដ៏សំខាន់ដែលធ្វើឲ្យក្មេងៗយល់ពីតម្លៃនៃសន្តិភាព និង
ការដុះដុះជាតិ និងលើកទឹកចិត្តប្រជាជនកម្ពុជាឲ្យ
រួបរួមគ្នាដើម្បីអនាគតដ៏ត្រចះត្រចង់។ នយោបាយ ឈ្នះ
ឈ្នះ នេះ ក៏ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងកម្មវិធីសិក្សា
របស់គណៈកម្មាធិការអន្តររដ្ឋាភិបាលអាស៊ានស្តីអំពី
សិទ្ធិមនុស្ស សហគមន៍ និងពិភពលោកដែរ ព្រោះ

នយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ ជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ប្រទេស
កម្ពុជាដែលធ្វើឲ្យមានការយល់ដឹង និងរួមចំណែក
ជាមួយមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រស្តីពីអំពើប្រល័យពូជ
សាសន៍ សន្តិភាព និងការដោះស្រាយជម្លោះនៅក្នុង
តំបន់ និងពិភពលោក។

វិមាន ឈ្នះ ឈ្នះ ត្រូវបានកសាងឡើង និងសម្ពោធច
្យប្រើប្រាស់នៅថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ ក្រោម
អធិបតីភាពសម្តេច ហ៊ុន សែន។ មកដល់ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ
ឆ្នាំ២០២២នេះ គឺជាខួប៤ឆ្នាំនៃវិមាន ឈ្នះ ឈ្នះ និង
មានរយៈពេល២៤ឆ្នាំបន្ទាប់ពីការចុះចូលរបស់មេដឹក
នាំខ្មែរក្រហម និងកម្លាំងខ្មែរក្រហមទាំងអស់ជាមួយ
រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ វិមាន ឈ្នះ ឈ្នះ តំណាងឲ្យ
សន្តិភាព និងការបង្រួបបង្រួមជាតិ ដែលប្រជាជន
កម្ពុជាត្រូវសិក្សា និងយល់ដឹង។

កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមចុងក្រោយដែលនៅសេសសល់
នៅតំបន់អន្លង់វែងធ្វើសមាហរណកម្មចុះចូលជាមួយ
រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាដួវការនៅអំឡុងខែកុម្ភៈ
ឆ្នាំ១៩៧៧។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អ៊ុំឈ្មោះ អ៊ីនហ្គ ហៅ ខ្មៅ ៖ ក្រសួងឧស្សាហកម្ម

ជំងឺរដ្ឋ មេត្តា

សមមិត្ត នារីក្នុងរូបបន្ថែម ក្រហមជួបជុំគ្នានៅកន្លែងកាត់ដេរ (ហ្គេណា ប៊ិយស្រួម/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ីន ប៊ុនហ្គ ហៅ ខ្មៅ ភេទប្រុស មានស្រុកកំណើតនៅឃុំអូរ ស្រុកភ្នំស្រួច ខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ អ៊ីន ប៊ុន គឺជាជនជាតិចិន។ ឪពុកខ្ញុំស្លាប់នៅពេលខ្ញុំមានអាយុ១៣ឆ្នាំ។ បងប្រុសខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ីន ជួន យាយប្រាប់ខ្ញុំថា ឪពុកខ្ញុំគឺជាកូនកម្មវិធីប្រទេសកម្ពុជា។ ក្រោយមកគាត់ចេញមករស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បន្ទាប់មកផ្លាស់មកស្រុកយួន រួចចូលមកប្រទេសកម្ពុជា ដោយរស់នៅក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ មេត្តាការក្នុងមីនីស្ត្របញ្ជាឪពុកខ្ញុំមកប្រទេសកម្ពុជាស្វែងរកឈ្មោះ អ៊ីន ប៊ុនហ្គ ហៅ ខ្មៅ

មករស់នៅ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ប្រទេសកម្ពុជា មុនឪពុកខ្ញុំទៅទៀត។ ការកិច្ចរបស់ឪពុកខ្ញុំគឺទប់ស្កាត់ចលនាកុម្មុយនីស្តកុំឲ្យចូលតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ បន្ទាប់ពីឪពុកខ្ញុំមកដល់ប្រទេសកម្ពុជាមួយរយៈក៏បានឃើញ អ៊ីន ប៊ុនហ្គ ហៅ ខ្មៅ អ៊ីន ប៊ុនហ្គ ហៅ ខ្មៅ បានឲ្យឪពុករបស់ខ្ញុំរស់នៅផ្ទះរបស់គាត់បណ្តោះអាសន្ន។ ក្រោយមក អ៊ីន ប៊ុនហ្គ ហៅ ខ្មៅ បានរៀបចំឲ្យឪពុករបស់ខ្ញុំរៀបការជាមួយម្តាយរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ត្រី

រស់នៅឃុំអូរ ស្រុកភ្នំស្រួច ខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ តាមរយៈ បងប្រុសខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ុន ជួ ប្រាប់ខ្ញុំទៀតថា អ៊ុន ប្រុសស៊ុន ហាក់ បានទាក់ទងមកភ្នំពេញតាមរយៈ កូនស៊ុន ចិន កូនមីនតាងប្រចាំនៅ ទីក្រុងភ្នំពេញ។ បងប្រុស រំពុកទៀតថា ជំនាន់ទី៣ខ្ញុំនេះ កូនមីនតាង មក មួយកងពលធំ គឺមួយចំនួននៅ ព្រំដែនភូមា សៀម ហើយមួយចំនួនទៀតបន្តិចខ្លះប្រជាជនរស់នៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា ភូមា ឡាវ និង សៀម ដើម្បីធ្វើជាអ្នក រកស៊ីលក់ដូរ និងយកប្រពន្ធនៅក្នុងបណ្តាប្រទេស ទាំងនោះ។ ពេលនោះបក្សកុម្មុយនីស្តចិនមិនទាន់ រំដោះដីកោកបានទាំងស្រុងទេ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ ខ្ញុំចូលជាយុវជនកូនមីនតាង តាមរយៈ ខ្មៅ ឡា គឺជាអ្នកទទួលបានខ្ញុំទៅ កូមិន នៅមន្ទីរស្រែចែង ដែលជាទីស្នាក់ការរបស់ កូមិន។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៦ កូមិន ហៅខ្ញុំមកភ្នំពេញដើម្បី ធ្វើជានិរសាររបស់គាត់។ គាត់ឲ្យខ្ញុំទាក់ទងជាមួយ អ្នកទទួលខុសត្រូវនៅកំពតឈ្មោះ កូក គឺជាចិន ហែណាំ និងឲ្យខ្ញុំទាក់ទងជាមួយឈ្មោះ តេង គឺជា ក្រុបគ្រឿងនៅស្តុន។ នៅឆ្នាំ១៩៥៧ ខ្មៅ អូន បាន ណែនាំខ្ញុំឲ្យមានជាតិរឹមមតាមការដឹកនាំរបស់ ស៊ុន យ៉ាតសេន។ នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៥៧ ខ្ញុំចូលជាបក្ស ជនកូនមីនតាងនិងបានកោរពទង់កូនមីនតាង។

នៅឆ្នាំ១៩៥៨ កូមិន បានហៅខ្ញុំពីកំពតមក ភ្នំពេញ។ មុនដំបូងខ្ញុំទៅធ្វើការបណ្តោះអាសន្ន នៅកន្លែងពិធីរបស់ចិន នៅម្តុំវិមានឯករាជ្យ។ ក្រោយមក កូមិន ទទួលបានថា ចិននិងកម្ពុជា ត្រូវតែចែកឲ្យដាច់ពីគ្នាអ្នកណាកម្ពុជាត្រូវទៅក្នុង រូបភាពជាកម្ពុជា ហើយគាត់ទទួលបានខ្ញុំទៅតាម តាហ្សង នៅខាងបង្កើតកម្ពុជា។ នៅឆ្នាំ១៩៥៩ តា ហ្សង ប្រគល់ភារកិច្ចខ្ញុំធ្វើជានិរសាររត់សំបុត្រទៅ ទីជនបទនានា។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ កៅ ហ្សង មិនទាន់សម្រេចដក ខ្ញុំទៅសៀមរាបទេ ខ្ញុំបន្តធ្វើការតទៅទៀតដើម្បី អង្គការបង្កើតមានលើលើខ្ញុំ។ កៅ ហ្សង ក៏ប្រគល់

ភារកិច្ចខ្ញុំបង្កប់កម្មាភិបាលខ្សែរបស់យើងឲ្យបាន គ្រប់ក្នុងអង្គការអង្គការបង្កើតនូវ ទៅពេលរំដោះ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមអនុវត្តផែនការ ហើយ កៅ ហ្សង បាន ណែនាំខ្ញុំថា កម្មាភិបាលដែលយើងនៅសេសសល់ ប៉ុន្មានត្រូវស្រាវជ្រាវរកឡើងវិញ និងចាត់តាំង អ្នកណាទៅរោងចក្រណា ហើយយើងត្រូវរៀបចំ កម្លាំងថ្មីកម្មាភិបាលដែលយើងក្តាប់បាន។ យើងក៏ ត្រូវខិតខំធ្វើទី១) ត្រូវលាក់ការណ៍ឲ្យជិតនៅក្នុងជួរ បង្កើតនូវ កុំឲ្យបែកការណ៍ និងទី២) ត្រូវខិតខំពង្រីក កម្លាំងនៅក្នុងរោងចក្រដែលខ្ញុំកាន់កាប់។ ចំណែក កម្លាំងនៅសេសសល់ឲ្យចូលរោងចក្រវិញ រួមមាន កម្លាំងនៅរោងចក្រ៧ឈ្មោះ សាំង, រោងចក្រ ៧ឈ្មោះ ថង់, ជាន់ ហ្វូ, ជីន, រោងចក្រ៧ ឈ្មោះ ជាន់ ឡាយ, នៅរោងចក្រ៦ ឈ្មោះ លឿន, មូ និង ឈ្មោះ កូង, រោងចក្រ៤ ឈ្មោះ ប៊ុន និង រោងចក្រ ៧ ឈ្មោះ យាន។ ទាំងនេះគឺសុទ្ធតែជាកម្លាំងនៅ ភ្នំពេញ ហើយកម្លាំងនៅក្នុងនយោបាយខ្ញុំកំពុង រៀបចំជាបណ្តើរៗ។ ក្រោយមកខ្ញុំទទួលបានផែនការ ពី តា ហ្សង ឲ្យរៀបចំកម្លាំងនៅក្នុងរោងចក្រគឺជា កម្លាំងស្នូល និងកម្លាំងប្រយុទ្ធ។ ខ្ញុំប្រជុំពិនិត្យទៅ ឃើញថាមានលទ្ធភាពចាត់តាំងកម្លាំងការពារ ព្រោះ កម្លាំងកងការពារចាស់ ជាកម្លាំងមួយដែលរៀបចំ មកជាយូរហើយ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយរំដោះ តាហ្សង បាន ទទួលបានខ្ញុំស្គាល់ បងសាយ គឺជាសមាជិក សេ-អ៊ី-អា ចាស់ៗ តាហ្សង ស្គាល់បងសាយ តាំងពី នៅក្នុងព្រៃនៅឆ្នាំ១៩៦៨ នៅភ្នំឡាវ ជាមួយគ្នា សហការផ្លាស់ប្តូរយោបល់គ្នាធ្វើសកម្មភាព។

នៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំទៅជួប តាហ្សង នៅផ្ទះរបស់គាត់។ ពេលនោះ តាហ្សង ណែនាំខ្ញុំនិង បានលើកឡើងអំពីសភាពការណ៍រួមថ្មីបើបក្សបាន បោសសម្អាតខ្សែក្សត់យើងមួយចំនួននៅ ខាងលើ ប៉ុន្តែនៅ ខាងក្រោមអង្គការបោសសម្អាតមិនអស់ ទេ។ កុំឃើញអង្គការចាប់ខ្សែយើង ហើយយើង

អស់សង្ឃឹម។ សព្វថ្ងៃកម្លាំងមួយចំនួនមិនពេញចិត្ត នឹងរបបសមូលហភាពរបស់បក្សទេ យើងត្រូវឆ្លៀត ឱកាសប្រមូលកម្លាំង។ គាត់ហុន បានរាយការណ៍ទៅ ហុនកុង តាមរយៈឈ្មោះ សូ និងរង់ចាំដំណឹងមកវិញ។

នៅខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ តាហុន បានហៅខ្ញុំមក ប្រាប់ថា ឥឡូវយើងគិតត្រៀមរៀបចំគណៈកម្មាធិការ រំដោះទីក្រុង។ ក្រោយមកមានការប្រជុំរៀបចំ គណៈកម្មាធិការរំដោះទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយមាន តាហុន គឺជាប្រធាន, សាយ គឺជាអនុប្រធាន, សមមិត្ត សូ, សមមិត្ត ហួ និងខ្ញុំ។ សមមិត្ត សាយ មានតួនាទី ទាក់ទងទៅក្រសួងផ្សេងៗដូចជា ក្រសួងថាមពល រថភ្លើង កំពង់ផែ នេសាទ និងទាក់ទងខ្សែខាងក្រៅ ជាមួយ តាហុន។ ខ្ញុំនិងសមមិត្ត ហួ មានតួនាទីរៀបចំ កម្លាំងឈូបនៅតាមរោងចក្រដើម្បីធ្វើយាតបងៗ ដោយប្រើគ្រាប់បែកឬបាញ់។ សមមិត្ត សូ ទទួលខាង បំពុល តាមរយៈនារី កូក សុកឈិន ហៅ ណាន គឺជា ពេទ្យនៅជាប់ជាមួយអង្គការ។ ចំណែក បងសុខ ទទួលខាងទាក់ទងខ្សែ សេ-អ៊ី-អា និង កូកមីនតាង នៅ ហុនកុង ហើយរកមធ្យោបាយបញ្ជូនថ្នាំពុលពី ហុនកុងមក។ នៅខែតុលា ខ្ញុំទៅជួប តាហុន ដើម្បីទៅ រាយការណ៍ ឲ្យបានល្អិតល្អន់ជូនគាត់អំពីដំណើរការ ការងារដែលគាត់បានចាត់តាំង និងឲ្យអនុវត្ត។ ចូលមកដល់ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំបានទាក់ទង ជាមួយ តាហុន ជាប់ៗ តាហុន បានលើកទឹកចិត្តខ្ញុំ រហូត ទោះបីពេលខ្លះ អនុវត្តការងារមានភាពយឺត យ៉ាវ ហើយគាត់លើកឡើងអំពីកម្លាំងនៅ ខាងក្រៅ ដែលមានកងទ័ពរៀបចំតាមគ្រឿងជួយវាយលុក។

នៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ តាហុន ហៅខ្ញុំទៅជួប នៅទួលទំពូង។ ពេលនោះ មិត្តសូ និង មិត្តសាយ ក៏ បានចូលរួមដែរ។ តាហុន លើកដៃនៃការនៅខែមេសា ដើម្បីធ្វើយាតបងៗ ពេលទៅទស្សនកិច្ចនៅតាម រោងចក្រ។ តាហុន ចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យរៀបចំកម្លាំង ពិសេស និងពិនិត្យមើលលទ្ធភាពមធ្យោបាយផ្សេងៗ ដែលអាចកម្ទេចបងៗបាន។ យប់មួយភ្លែតខែកុម្ភៈ

ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំបានយកកាំភ្លើងខ្លីមួយដើមឲ្យ មិត្ត យាន និងណែនាំឲ្យគាត់រក្សាការសម្ងាត់កុំឲ្យបែក ការណ៍។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ខ្ញុំបានជួប មិត្តសូ នៅមុខ ក្រសួងសង្គមកិច្ចហើយបានសួរអំពីដៃនៃការដែល គាត់ត្រូវអនុវត្ត។ នៅខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំជួប តាហុន ហើយរាយការណ៍ប្រាប់គាត់អំពីកម្លាំង ពិសេសសម្រាប់ធ្វើយាតបងៗដែលខ្ញុំបានរៀបចំរួច។ ក្រោយពីខ្ញុំរាយការណ៍ជូន តាហុន រួចហើយ ខ្ញុំបាន ចុះទៅតាមរោងចក្រ ហើយបានពង្រឹងកម្លាំងតាម រោងចក្រដែលខ្ញុំបានកសាងកន្លងមក។ ស្រាប់តែ មកដល់ថ្ងៃទី១២ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៨ អង្គការ ចាប់ខ្លួនខ្ញុំតែម្តង។

កំណត់ចំណាំ៖ អត្ថបទនេះដកស្រង់ចេញពីចម្លើយ សារភាពឯកសារ៧០០៣៦។ រាល់ចម្លើយសារភាព របស់អ្នកទោសទាំងអស់នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ សុទ្ធតែឆ្លងកាត់ការបង្ខិតបង្ខំនិងធ្វើទារុណកម្ម យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីកងសួរចម្លើយរបស់ខ្មែរក្រហម ដូច្នេះ យើងមិនអាចសន្និដ្ឋានបានថាចម្លើយសារភាពរបស់ អ៊ីង ប៊ុនហួ ហៅ ខ្មៅ ពិតឬយ៉ាងណានោះទេ?

ប្រជាជនមូលដ្ឋានក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ឯកអគ្គរដ្ឋទូតហ្វីលីពីនប្រចាំកម្ពុជា ទស្សនកិច្ចមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តកំពង់ចាម និងទីតាំងស្រាវជ្រាវ

ដួង វណ្ណាត

កាលពីថ្ងៃពុធ ទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ លោកស្រី ម៉ារៀ អាមេលីតា ស៊ី. អាតីណូ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតនៃសាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីនប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានធ្វើដំណើរមកទស្សនកិច្ចមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម និងទីតាំងស្រាវជ្រាវរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ (ទូច វណ្ណាត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃពុធ ទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ លោកស្រី ម៉ារៀ អាមេលីតា ស៊ី. អាតីណូ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតនៃសាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីនប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានធ្វើដំណើរមកទស្សនកិច្ចមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម ដោយមានការទទួលការស្វាគមន៍ពីលោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម។

បន្ទាប់ពីចូលទស្សនាការិយាល័យ បន្ទប់តម្កល់ឯកសារខ្មែរក្រហម បណ្ណាល័យ និងសាលាពិព័រណ៍

រូបថតនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាមរួចមកលោកស្រីឯកអគ្គរដ្ឋទូតហ្វីលីពីន អមដំណើរដោយលោកនាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម បានចុះទៅកាន់ទីតាំងស្រាវជ្រាវផ្សេងៗទៀតរួមមាន ទី១) ចេតិយវត្តកសម្រាប់សហគមន៍ស្ថិតនៅវាលស្រែក្នុងភូមិចំការសាមសិប ឃុំកករ ស្រុកកំពង់សៀម, ទី២) វត្តរកាកយដៃលជាអតីតសមរក្ខមិក្តៅវរវាំង ឃុំហានលន់ លំ និងកងទ័ពរំដោះខ្មែរក្រហមចាប់ពី

ខ្ញុំរស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ៨ខែ ប៉ុន្តែរកឃើញលំបាកស្ទើរតែគ្រប់គ្រាន់

សៀវភៅ

ទូ ទិត្យ ទទួលបានប្រអប់អនុស្សាវរីយ៍ពីក្រុមការងារ
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តតាកែវ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ទូ ទិត្យ កើតនៅឆ្នាំ១៩៤៩ នៅកម្ពុជា
ក្រោម ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នរស់នៅក្នុងភូមិព្រៃតាម៉ៅ ឃុំ
គិរីបុរីកោះ ស្រុកគិរីវ័ង ខេត្តតាកែវ។ ខ្ញុំមានឪពុក
ឈ្មោះ ហា សំ ទូ ស្លាប់នៅឆ្នាំ១៩៧៤ និងម្តាយ
ឈ្មោះ ខៀវ ទាប ស្លាប់គាំងពីខ្ញុំមានអាយុ៨ឆ្នាំ។
ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៦នាក់ គឺស្រី៤នាក់ និង
ប្រុស២នាក់។

កាលពីកុមារ ខ្ញុំបានចូលរៀនអក្សរខ្មែរនៅវត្ត
បានត្រឹមថ្នាក់ទី៣ ហើយក៏ឈប់រៀននៅអាយុ៨ឆ្នាំ។
បន្ទាប់មក នៅអាយុ១០ឆ្នាំ ខ្ញុំបានចូលរៀននៅសាលា
វៀតណាម។ មូលហេតុដែលខ្ញុំរៀនភាសាវៀតណាម

គឺដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការទំនាក់ទំនងជាមួយជន
ជាតិវៀតណាមនៅទីនោះ។

នៅឆ្នាំ១៩៦៨ ខ្ញុំត្រូវបានឆ្លើវកី (វៀតណាមខាង
ត្បូង) ជ្រើសរើសឲ្យចូលធ្វើជា ទាហាន។ ខ្ញុំបានហ្វឹក
ហាត់ និងរៀនបាញ់កាំភ្លើងរយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់មក
ក៏ចេញទៅច្បាំងជាមួយកងទ័ពវៀតកុង (វៀតណាម
ខាងជើង)។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ នៅប្រទេសវៀតណាម
ស្ងប់ស្ងាត់សង្គ្រាម ហើយខ្ញុំក៏វិលត្រឡប់មកផ្ទះធ្វើ
ស្រែចម្ការវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំ និងគ្រួសាររួមទាំងប្រជាជន
ខ្មែរក្រហមមួយចំនួនទៀតដែលរស់នៅតាមទល់
ដៃនៃវៀតណាម-កម្ពុជា ត្រូវបានខ្មែរក្រហមកៀរ
ត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញ។ ខ្មែរក្រហមបានកៀរ
ខ្ញុំ និងគ្រួសារមកដាក់នៅឃុំកំពែង ស្រុកតិរវ័ង ខេត្ត
តាកែវ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំបានរៀបការរួចហើយ
ព្រមទាំងមានកូន២នាក់។ ខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំង
ខ្ញុំពេលព្រឹកឲ្យធ្វើស្រែចម្ការ និងដាំដំណាំ ហើយពេល

រសៀលយូរលក់ ចំណែកប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំធ្វើការងារ
ដកស្មុង ដោយទុកកូន២នាក់នៅផ្ទះ។ ចំពោះការ
ហូបចុករបស់ខ្ញុំមិនបានគ្រប់គ្រាន់ ឆ្លើយ គឺទទួលបាន
អង្ករតែមួយកំប៉ុងប៉ុណ្ណោះ ក្នុងមួយថ្ងៃ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្មែរក្រហមបានកៀរខ្ញុំនិង
គ្រួសារទៅភ្នំពេញយំ ដោយខ្មែរក្រហមនិយាយ
ថា «ឆ្លើយទៅលើភ្នំទៅ»។ ខ្ញុំខំប្រឹងរែកអង្ករដង
រែកកូនដង រត់ចាកចេញពីភូមិអស់រយៈពេល៤ថ្ងៃ
ទើបកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តវៀតណាមចូលមករំដោះ
ប្រជាជនខ្មែរចេញពីរបបប៉ុល ពត។ នៅពេលខ្ញុំដើរ
ត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ខ្ញុំប្រទះឃើញសាកសពមនុស្សជា
ច្រើននៅតាមផ្លូវ។ ខ្ញុំនិងគ្រួសារបានមកដល់ឃុំតិរ
វ័ងកោះ ស្រុកតិរវ័ង ហើយបានតាំងទីលំនៅទីនេះ
រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។ ខ្ញុំរស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម
ត្រឹមតែរយៈពេល៨ខែតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែខ្ញុំជួប
ការលំបាកស្ទើរតែទ្រាំពុំបាន ដោយខ្ញុំត្រូវធ្វើការងារ
ហួសកម្លាំង មិនមានអាហារ ហូបចុកគ្រប់គ្រាន់
និងរស់នៅក្នុងភាពភ័យខ្លាចខ្មែរក្រហមយកទៅ
សម្លាប់ចោល។

ទូ ទិត្យ អាយុ៧៧ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិព្រៃតាម៉ៅ
ឃុំតិរវ័ងកោះ ស្រុកតិរវ័ង ខេត្តតាកែវ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទូ ទិត្យ ផ្តល់បទសម្ភាសន៍អំពីរឿងរ៉ាវជីវិតឆ្នងកាត់
របបខ្មែរក្រហម ដល់ក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ
ខេត្តតាកែវ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ស្រី សំអាង៖ អតីតពេទ្យយោធាតំបន់២០

ការស្រី

ស្រី សំអាង អាយុ៦៧ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅ ភូមិត្រពាំង ឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ (ផែន ពង្សវិស័យ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ស្រី សំអាង អាយុ៦៧ឆ្នាំ កើតនៅ ភូមិត្រពាំង ឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំមានប្រពន្ធឈ្មោះ វិ សុណ្ណារិ និងមានកូនចំនួន៣នាក់ គឺប្រុស២នាក់ និងស្រីម្នាក់។ នៅអាយុ១៣ឆ្នាំ ខ្ញុំបានចូលរៀនជាមួយព្រះសង្ឃនៅ ភ្នំវត្តព្រៃវែង ក្រោយមកខ្ញុំចូលរៀនបន្តនៅ សាលាបឋមសិក្សាអង្គរស រហូតដល់ថ្នាក់ទី៧។

នៅឆ្នាំ១៩៦៧ បន្ទាប់ពីឈប់រៀន ខ្ញុំសម្រេចចិត្តចូលបួសជា ព្រះសង្ឃនៅ ភ្នំវត្តព្រៃវែង រហូតដល់

ឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានសឹកហើយត្រឡប់មកជួយធ្វើស្រែឥតកម្លាយវិញ។ នៅខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧១ ឈ្មោះ ប៉ុន គឺជាប្រធានភូមិត្រពាំងបានមកហៅ ខ្ញុំទៅរៀនពេទ្យជាមួយក្រុមណសិរស្ទិតនៅម្តុំឃុំព្រៃទទឹង។ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តទៅរៀន ព្រោះ ខ្ញុំចង់ធ្វើជាគ្រូពេទ្យ។ ខ្ញុំរៀនពេទ្យរយៈពេល៣ខែ ជាមួយប្រជាជនចំនួន១៥នាក់ទៀតនៅ ភ្នំវត្តព្រៃវែង។ ក្រុមប្រឹក្សានៃខ្ញុំមានឈ្មោះ ឈិត និង ខ្ពង់ ដែលត្រូវទាំងពីរនាក់នេះ ធ្លាប់បានទៅរៀនពេទ្យនៅ ប្រទេសវៀតណាមរយៈពេល៦ខែ។

បន្ទាប់ពីខ្ញុំរៀនពេទ្យចប់ ខ្ញុំចេញមកព្យាបាលអ្នកជំងឺនៅភូមិត្រពាំង ពេលមកដល់ភូមិ ខ្ញុំបានជ្រើសរើសជំនួយការពេទ្យម្នាក់ និងបង្រៀនព្រះព្យាបាលជំងឺបន្តពីខ្ញុំ។ បំណែកកម្មាភិបាលគ្រប់គ្រងនៅភ្នំស្រុកមេសាងពេលនោះ មានឈ្មោះ សំ ហ៊ាន គឺជាគណៈស្រុក, ឈ្មោះ សឹក គឺជាមេឃុំអង្គរស និងឈ្មោះ ប៉ុន មានស្រុកកំណើតនៅ ភូមិស្រះតាអឹម គឺជាមេភូមិត្រពាំង រយៈពេល៦ខែក្រោយមក ប៉ុន បញ្ជូនខ្ញុំទៅធ្វើពេទ្យនៅតំបន់២០បន្តទៀត តាមរយៈការស្នើរបស់កម្មាភិបាលថ្នាក់លើ។ ទីតាំងមន្ទីរពេទ្យដែលខ្ញុំទៅធ្វើការគឺស្ថិតនៅភ្នំព្រៃជាប់ព្រំប្រទល់រវាងស្រុកមេសាង និងស្រុកកំបាយមាន ភ្នំខេត្តព្រៃវែង។

នៅតំបន់២០ខ្ញុំមានតួនាទីជាអនុប្រធានពេទ្យយោធានៅភ្នំវត្តព្រៃវែង (ឬហៅថា យ) ដែលមានយោធារវត្តព្រៃវែង (ឬហៅថា ត) ចំណុះ។ ភ្នំវត្តព្រៃវែងសប្តាហ៍ខ្ញុំចុះទៅពិនិត្យ និងព្យាបាលជំងឺទៅយោធាទាំង៣ត។ ក្រៅពីព្យាបាល ក្រុមរបស់ខ្ញុំចំនួន៣នាក់បានដលិតថ្នាំគ្រាប់សម្រាប់ព្យាបាលជំងឺ ដោយក្នុងមួយថ្ងៃក្រុមរបស់ខ្ញុំដលិតបានថ្នាំចំនួន១០០០គ្រាប់។

រឿងដែលខ្ញុំខ្លាចជាងគេគឺ «ខ្លាចខ្មែរក្រហមយកទោសប្រាប់បែប»

សៀង កញ្ញា

ទួន ណេង អាយុ៨៦ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិព្រៃតាម៉ៅ ឃុំគិរីបុណ្យ កោះ ស្រុកគិរីវង់ ខេត្តតាកែវ កំពុងដល់បទសម្ភាសន៍អំពីរឿងរ៉ាវក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដល់ក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តតាកែវ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ទួន ណេង ភេទប្រុស អាយុ៨៦ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិព្រៃតាម៉ៅ ឃុំគិរីបុណ្យ កោះ ស្រុកគិរីវង់ ខេត្តតាកែវ។ ខ្ញុំកើតនៅស្រុកទើនបៀង ខេត្តអាណយាវ (កម្ពុជាក្រោម) ប្រទេសវៀតណាម។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ ទួន និងម្តាយឈ្មោះ ង៉ែត។ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំស្លាប់តាំងពីមុនសម័យ លន់ នល់ ដោយម្តាយរបស់ខ្ញុំស្លាប់មុនឪពុក។ ខ្ញុំមានបងប្អូនប្រាំបី ចំនួន៥ នាក់ គឺប្រុស២ នាក់ និងស្រី៣ នាក់។ បច្ចុប្បន្នខ្ញុំមានប្រពន្ធឈ្មោះ មៀង ម៉ែន និងកូនចំនួន៧ នាក់

គឺស្រី៤ នាក់ និងប្រុស៣ នាក់។
កាលពីកុមារ ម្តាយមីងរបស់ខ្ញុំបានទៅយកខ្ញុំពីស្រុក (នៅកម្ពុជាក្រោម) មកចិញ្ចឹមនៅភូមិព្រៃតាម៉ៅ។ ខ្ញុំបានទៅរៀននៅសាលា ជាន់ ដទៃ តាំងពីថ្នាក់ទី១ ដល់ថ្នាក់ទី៤ បន្ទាប់មកក៏បន្តការសិក្សានៅសាលាកោកដុង ពីថ្នាក់ទី៥ ដល់ថ្នាក់ទី៦។ ខ្ញុំទៅសាលារៀនដោយថ្លើរជើង គឺមិនមានកង់ឬម៉ូតូដឹះទេ។ នៅសាលាមានគ្រូជាច្រើនដែលបានបង្រៀនខ្ញុំដូចជា គ្រូដុន គ្រូម៉ី គ្រូនិត និង គ្រូពៅ។ កាលពីដំនាននោះ ខ្ញុំរៀនប៉ះចំគ្រូកាចាណាស់ ហើយថែមទាំងរៀនពេញៗម៉ោងទៀតផង។ ខ្ញុំខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រណាស់ ប៉ុន្តែក្រោយមកឪពុកខ្ញុំឲ្យខ្ញុំឈប់រៀន ព្រោះក្នុងស្រុកភូមិជួបអសន្តិសុខ និងមានចោរឬន។ ខ្ញុំស្តាយការសិក្សាណាស់។ ខ្ញុំឈប់រៀននៅអាយុ២៣ឆ្នាំ គឺរៀនបានត្រឹមថ្នាក់ទី៦ប៉ុណ្ណោះ។

ក្រោយមកឪពុកម្តាយខ្ញុំក៏រៀបចំខ្ញុំឲ្យមានកូស្រុក (នៅកម្ពុជាក្រោម)។ បន្ទាប់ពីរៀបការរួចយើងមានកូនពីរនាក់ ហើយពេលនោះឪពុកម្តាយខ្ញុំក៏ឲ្យខ្ញុំនិងប្រពន្ធ ព្រមទាំងកូនមករស់នៅស្រុកខ្មែរវិញ ដោយយើងប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែចម្ការ។ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំត្រូវបានជម្លៀសឲ្យទៅរស់នៅអាណខ្មៅ ឃុំកំពែង ស្រុកគិរីវង់ ខេត្តតាកែវ។ បន្ទាប់មក ខ្មែរក្រហមបានយកកូនរបស់ខ្ញុំ៣នាក់ទៅដាក់នៅក្នុងកងកុមារ ហើយប្រើឲ្យធ្វើការរៀងៗខ្លួន ដូចជា ដឹកប្រឡាយ ឃ្មុលកោ និងរើសអាចម៍កោ។ ចំណែកខ្ញុំត្រូវបានប្រធានកងចាត់តាំងឲ្យទៅភ្នំរាស់ដីស្រែ និងបានបែករបប

អង្គការមួយកំប៉ុងជារៀងរាល់ថ្ងៃ រីឯប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំ ខ្មែរក្រហមបានប្រើឲ្យជីកដី និងមើលកុមារតូចៗ ដែលមានអាយុក្រោមមួយឆ្នាំ។ បន្ទាប់ពីទទួលបាន របបអង្ករ ខ្ញុំ និងប្រពន្ធបានយកទៅដាំបបរលាយ ជាមួយគល់ចេក និងគល់ល្អង។ ការហូបចុកនៅរបប ខ្មែរក្រហមមិនស្មើនឹងកម្លាំងពលកម្មដែលខ្ញុំបាន បញ្ចេញឡើយ។

មួយរយៈក្រោយមកស្រាប់តែខ្មែរក្រហមជម្លៀស ខ្ញុំនិងគ្រួសារទៀតនៅខេត្តព្រៃវែង ដោយមិនដឹងពី មូលហេតុ។ នៅព្រៃវែង ខ្ញុំមានកូនទីក្នុងរាស់ដីស្រែ ដដែល ចំណែកឯប្រពន្ធខ្ញុំនៅក្នុងកងនារី ដោយខ្មែរ ក្រហមបានប្រើកាត់និងកងស្នូល៧ នាក់ទៀតឲ្យ ស្លាប់ស្រែទំហំ១ ហិកតាឲ្យហើយក្នុងមួយថ្ងៃ ដែល ការងារនេះពិតជាហត់ឡើយខ្លាំងណាស់។ មិនយូរ ប៉ុន្មាន កងទ័ពវៀតណាមបានចូលមករំដោះ ហើយ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានបំភិតបំភ័យប្រជាជនខ្មែរ ឲ្យរត់ចេញពីភូមិ ដោយឃោសនាថា «រត់ទៅរកខ្មែរក្លាយ យើងកុំនៅទីនេះទៀតប្រយ័ត្នវៀតណាមចាប់វះពោះ

ញាត់ស្មៅ»។ ពេលពួកគេចុះ ប្រជាជនទាំងអស់រួមទាំង ខ្ញុំបាននាំគ្នារត់ទៅលើភ្នំ។ នៅពេលដែលប្រជាជនខ្មែរ កំពុងគេចខ្លួនទាំងហៅហត់អស់កម្លាំង កងទ័ពវៀតណាម បានមកស្ទាក់ផ្លូវដែលឲ្យយើងរត់ទៅមុខទៀត ចំណែក ឯកងទ័ពខ្មែរក្រហមក៏គេចខ្លួនបាត់។

ខ្ញុំនិងប្រជាជនជម្លៀសផ្សេងទៀតក៏នាំគ្នាត្រឡប់ មកស្រុកកំណើតវិញ។ ដំបូង ខ្ញុំមិនទាន់មកនៅភូមិ ព្រៃវែងម៉ែរភ្នំទេ ដោយសារនៅភូមិនេះមានគ្រាប់ មីនច្រើន គឺរត់ចាក់កងទ័ពវៀតណាមចូលមកដោះ ចេញអស់ទើបយើងមករស់នៅវិញ។ ទោះបីប្រទេស កម្ពុជារំដោះបានពីរបបខ្មែរក្រហមហើយក៏ដោយ ក៏ មានអ្នកស្លាប់ដោយសារគ្រាប់មីនច្រើនណាស់ដែរ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាអ្នកណាបង្កប់គ្រាប់មីនទាំងនោះទេ។ ពេលមកដល់ភូមិវិញ ខ្ញុំមិនមានផ្ទះសម្បែងត្រឹមត្រូវ ឡើយ គឺយើងនាំគ្នាធ្វើខ្ទមប្រក់ស្លឹកក្ដោតដើម្បីរស់ នៅបណ្តោះអាសន្នសិន។ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម រឿងដែលខ្ញុំខ្លាចជាងគេគឺ «ខ្លាចខ្មែរក្រហមយកទៅ សម្លាប់ចោល» ហើយរឿងដែលខ្ញុំឈឺចាប់ជាងគេ គឺ ខ្មែរក្រហមបានយកកូនរបស់ខ្ញុំបីនាក់គឺ ១) ណោង ណួន, ២) ណោង ដឹម និង ៣) ណោង ណន ទៅ ដាក់នៅក្នុងកង ហើយបានបាត់ខ្លួន ហូតដល់សព្វថ្ងៃ។

ទូន ណោង ទទួលប្រអប់អនុស្សាវរីយ៍ពីសៀង កញ្ញា បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តតាកែវ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សម្រេចចិត្តចូលបម្រើកងទ័ពព្រោះមិនចង់ឱ្យ ឪពុកម្តាយនៅក្នុងភូមិជួបការលំបាក

ថុន ស្រីព្រឿ

ឡាយ មឿន សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិត្រពាំងឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។
(ផេស ពង្សវិស័យ / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ឡាយ មឿន អាយុ៧០ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅភូមិត្រពាំងឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំមានបងប្អូនប្អូនប្រុស៤នាក់ ប្អូនប្រុសស្នាប្រុសចំនួន២នាក់ដោយសារជំងឺ។ កាលពីកុមារខ្ញុំមិនបានរៀនសូត្រទេដោយសារជំងឺភាពខ្វះខាត។ ខ្ញុំនៅដូរជួយធ្វើការងារឪពុកម្តាយ ឡើងគ្នាត និងយូរលក់ក្របី។

ក្រោយរដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០ កងទ័ពរំដោះខ្មែរក្រហមចូលមកយោសនា និងបានស្នើខ្ញុំទៅលើកប្រព័ន្ធភ្លឺស្រែនៅតាមការដ្ឋានភូមិ។ រហូតមកដល់ខែវិសា ឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើម

ជ្រើសរើសយុវជននៅក្នុងភូមិឲ្យចូលបម្រើកងទ័ព ហើយមេភូមិបានជ្រើសរើសខ្ញុំ។ ខ្ញុំបានយល់ព្រមចូលបម្រើកងទ័ពព្រោះមិនចង់ឲ្យគ្រួសាររបស់ខ្ញុំជាពិសេសឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំជួបការលំបាក។ កាលនោះគ្រួសារខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចោទជាជំនុំការ និងសន្តិសម្តីនូវជួយខ្លាំង ព្រោះឪពុកម្តាយខ្ញុំបានរៀនសូត្រអង្គការដែលយកគោ-ក្របីរបស់គាត់ទៅភ្ជួរស្រែរួចហើយមិនឲ្យស៊ីស្មៅ ធ្វើឲ្យគោ-ក្របីរបស់គាត់ស្តុម។ ក្រោយមកបានរៀនអង្គការ ហើយអង្គការបានយកឪពុកខ្ញុំទៅអប់រំ ឃើញដូច្នោះទើបខ្ញុំសម្រេចចិត្តថា មានតែចូលបម្រើកងទ័ពទេ ទើបក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានរួចពីការចោទប្រកាន់ និងមិនមានកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមកធ្វើបាប។

ពេលខ្ញុំចូលបម្រើកងទ័ពដំបូង ខ្ញុំនៅក្នុងអង្គភាព ៧-៥៧ និងមានស្នាក់ការនៅឃុំស្រែ ភ្នំស្រុកពញាឮក្រក ខេត្តកំពង់ចាម។ នៅទីនោះ ខ្ញុំហ្នឹងហាត់ក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រយោធាដង និងការពារតាមព្រំដែនដង។ ខ្ញុំឈរជើងនៅទីនោះគឺមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងណាស់ដោយសារតែនៅជាប់ជាមួយនឹងព្រំដែនប្រទេសវៀតណាម ដែលជាសត្រូវរបស់ខ្មែរក្រហម និងមានការប៉ះទង្គិចគ្នា កើតឡើងជាញឹកញាប់ ហើយការប្រយុទ្ធគ្នាខ្លាំងកើតឡើងនៅចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៧ ដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៩។ នៅពេលនោះ កងទ័ពខ្មែរក្រហម ខាងភូមិភាគបូព៌ាបានប្រើនូវក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រ ដោយបញ្ជាឲ្យកងទ័ពវៀតណាមវាយសម្រុកចូលមកដល់ទឹកដីស្នាក់នៅរបស់ខ្ញុំ ពិតបានឲ្យខ្សែវិស័យ ប្រកាសថាវៀតណាមឈ្នះពាន

ទឹកដី បន្ទាប់មកកងទ័ពខាងភូមិភាគបូព៌ាចាប់ផ្តើម បិទប្រក និងវាយកងទ័ពវៀតណាមតែម្តង។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏កងទ័ពភូមិភាគបូព៌ា បានស្លាប់ច្រើននាក់ដែរ។

ខ្ញុំបានរងរបួសនៅពេលចេញប្រយុទ្ធតែងទល់នឹង កងទ័ពវៀតណាមនៅសមរម្យ ហើយត្រូវកងទ័ព វៀតណាមបាញ់ត្រូវចំក និងភ្លើង។ ខ្ញុំសម្រាកព្យាបាល នៅមន្ទីរពេទ្យរយៈពេល១ខែ ទើបបានផ្តួសស្រាល។ ខ្ញុំ ព្រមទាំងកងទ័ពភូមិភាគបូព៌ាត្រូវបានរំសាយ និងវិល ត្រឡប់មកផ្ទះវិញ បន្ទាប់ពីលេខតំបន់ និងភូមិភាគ បូព៌ា ត្រូវបានដាក់លើចោទប្រកាន់ថា ចូលដៃចូលជើង ជាមួយវៀតណាម និងបើកផ្លូវឲ្យកងទ័ពវៀតណាម វាយចូលមកប្រទេសកម្ពុជាដែលក្បត់នឹងអង្គការ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំភិតភ័យខ្លាំងណាស់ ព្រោះមេបញ្ជាការ ធំៗដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់សោ ភឹម ត្រូវបានអង្គការចាប់យកទៅសម្លាប់ចោលទាំងអស់ ប៉ុន្តែសំណាងល្អ ខ្ញុំមិនត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន ឬ ហៅទៅរៀនសូត្រ។ នៅពេលខ្ញុំត្រឡប់មកដល់ភូមិ ពន្លឺវិញ ខ្មែរក្រហមបានរៀបចំពិធីមង្គលការឲ្យខ្ញុំ ជាមួយនឹងប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ កែប សាម៉ែន ហើយ ដំណាលគ្នាដែរ ខ្មែរក្រហមក៏រៀបចំការឲ្យប្រជាជន ដទៃទៀតសរុបទាំងខ្ញុំ មានចំនួន៣៦គូ។

បន្ទាប់ពីខ្ញុំរៀបការបានរយៈពេលមួយសប្តាហ៍ នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមបានផ្ទេរស ប្រជាជននៅក្នុងភូមិពន្លឺ ព្រមទាំងក្រុមគ្រួសារ

របស់ខ្ញុំឲ្យទៅរស់នៅភូមិភាគពាយ័ព្យ។ ខ្ញុំនឹងអ្នក៤ ទៀតបានធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងទៅអ្នកល្បឿន រួច ឡើងជិះកប៉ាល់ដែលមានលេខសម្គាល់៤២។ កប៉ាល់ បានបើកទៅលប់នៅប្រាំងបាក់ ស្ថិតនៅក្នុងសង្កាត់ ច្បារអំពៅ ក្រុងភ្នំពេញ។ ពេលទៅដល់ទីនោះ ខ្មែរ ក្រហមឲ្យប្រជាជនឈប់សម្រាកហូបបាយ បន្ទាប់មក នៅវេលាម៉ោង៧យប់ ក៏ឲ្យប្រជាជនឡើងជិះរថភ្លើង បន្តទៀត។ នៅក្នុងទូរថភ្លើងនោះមានប្រជាជនផ្សេងៗ ស ប្រមាណ២០០នាក់ ប៉ុន្តែគ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ានមាត់ ឲ្យឡា ឬដៃកគ្នាឡើយ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរតាមរថភ្លើង មួយយប់ ហើយនៅថ្ងៃបន្ទាប់ទើបទៅដល់ស្រុក មោងបុស្សី ខេត្តបាត់ដំបង។ ប្រជាជនជួបការលំបាក ដោយសារមិនមានបាយហូប។ នៅទីនោះ ប្រពន្ធ របស់ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការស្នើឲ្យប្រគល់ស្រូវ ចំណែកខ្ញុំ ត្រូវទៅធ្វើការនៅក្នុងកងចល័ត ធ្វើស្រូវប្រាំង និង យូរលកោ ក្របី។

ខ្ញុំនៅធ្វើការនៅស្រុកមោងបុស្សីរហូតដល់របប ខ្មែរក្រហមដួលរលំនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ទើបខ្ញុំសុំថយន្តកងទ័ពវៀតណាមជិះមកដល់ អ្នកល្បឿន រួចហើយខ្ញុំដើរត្រឡប់មកផ្ទះនៅភូមិពន្លឺ វិញ។ ក្រោយមកខ្ញុំត្រូវបានជ្រើសរើសឲ្យធ្វើជាប្រធាន ក្រុមប្រវាស់ដី និងដឹកនាំប្រជាជនចំនួន១២នាក់ ធ្វើស្រែ។ សព្វថ្ងៃ ខ្ញុំនឹងប្រពន្ធមានកូនប្រុសស្រី ចំនួន១០នាក់ និងរស់នៅដោយសុភមង្គលជាមួយ ជីវភាពសមរម្យ។

ផ្លូវលំនៅក្នុងឃុំអង្គរ ស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ (ផែន ពន្លឺវិញ/មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា)

នេត សំអូន ៖ អ្នកចាក់មេក្រូយោសនា អំពីបដិវត្តន៍ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

ក្នុង សុខា

នេត សំអូន អាយុ៦៧ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិសំរោងវត្ត ឃុំជីដុច ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ នេត សំអូន មានអាយុ៦៧ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិសំរោងវត្ត ឃុំជីដុច ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ កាលពីក្មេងខ្ញុំចូលរៀនដំបូងនៅ សាលាបឋមសិក្សាវត្តសំរោង រហូតទទួលបានសញ្ញាបត្រថ្នាក់ទី៧ និងកិត្យាប័ណ្ណបច្ចេកទេសប៉ុន្តែនៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំផ្អាកការសិក្សាពីព្រោះ លន់ នល់ ធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ក្រោយរដ្ឋប្រហារភ្លាមៗឈ្មោះ សួន កាន់ការងារខាងវប្បធម៌បានតែងតាំងខ្ញុំឲ្យធ្វើជាក្រុមប្រឹក្សានៃ ខ្ញុំបានយល់ព្រម និងចាប់ផ្តើមធ្វើជាក្រុមប្រឹក្សានៃ រហូត

ដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៣។ នៅពេលនោះ ប្រធានគំបន់ហៅ ខ្ញុំនិង ក្រុម ទាំងអស់ទៅ ប្រជុំហើយ ដកតំណែងលែងឲ្យបង្រៀនតទៅទៀត រួចហើយបានចាត់តាំង កូនសិស្ស ទាំងអស់ឲ្យ ឆ្លើយធ្វើក្រុមជំនុំសុវិញ្ញា

នៅ ដើមឆ្នាំ១៩៧៥ ព្រះ សង្ឃជាច្រើនអង្គនៅ ក្នុងភូមិ ត្រូវបានដក ហើយ ការប្រតិបត្តិសាសនា ផ្សេងៗក៏លែងមានដែរ។ ពេលនោះ ខ្ញុំបានចូលរៀន ម្តងទៀតអំពីសង្គ្រាមប្រជាជន និងជំនាញប្រជាជន ចេះតស៊ូប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹង លន់ នល់។ រហូតដល់ របបខ្មែរក្រហម កាន់កាប់អំណាច ទាំងស្រុង នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ អង្គការដាក់ដៃនៃការឲ្យ ខ្ញុំដឹកប្រឡាយ និងដើរចាក់មេក្រូ (ឧក្សោ សនាសព្វ) យោសនាអំពីបដិវត្តន៍បន្ទាប់ពីទំនេរពីការងារដឹក ប្រឡាយ។ ក្រុមការងារដើរចាក់មេក្រូពេលនោះមាន ពីរនាក់គឺខ្ញុំ និងសមាជិកម្នាក់ទៀត។ នៅពេលថ្ងៃខ្លះ ខ្ញុំ ចាក់មេក្រូបណ្តើរដឹកប្រឡាយបណ្តើរ រីឯពេលយប់ ខ្ញុំចាក់នៅក្នុងភូមិ។ ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ខ្ញុំក្រោកនៅ ម៉ោង៣ទៀបភ្លឺដើម្បីបញ្ចូលភ្លើងអាកុយឲ្យពេញទុក សម្រាប់ចាក់បម្រៀលបដិវត្តន៍ និងបទិចារណកថា អំពីនយោបាយមហាលោតផ្លោះ និងមហាអស្ចារ្យ។

នៅ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំរៀបការជាមួយប្រពន្ធ ឈ្មោះ មៀង សៀប។ នៅ អំឡុងពេលកំពុងរៀបការ ប្រធានសហករណ៍ស្ទួនបញ្ជាក់ខ្ញុំម្តងទៀតថា ព្រម រៀបការបូមិនព្រម ហើយខ្ញុំនិយាយលេងទៅ កាន់ អង្គការវិញថា ការបូមិនការស្រេចតែលើអង្គការ។ ក្រោយពីខ្ញុំនិយាយដូច្នោះ ប្រធានសហករណ៍បានខឹង ខ្ញុំខ្លាំងណាស់បម្រុងយកខ្ញុំទៅ សម្លាប់ចោល ប៉ុន្តែ

សំណាង ល្អមួយរបស់ខ្ញុំទៅ សុំអង្វរអង្គការឲ្យលើក លែងទោសខ្ញុំ។

នៅ ឆ្នាំ ១៩៧៧ អង្គការដកខ្ញុំឲ្យមកកាន់ខាង វិប្បធម៌ ប៉ុន្តែមិនបានប៉ុន្មាន ដល់កម្មវិធីប្រយោជន៍ រដ្ឋាភិបាលខ្មែរក្រហម ដ្ឋាភិបាលខ្ញុំមកកាន់កងដល់តវិញ ដើម្បីដើរច្រមុយមាស ពីប្រជាជននៅក្នុងភូមិ។ ក្រោយពីប្រមូលមាសដាក់ ចូលក្នុងសហករណ៍រួច អង្គការដាក់ដៃនៃការថ្មីទៀតគឺ ឲ្យខ្ញុំរាប់ចំនួនក្របី ញី ឈ្មោះ ល ហើយកត់ត្រានៅក្នុង បញ្ជី។ បន្ទាប់មក ប្រធានសហករណ៍ចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យ ដឹកបាយសម្លទៅឲ្យកងស្នង និងកងកាសែតលំយើម តមកទៀត ខ្ញុំទៅរែកលាមកមនុស្សនៅក្នុងភូមិមក ធ្វើដី ដែលការងារនេះមានតែខ្ញុំម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការខ្លាំងណាស់ ព្រោះមិនចង់ឲ្យ មានកំហុសឆ្គងជាមួយអង្គការម្តងទៀត។

នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៨ ឈ្មោះ អិត គឺជាប្រធាន សហករណ៍ សាន អនុប្រធានសហករណ៍ និងលោកគ្រូ សរសៀន ត្រូវបានអង្គការដ្ឋាភិបាលទៅនៅខេត្តភាគ ខាងលិចដោយលើកហេតុដល់ថា នៅទីនោះមាន សម្ភារប្រើប្រាស់ និងអាហារ ហូបចុកគ្រប់គ្រាន់។ ក្រៅ

ពីប្រធាន-អនុប្រធានសហករណ៍ និងគ្រូសៀន ក៏មាន ប្រជាជនផ្សេងទៀតនៅក្នុងភូមិ រួមទាំងខ្ញុំ ត្រូវបាន អង្គការបញ្ជូនទៅខេត្តភាគខាងលិចដែរ ប៉ុន្តែខ្ញុំបាន លួចរត់ចេញខ្លួនទៅនៅខាងឃុំព្រៃឃ្មុំសរិញ។ ខ្ញុំធ្វើ ការនៅឃុំព្រៃឃ្មុំសរ ហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៨ ទើបកង ទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្រ្គោះជាតិមកដល់មក រំដោះប្រទេស ហើយខ្ញុំក៏ត្រឡប់មកស្រុកកំណើតវិញ។

ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ នៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ ប្រជាជនបានជ្រើសរើសខ្ញុំឲ្យធ្វើ ជាប្រធានភូមិសំរោងវត្ត ប៉ុន្តែខ្ញុំបានបដិសេធព្រោះ គិតថាគ្មានអ្នកជួយធ្វើការស្រែចម្ការឪពុកម្តាយ។ ក្រោយមកទៀតដោយការគោរពស្រឡាញ់ពីប្រជាជន នៅក្នុងភូមិ ខ្ញុំបានស្នើសុំចូលធ្វើជាគ្រូបង្រៀនដំនួសវិញ ព្រោះខ្ញុំធ្លាប់បានបង្រៀនសិស្សពីមុនមក។ ខ្ញុំបង្រៀន សិស្សរហូតដល់ឆ្នាំ ២០១០ ទើបក្រសួងអប់រំដំឡើង គូនាទីឲ្យធ្វើជា នាយកសាលាបឋមសិក្សាវត្តសំរោង។

នៅឆ្នាំ ២០១៣ ខ្ញុំបានចូលនិវត្តន៍នៅអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ហើយចាប់តាំងពីពេលនោះមកខ្ញុំចាប់ផ្តើមប្រកបរបរ កសិករបន្តិចបន្តួចដើម្បីចិញ្ចឹមគ្រួសារ។

នេត សំអូន កំពុងផ្តល់បទសម្ភាសន៍ អំពីរឿងរ៉ាវក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដល់ ក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តព្រៃវែង (បណ្ណសារ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្មែរក្រហមបង្ខំឱ្យខ្ញុំសឹកដោយលើកពាក្យ ប្រៀបធៀបថា «បើទុកវត្តត្រូវទុកព្រះសង្ឃ»

ក្នុង សុខដំ

នុត ចន សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិត្រពាំងឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។
(ផែន ពង្សវិស័យប្រជុំមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ នុត ចន អាយុ៨៥ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅ ភូមិត្រពាំងឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំ មានឪពុកឈ្មោះ នុត ផ្លុង និង ម្តាយឈ្មោះ ព្រាប ព័ន្ធ។ ឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំបានស្លាប់ដោយសារជំងឺ ចាស់ជរានៅក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម។

នៅអាយុ១៧ឆ្នាំ ខ្ញុំចូលបូសជាព្រះសង្ឃនៅវត្ត ព័ន្ធនៃ ខ្ញុំបូសបុរាណៈពេល២១ព្រះវស្សា ក៏ទ្រង់ តំណែងជាព្រះចៅអធិការវត្តព័ន្ធនៃ ខ្ញុំបង្រៀនលោក នេនតូចៗច្រើនសិល្បៈនិយមកម្ពុជា។ នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ លន់ នល់ ធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់

សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ នៅពេលទ្រង់យាង ចេញទៅក្រៅប្រទេស។ អំឡុងពេលនោះព្រះសង្ឃ ទាំងអស់មិនតម្រូវឱ្យសឹកនោះទេ ប៉ុន្តែការរស់នៅ ជួបការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងដោយសារការផ្លាស់ប្តូរ បែកបាក់ ហានិភ័យរដ្ឋការ។

មកដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ ព្រះសង្ឃនៅក្នុងវត្តព័ន្ធនៃ ទាំងអស់ត្រូវបង្ខំឱ្យសឹក។ មុនដំបូងខ្ញុំមិនមែនបំណង ចង់សឹកនោះទេ ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីបានឮឈ្មួញភូមិនិយាយ ថា «បើទុកវាំងត្រូវទុកស្តេច ហើយបើទុកវត្តត្រូវទុក ព្រះសង្ឃ» ទើបខ្ញុំយល់អត្ថន័យ និងសឹកដោយខ្លួន ឯង។ នៅពេលសឹករួចខ្ញុំត្រឡប់ទៅជួយយូលកោ- ក្របី និងជួយធ្វើស្រែចម្ការឪពុកម្តាយរបស់ខ្ញុំវិញ។

នៅពេលខ្ញុំត្រឡប់មករស់នៅដូចបុរាណៈពេល មួយខែ អង្គការបុរាណប្រជាជននៅក្នុងភូមិទាំង អស់ទៅប្រជុំ និងដាក់ដៃនៃការប្រជាជនប្រមូល របស់របរទាំងអស់ដាក់ចូលជារបស់រួម ហើយធ្វើ ការងារជាក្រុមតាមដៃនៃការដៃលអង្គការដាក់ឱ្យ ក្រោយពីប្រជុំចប់ កម្មាភិបាលដឹកនាំខ្មែរក្រហមម្នាក់ ឈ្មោះ រិន បានដាក់ដៃនៃការប្រជាជនទៅ ខាងនេសាទ ប៉ុន្តែសម្រាប់តែឈ្មោះ ដុន ដែលមានគូនាទីធំជាង រិន បានមកប្តូរឱ្យខ្ញុំទៅនៅ ខាងក្នុងរាស់វិញ។ ដុន បានផ្តល់នីតិវិធី គោមួយនឹង ដងរែកមួយកូ និង ស្រែកពីរមកឱ្យខ្ញុំ។

ខ្ញុំខិតខំធ្វើការងារខ្លាំងណាស់ព្រោះមិនចង់ឱ្យ ប្រធានក្រុមស្តាប់ឆ្នោត ស។ រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្ញុំ បានរៀបការជាមួយប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ភីម សេង។ មួយឆ្នាំក្រោយមក បន្ទាប់ពីប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំសម្រាល

កូនប្រាណៈពេលមួយខែ អង្គការបានចាត់តាំងខ្ញុំ ទៅដឹកព្រែកនៅសន្ទុះ នៅទីនោះ ប្រជាជនទាំងអស់ត្រូវទៅរកស្លឹកឈើមកប្រក់ដំបូលធ្វើជាជម្រកសម្រាប់ស្នាក់អាស្រ័យ។ ខ្ញុំនៅសន្ទុះប្រាណៈពេល ៣ថ្ងៃក៏ពុំសូវទ្រុឌទ្រោមស្រាប់ដោយសារស្រែកប្រើប្រាស់គ្រាប់ធាវីនៅក្បែរៗកន្លែងខ្ញុំស្នាក់នៅ។ នៅពេលដែលខ្ញុំដើរទៅដល់ទីកន្លែងព្រៃស្រាប់តែឃើញកងទ័ពវៀតណាមជាច្រើននាក់ចងអង្រែងដេកតាមមាត់ព្រែក។ កងទ័ពវៀតណាមម្នាក់បានស្រែកប្រាប់ខ្ញុំថា «ឱ្យដល់ទីកន្លែងនេះ» ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនបានឆ្លើយតបឡើយ រួចហើយក៏ត្រឡប់ចូលក្នុងភូមិវិញ។ អំឡុងពេលនោះ ខ្ញុំបានឮកងទ័ពព័រនាក់ទៀតបានដៃកង្ហាថា កងទ័ពរបស់ប៉ុល ពតបានចូលទៅប្រយុទ្ធក្នានៅ

ខេត្តតែនិញ ប្រទេសវៀតណាម។ ពេលខ្ញុំដូច្នោះក៏ប្រញាប់ប្រញាល់មកកងវិញ ហើយខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការបន្ថែមទៀត។ ក្រុមរបស់ខ្ញុំបានខិតខំធ្វើការអស់រយៈពេល៣ខែទើបហើយរួចរាល់ និងបានត្រឡប់មកផ្ទះវិញមុនគេ។

នៅពេលខ្ញុំមកដល់ផ្ទះប្រាណៈមួយខែ ខ្មែរក្រហមជម្លៀសប្រជាជននៅក្នុងភូមិទាំងអស់ទៅខេត្តភាគពាយ័ព្យ។ ស្របពេលនោះ កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាបានដោះសេចក្តីប្រជាជនមិនទ្រុឌទ្រោមដំណើរទៅមុខទៀត។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ប្រជាជនបានត្រឡប់មករស់នៅតាមផ្ទះ និងធ្វើស្រែចម្ការ ព្រមទាំងមានការប្រកួតប្រជែង និងប្រៀងកម្សាន្តនៅតាមវត្ត។

ផ្ទះរបស់ប្រជាជននៅឃុំអង្គរស ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង។
(ផែន ពង្សវិស្វី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សែ កៀន ៖ អតីតកងសិល្បៈភូមិកណ្តាល តំបន់ព្រះវិហារ

ការស្នើ

សែ កៀន អាយុ៦៣ឆ្នាំ ផ្តល់បទសម្ភាសន៍អំពីរឿងរ៉ាវ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដល់ ការស្នើ បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារខេត្តព្រៃវែង អំឡុងពេលមកចូលរួមកម្រោង សុខភាពរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលរៀបចំធ្វើ នៅវត្តដំរីស ស្ថិតនៅក្នុងភូមិកណ្តាល ឃុំព្រះវិហារ ស្រុក បុរីអូរស្វាយ ខេត្តស្ទឹងត្រែង កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២២។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ សែ កៀន អាយុ៦៣ឆ្នាំ កើតនៅភូមិ កណ្តាល ឃុំព្រះវិហារ ស្រុកសែប ខេត្តព្រះវិហារ បច្ចុប្បន្នឃុំព្រះវិហារ ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកបុរីអូរស្វាយ ខេត្តស្ទឹងត្រែង។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ អ៊ុក សែ និងម្តាយ ឈ្មោះ ប៊ុន ភីន។

កាលពីកុមារខ្ញុំដើររៀននៅក្រោមម្លប់ឈើ និង ក្រោមដុះរបស់អ្នកភូមិ ព្រោះសាលារៀនដែលសាង

សង់ពីសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយមភាគច្រើនត្រូវ បានបំផ្លាញស្ទើរគ្មានសល់។ ខ្ញុំរៀនបានត្រឹមថ្នាក់ទី ៣ប៉ុណ្ណោះក៏ឈប់រៀនព្រោះសាលារៀននៅឆ្ងាយពី ផ្ទះ។ ក្រោយមកខ្ញុំចូលហាត់សិល្បៈជាមួយបងវិត្តន៍ ខ្មែរក្រហមនៅក្នុងភូមិ ដែលក្រុមរបស់ខ្ញុំមាន សមាជិកប្រមាណជា២០នាក់ ក្នុងនោះមានប្រុស ចំនួន១០នាក់ និងស្រី១០នាក់។ ខ្ញុំហាត់រាំ ច្រៀង និង សម្តែងភ្លេង អ្នកដែលហាត់ជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ល្អជាងគេ ប្រធានអង្គការសិល្បៈបញ្ជូនទៅសម្តែងនៅ តំបន់។ ប្រធានសិល្បៈតំបន់កាលនោះឈ្មោះ ម៉ាន សំ ដែលត្រូវជាកូនរបស់ឈ្មោះ ម៉ាន មានគូនាទីជា លេខតំបន់។

នៅរវាងឆ្នាំ១៩៧១ដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំមិនសូវ ធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរឡើយ ប៉ុន្តែការហូបចុកមានការខ្វះ ខាតខ្លះៗ ទោះបីយ៉ាងណាដើម្បីខិតខំកែប្រែខ្លួនខ្ញុំឲ្យ ក្លាយទៅជាកសិករកំរុំ និងមានវណ្ណៈស្អាតស្អំ អង្គការ តម្រូវឲ្យខ្ញុំនិងប្រជាជនហូបបបរវាវៗ លាយជាមួយ បន្លែ គល់ចេក និងគល់ល្អង។

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ប្រជាជននៅ ក្នុងឃុំព្រះវិហាររៀបចំកម្មវិធីអបអរសាទរដ៏យជម្នះ របស់កងទ័ពបង្កើតខ្មែរក្រហមនៅក្នុងវត្តដំរីស។ ក្រុមសិល្បៈរបស់ខ្ញុំបានទៅសម្តែង រាំ និងច្រៀង ចម្រៀងបង្កើតឲ្យកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម រាំកម្រាញ យ៉ាងសប្បាយរីករាយ។ ក្រោយមកអង្គការបាន បញ្ជូនខ្ញុំទៅសម្តែងសិល្បៈនៅតំបន់ប៉ុន្តែត្រូវបាន ម្តាយរបស់ខ្ញុំឃាត់ខ្ញុំនៅសម្តែងក្នុងភូមិដដែល។ ក្រៅពីការងារសិល្បៈ ខ្ញុំត្រូវចេញទៅដឹកប្រឡាយ

លើកទំលាប់ និងធ្វើស្រែ នៅក្នុងកងចល័តឃុំព្រះ
រំកិល។ នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ ដដែល ក្រុមគ្រួសារ
របស់ខ្ញុំដែលមានសមាជិកចំនួន១២នាក់ ត្រូវបាន
អង្គការបញ្ជូនទៅរស់នៅភូមិអូររំដួល (ឃុំតស៊ូ)
ស្រុកជ័យសែន ខេត្តព្រះវិហារ ហើយក្រោយមក
ពួកគាត់បានស្លាប់នៅទីនោះទាំងអស់។ នៅក្នុងរបប
ខ្មែរក្រហម ភូមិកណ្តាល ឃុំព្រះរំកិល ដែលខ្ញុំរស់នៅ
ក៏ស្ថិតនៅក្នុងស្រុករែប ខេត្តព្រះវិហារ មិនមែន
ស្ថិតនៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងដូចសព្វថ្ងៃនេះទេ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការបានចោទប្រកាន់
គ្រួសាររបស់ខ្ញុំថា ខ្មាំងយកការណ៍ឲ្យយួន និង
អាមេរិកាំង។ បន្ទាប់មក អង្គការបានជម្លៀសគ្រួសារ
របស់ខ្ញុំរួមទាំងប្រជាជននៅក្នុងភូមិកណ្តាលប្រមាណ
៣៦គ្រួសារទៀតទៅភូមិអូររំដួល (ឃុំតស៊ូ) ស្រុក
ជ័យសែន ខេត្តព្រះវិហារ ដែរ។ រយៈពេល ៣ខែ
ដំបូង អង្គការបានប្រើខ្សែច្រៀងចម្រៀងសម្រាប់
ក្រុមល្ខោនសម្តែងប្រជាជនទស្សនា ដើម្បីលើក
ទឹកចិត្តប្រជាជនឲ្យខិតខំធ្វើការងារ។ បទដែលខ្ញុំច្រៀង
មានដូចជា ពលិកម្មមែក, យោធាប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិ
និង ចក្រពត្តិធ្វើបាបប្រជាជនជាដើម។ នៅទីនោះ ខ្ញុំ
ក៏មានភារកិច្ចច្រៀងចម្រៀងរួចថតដាក់កាសែតដែរ
ហើយពេលខ្ញុំថតចប់មួយបទ គឺតម្រូវឲ្យកម្មាភិបាល
ខ្មែរក្រហមយកទៅចាក់ដោយភាពមេក្រំចំនួន៤
ទៅ៥ថ្ងៃទើបខ្ញុំច្រៀងមួយបទផ្សេងទៀត ដើម្បីចាក់
ដោយបន្ត។ ក្រៅពីច្រៀង ខ្ញុំខិតខំធ្វើការយ៉ាងខ្លាំង
រហូតដល់ឈឺគ្រុនចាញ់។ ប្រធានអង្គភាពបានបញ្ជូន
ខ្ញុំទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យរយៈពេលកន្លះខែទើបខ្ញុំ
បានធូរស្បើយ ហើយត្រឡប់មកធ្វើការងារបន្តទៀត។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ មិត្តនារី ជា គឺជាប្រធាន
អង្គការរបស់ខ្ញុំបានប្រើខ្សែ ឆ្លើយចម្លើយប៉ុន្តែ
ដោយសារខ្ញុំមិនហ៊ានឆ្លើយដើមឈើ ទើបមិត្តនារី
ជា ចង់យកខ្ញុំទៅរៀនសូត្រ។ សំណាងល្អមិត្ត ចន
គឺជាប្រជាជនមកពីភូមិជាមួយខ្ញុំជួយនិយាយសម្រួល
មិត្តនារី ជា។ ចន បាននិយាយប្រាប់មិត្តនារី ជា កុំ
ប្រកាន់ទាំងជាមួយខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំគឺជាមនុស្សប្រុស ប៉ុន្តែ

ចរិតមារយា ទដ្ឋចមនុស្សស្រី ទើបខ្ញុំមិនចេះឆ្លើយ
ដើមឈើ។ ក្រោយមក ខ្ញុំធ្លាក់ខ្លួនឈឺម្តងទៀត ស្រាប់
តែពេលនោះអង្គការចោទខ្ញុំថា កុហក និងបម្រុងយក
ខ្ញុំទៅអប់រំ។ សំណាងល្អឥតកុហករបស់ខ្ញុំចេះដំបូងខ្មែរ
ខ្ញុំដឹករហូតបានជាសះស្បើយ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ប្រធានសហករណ៍ឈ្មោះ ប៉ុន
ឆ្កើន ដែលទើបឆ្លើយកាន់ដំណែងថ្មី បានបញ្ជូនខ្ញុំ
ទៅរៀនផ្នែកកសិកម្ម ព្រោះគាត់ចូលចិត្តខ្ញុំនិងចង់ឲ្យ
ខ្ញុំមានតួនាទីជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនៅក្នុងភូមិអូរ
រំដួលដែរ។ នៅពេលនោះ មានកម្មាភិបាលខ្មែរ
ក្រហមម្នាក់ជិះម៉ូតូម៉ូប៊ីលី ឥតមកដឹកខ្ញុំទៅរៀនកសិកម្ម
ស្ថិតនៅ ឡើមស្រុករវៀង ខេត្តព្រះវិហារ។ ក្រុមកសិកម្ម
ខ្មែរក្រហមបានប្រាប់ខ្ញុំថា ប្រសិនបើប្រជាជនស្តង់
សំណាបធ្វើឲ្យអណ្តែត ឆ្លើយ ឬធ្វើឲ្យខូចខាតសម្ភារ
ធ្វើស្រែ ប្រជាជនទាំងនោះគឺជាខ្មាំងទាំងអស់។ បន្ទាប់
មក អង្គការបញ្ជូនខ្ញុំទៅរៀនជិះសេះ ប្រមាណ
១០ថ្ងៃបន្ថែមទៀត ដើម្បីឲ្យខ្ញុំជិះសេះដើរច្រៀន
កសិកម្មដល់ប្រជាជននៅតាមភូមិ។ នៅពេលបញ្ចប់
ការសិក្សា ខ្ញុំមកបង្រៀនកសិកម្មដល់ប្រជាជននៅ
តាមក្រុមស្ថិតនៅក្នុងភូមិអូររំដួល ឃុំតស៊ូ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ អង្គការបម្រុងបញ្ជូនខ្ញុំ
ចូលធ្វើជា ទាហាន និងឆ្លើយទៅវាយជាមួយកងទ័ព
រៀតណាម ប៉ុន្តែខ្ញុំបានបដិសេធ និងបានស្នើសុំប្រធាន
សហករណ៍ឈ្មោះ ប៉ុន ឆ្កើន ធ្វើការនៅក្នុងភូមិ។

ពេលនោះ ប្រធានសហករណ៍បានអនុញ្ញាតឲ្យ
ខ្ញុំនៅបង្រៀនកសិកម្មដល់ប្រជាជននៅក្នុងភូមិ
អូររំដួលដដែល។ បន្ទាប់ពីកងទ័ពរៀតណាមចូល
មកនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំនិងប្រជាជន
មួយចំនួនដែលអង្គការជម្លៀសឲ្យមកនៅក្នុងភូមិអូរ
រំដួល សម្រេចចិត្តរិលត្រឡប់មករស់នៅស្រុកកំណើត
នៅភូមិកណ្តាល ឃុំព្រះរំកិលវិញ។ សព្វថ្ងៃខ្ញុំរស់នៅ
ជាមួយប្រពន្ធឈ្មោះ ឡុង ហ៊ុយ មានស្រុកកំណើតនៅ
ខេត្តកំពង់ធំ និងមានកូនចំនួន៦នាក់។ យើងប្រកបរបរ
ធ្វើស្រែ ចិញ្ចឹម មាន ៣ ជ្រូក គោ ដើម្បីលក់ផ្គត់ផ្គង់
ជីវភាពគ្រួសារ។

ឈប់ខ្លួនក្រហមចាប់ខ្លួន ដោយចោទខ្ញុំថា បានប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌

ហ៊ាន វីន

អ៊ុក សៀន ទទួលប្រអប់អនុស្សាវរីយ៍ពីក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តតាកែវ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ុក សៀន អាយុ៧៧ ឆ្នាំ កើតនៅភូមិព្រៃស្រោង ឃុំអង្គតាសោម ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ។ បច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំគឺជាប្រជាជនរស់នៅភូមិត្រពាំងព្រីង ឃុំលាយបូរ ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើត៨ នាក់ ស្លាប់អស់៧ នាក់ ហើយសព្វថ្ងៃនៅសល់តែខ្ញុំម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំមានប្រពន្ធឈ្មោះ សុខ រៀង និងមានកូន៧ នាក់ ស្រីម្នាក់ និងប្រុស៦ នាក់។

កាលពីកុមារ ខ្ញុំរៀនសូត្រ និងរស់នៅជាមួយព្រះសង្ឃនៅវត្តអង្គតាសោម។ ពេលព្រឹក ខ្ញុំដើរតាមព្រះសង្ឃបិណ្ឌបាតចង្កាន់នៅតាមភូមិ រហូតដល់

ម៉ោង៧ ទើបត្រឡប់មកវត្តវិញ។ លុះម៉ោង២១ រសៀល ខ្ញុំចូលរៀន រហូតដល់ម៉ោង៤ រសៀល ទើបឈប់សម្រាក។ ព្រះសង្ឃព្រះនាម គក គឺជាក្រូបគ្រឿង ខ្ញុំហើយព្រះអង្គទទួលបន្ទុកបង្រៀនសិស្សថ្នាក់ទី១ និងទី២ទៀត។ បន្ទាប់ពីក្រូកក គឺ ក្រុងម ទទួលបន្ទុកបង្រៀនសិស្សថ្នាក់ខ្ពស់ជាងខ្ញុំ។

ខ្ញុំរៀនបានត្រឹមថ្នាក់ទី២ តែប៉ុណ្ណោះ។ នៅអាយុ២០ ឆ្នាំ ខ្ញុំចូលបួសជាព្រះសង្ឃនៅវត្តអង្គតាសោម។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំបួសបានពីរ ព្រះវិស្សាភីសីកវិញ ប៉ុន្តែខ្ញុំសុំព្រះសង្ឃរស់នៅ ភ្នំវត្តដង្កែង ល។ ខ្ញុំសឹកបានរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ស្រាប់តែមានកងឈូបខ្មែរក្រហម២ នាក់បានចូលមកបាញ់សម្លាប់ព្រះសង្ឃចំនួន៧ អង្គនៅ វេលាម៉ោង៥ ល្ងាច និងបានបញ្ឈប់ព្រះសង្ឃនៅភ្នំវត្តដង្កែងស្រែកលើ ដោយ

បានលើកឡើងថា នៅស្រុកលើមីនខ្លះវត្តទេ ពេលនោះ ខ្ញុំនិងអ្នកដទៃទៀតបានរត់ចូលពូននៅក្រោមគ្រែ ក្នុងភូមិ នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានរៀបការជាមួយប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំ បន្ទាប់ពីរៀបការរួច យើងបានប្រកបរបរ ធ្វើស្រែចម្ការ និងលក់ទឹកភ្លៀង ត

រហូតមកដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧២ ខ្មែរក្រហម ជម្លៀសខ្ញុំនិងគ្រួសារទៅធ្វើចម្ការនិងដាំដំណាំ នៅតាមជើងភ្នំស្ថិតនៅក្នុងភូមិកោះស្វាយ ឃុំតាកែន ស្រុកឈូក ខេត្តកំពត។ នៅទីនោះខ្មែរក្រហមបាន ចាត់ទុកខ្ញុំជាប្រជាជនថ្មី និងបានបែងចែកប្រជាជន ចេញជា៥ក្រុម។ ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកនៅក្នុង ក្រុមទី១ ដោយក្នុងមួយក្រុមខ្មែរក្រហមចែកដីឲ្យ ៥ហិចតាដើម្បីឲ្យយើងគាស់រំលើងគល់ឈើ និងរាន ដាំដំណាំ។ ក្នុងដីទំហំ៥ហិចតា ក្រុមរបស់ខ្ញុំបានដាំ ដំណាំចម្រុះ មានដូចជា ពោត ល្ពៅ ឌីឡី ត្រសក់ ដំឡូង ចេក និង ត្រាវ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំស្លាប់តាំងពីខ្មែរ ក្រហមជម្លៀសមកដល់ភូមិកោះស្វាយដំបូងដោយសារ ជំងឺគ្រុនចាញ់។

បន្ទាប់ពីខ្ញុំធ្វើការនៅភូមិកោះស្វាយបានរយៈពេល ២ឆ្នាំ ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសខ្ញុំ និងគ្រួសារទៅ ទៅជីកប្រឡាយនៅឃុំលាយបូរ ស្រុកត្រាំកក់វិញ ដែលប្រឡាយនោះមានឈ្មោះថា ប្រឡាយចុងអាង។ នៅទីនោះ ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកប្រជាជនជាក្រុម ដោយក្នុងមួយក្រុមមានសមាជិក១២នាក់ ត្រូវជីក ប្រឡាយប្រវែង១២ម៉ែត្រ និងជម្រៅ១ម៉ែត្រក្នុងមួយ ថ្ងៃ បើធ្វើមិនរួចរាល់តាមផែនការកំណត់គឺត្រូវកុណា ការងារនឹងពីរ។

នៅអំឡុងពេលនោះ ខ្មែរក្រហមបានឲ្យកងមីងៗ មកស្នាក់នៅរួមជាមួយកងបុរសៗរបស់ខ្ញុំដែរ ស្រាប់ តែឈ្ងុបខ្មែរក្រហមឈ្មោះ ហាក់ បានចោទខ្ញុំថាបាន ប្រព្រឹត្តិខុសសីលធម៌ជាមួយមីងម្នាក់។ ខ្មែរក្រហម បានចាប់ខ្ញុំចង និងបានសួរចម្លើយខ្ញុំតាំងពីម៉ោង១២ ថ្ងៃត្រង់ រហូតដល់ម៉ោង ៤រសៀល ទើបដោះលែងខ្ញុំ វិញ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំមកដល់ការងារជីកប្រឡាយ ស្រាប់ តែកងទ័ពរៀតណាមវាយចូលមក ហើយខ្ញុំនិងគ្រួសារ ក៏បានរត់គេចខ្លួនទៅតាមខ្មែរក្រហមដល់ឃុំព្រៃកុយ ទើបត្រឡប់មករស់នៅស្រុកកំណើតវិញ។

អ៊ុក សៀន អាយុ៧៧ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិត្រពាំងព្រីង ឃុំលាយបូរ ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ អំពីរឿងរ៉ាវក្នុងរបបខ្មែរក្រហមដល់ក្រុមការងារ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តតាកែវ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា រៀបចំការតាំងពិព័រណ៍ ស្តីអំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរស់រាននយោបាយ ឡើងវិញរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា រយៈពេល៣ថ្ងៃ ពីថ្ងៃទី២៧ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ នៅទីរោងចក្រ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ដើម្បីអបអរសាទរដល់ស្ត្រីស្រី ២៤ ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅ កម្ពុជា និងការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនយោបាយ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ពីថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨-ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ និង ២៤ ឆ្នាំនៃទីរោងចក្រ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រួមចំណែកដល់នយោបាយ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ដើម្បីបញ្ចប់ សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅកម្ពុជា។

ខ្លឹមសារជាកម្មវត្ថុរួមនៃពិព័រណ៍ ស្តីអំពីអំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរស់រាននយោបាយ ឡើងវិញ របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ដើម្បីបង្ហាញឲ្យឃើញពីដំណើរ ដើមទងនៃការ ឡើងកាន់អំណាចរបស់ខ្មែរក្រហម ការ ដួលរលំរបស់ខ្មែរក្រហម ការតស៊ូក្នុងសង្គ្រាមស៊ីវិល ក្រោយការដួលរលំរបស់របបខ្មែរក្រហម ឆ្នាំ១៩៧៧-៧៩ រហូតដល់មានការលើកយោបាយ ឈ្មោះ ឈ្មោះ និងការ រស់ឡើងវិញនៃប្រទេសកម្ពុជា។

នៅក្នុងខ្លឹមសារពិព័រណ៍ ទាំងមូលមាន៣ផ្នែក សំខាន់ៗគឺ (ទី១) អង្គការចាត់តាំងរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលមានរូបភាពចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ ដែលពិភាក្សាភិបាលខ្មែរក្រហម មេដឹកនាំកំពូលៗ បាន ៥៥ ទីតាំងព្រលាយនយោបាយ តាមមន្ទីរនានា នៅក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដែល បង្ហាញអំពីវត្តមានរបស់ខ្មែរក្រហមនៅទីនោះ ខណៈ ដែលមេដឹកនាំក្នុងរបបនេះបានផ្ទេរសម្រាប់ប្រជាជនប្រើប្រាស់ ពីទីក្រុងភ្នំពេញ ដោយបានប្តូរខ្លាចមានការទម្លាក់ គ្រាប់បែក។ ទាំងនេះ គឺជាការភូតភូកហក។ នៅក្នុង ផ្នែកដដែលនេះ ក៏បានបង្ហាញថា នៅពេលដែលរបប ខ្មែរក្រហមត្រូវបានដួលរលំនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មេ ដឹកនាំ និងអ្នកដើរតាមរបបនេះ បានភៀសខ្លួនទៅនៅ តាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា ថៃ ដើម្បីប្រមូលកម្លាំង តស៊ូឡើងវិញ។ ទោះបីរបបខ្មែរក្រហមបានដួល រលំហើយក៏ដោយ ក៏ក្បាលម៉ាស៊ីនដឹកនាំ និងអង្គការ ចាត់តាំងរបស់ខ្មែរក្រហមនៅមានវត្តមាននៅ ឡើយ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រជាជនដែលរត់កាត់ព្រៃ និងឆ្លងកាត់ គ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗទៅកាន់ព្រំដែន ក៏ទទួលបានគ្រោះ ដោយសារជំងឺ អត់អាហារ និងជំងឺផ្លូវស្លាប់នៅ តាមផ្លូវ។ ប្រជាជនមួយចំនួនទៀត ក៏បានចូលរួមក្នុង ការតស៊ូនៅតាមព្រំដែន រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨។

ខ្លឹមសារនៅក្នុងផ្នែកទី២) បទគ្រឿងកម្មប្រល័យ ពូជសាសន៍ ដែលបង្ហាញអំពីការធ្វើការងាររបស់ ប្រជាជននៅតាមសហគមន៍ ការដ្ឋាន លើកទំនប់ ជីក

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារៀបចំការគាំពារព័ត៌មានស្តីអំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរស់រាននជីវិត ឡើងវិញរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា រយៈពេល៣ថ្ងៃ ពីថ្ងៃទី២៧ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ នៅវិមានឈ្នះ ឈ្នះ ដើម្បីអបអរពិធីខួប២៤ឆ្នាំ នៃទិវានយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ អបអរសាទរខួប២៤ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅ កម្ពុជា និងការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ ពីថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨-ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ និងខួប៤ឆ្នាំនៃវិមានឈ្នះ ឈ្នះ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រឡាយ និង ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រផ្សេងៗ ដែលសុទ្ធតែការងារដោយបង្ខំ និងភ័ស្តុតាងដែលបានកើតឡើង។ នៅក្នុងផ្នែកដដែលនេះ ក៏បង្ហាញអំពីទីតាំងបទឧក្រិដ្ឋ ដូចជា ការកាសែរណ្តៅ សាកសពជនរងគ្រោះដែលខ្មែរក្រហមសម្លាប់ នៅតាមបណ្តាកម្រិតនានានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានៅពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០។ ទោះបីមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់របស់ខ្មែរក្រហមរត់ភៀសខ្លួនទៅកាន់ព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ក៏ប្រជាជនកម្ពុជានៅតែទទួលរងនូវសម្ពាធផ្លូវអារម្មណ៍នូវការបែកបាក់ និងព្រាត់ប្រាស់ក្រុមគ្រួសារ ការស្វែងរកសាច់ញាតិ និងការកាសែរណ្តៅ សាកសពរួម ដើម្បីធ្វើបុណ្យទុំសកុសលតាមព្រះពុទ្ធសាសនា។ នៅក្នុងផ្នែកនេះ ក៏បង្ហាញអំពីភស្តុតាងនៃអំពើឧរុណកម្មនៅ

តាមមន្ទីរសន្តិសុខរបស់ខ្មែរក្រហម ក្នុងនោះមានមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ឬកុកទូលស្រែង ការចាប់ខ្លួន ការធ្វើឧរុណកម្ម និងការសម្លាប់ជាប្រព័ន្ធទៅលើប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់។

ចុងក្រោយ គឺផ្នែកទី៣) បង្ហាញពីការរស់ឡើងវិញរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្រោយការដួលរលំនៃរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុន្តែ ពិតៗ ផ្នែកនេះ ក៏បង្ហាញអំពីការតស៊ូ និងការដឹកនាំរបស់សម្តេចតេជោ ហ៊ុន សែន ដើម្បីរំដោះជាតិចេញពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងបង្ហាញអំពីជីវិតនៃការរស់ឡើងវិញនៅក្រោយឆ្នាំ១៩៧៧ រួមមានផ្នែក សិល្បៈ តន្ត្រី មុខរបរអាជីព

កាត់ដេរជីវិតដើរកម្សាន្តនៅតាមមាត់ទន្លេមណ្ឌលវិញ ដើរដង្កូវ រួមមានទាំងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ តាមរយៈ ការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ដូចជា ប៉ុល ពត, អៀង សារី, ខៀវ សំផន ដាក់កុកអស់មួយជីវិត ដោយកំបាំងមុខកាលពីខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៩, ការរស់ ឡើងវិញនៃសាសនាសិក្សាធិការ ជនជាតិភាគតិច រួមមានជនជាតិភាគតិចតំបន់ភ្នំ និងជនជាតិភាគតិច ចាមជាដើម។ ជារួម ផ្នែកនេះ គឺនិយាយអំពីការរស់ ឡើងវិញក្រោយការដួលរលំនៃរបបប៉ុល ពត និង ការកសាងសង្គមជាតិ ឡើងវិញបន្តិចម្តងៗ រហូតដល់ ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានការរីកចម្រើនក្រោមដំបូល នៃសុខសន្តិភាពដូចនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ នៅក្នុង ពិព័រណ៍នេះ ក៏មានការរំលេចនូវរូបថតរបស់សម្តេច តេជោ ហ៊ុន សែន នៅក្នុងដំណើរតស៊ូឆ្លងកាត់តំបន់ អិច១៦ចូលទៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម ដើម្បីស្នើសុំ ជំនួយដែរ។ នៅក្នុងរូបថតនេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាបង្ហាញនូវពាក្យស្នេហា កម្ពុយឃ្លាដែល និយាយអំពី «រងាលំហារមេឃ និងផែនដី គឺវិមាន ឈ្នះ ឈ្នះ នៃមនុស្សជាតិដែលបានប្រសូត្រចេញពី ដំណើរឆ្ពោះទៅរកការផ្តួលរំលំរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត»។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារៀបចំការគាំទ្រពិព័រណ៍ ស្តីអំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការរស់រានមានជីវិត ឡើងវិញរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា រយៈពេល៣ថ្ងៃ ពីថ្ងៃទី២៧ ដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ នៅវិមានឈ្នះ ឈ្នះ ដើម្បីអបអរពិធីខួប២៤ឆ្នាំ នៃទិវានយោបាយឈ្នះ ឈ្នះ អបអរសាទរខួប២៤ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅ កម្ពុជា និងការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ ពីថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨-ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ និងខួប៤ឆ្នាំនៃវិមានឈ្នះ ឈ្នះ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ពិធីខួប២៤ឆ្នាំ នៃទិវានយោបាយឈ្នះ ឈ្នះ អបអរសាទរ ខួប២៤ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅកម្ពុជា និង ការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនយោបាយឈ្នះ ឈ្នះ ពី ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨-ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ និងខួប៤ឆ្នាំនៃវិមានឈ្នះ ឈ្នះ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការិយាល័យ ព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យ ព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើជូននិស្សិតអ្នកស្រាវជ្រាវបុគ្គលិករាជការនិងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ពីការរើវឌ្ឍន៍របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។

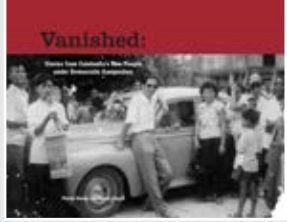
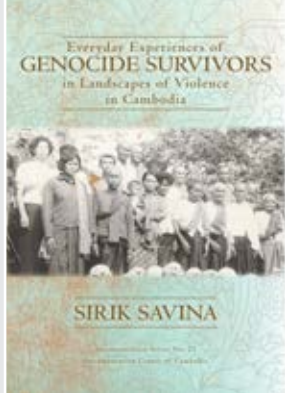
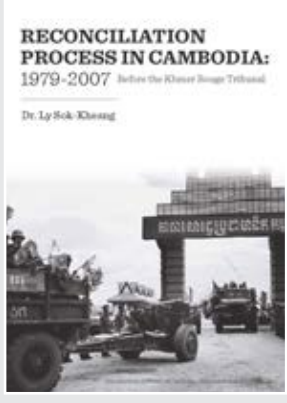
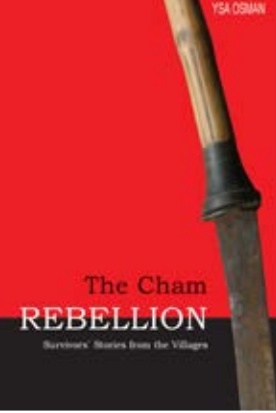
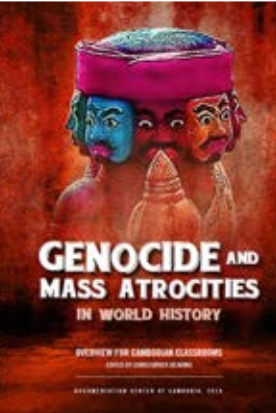
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំនិងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រាំប្រភេទ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដិតមួយលានទំព័រ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះ និងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើដៃនៃទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានដលិត ផ្ទាំងភ្នំរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចនឹងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន៖ ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាពកំណត់ហេតុរបស់បក្សទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យកន្លងទិសបង្ហាញពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ ១១ ដូរលេខ ២៥៦ សង្កាត់ចតុមុខ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនចាប់ពីថ្ងៃចន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង ៨:០០ ដល់ម៉ោង ១២:០០ និងពេលរសៀលពីម៉ោង ២:០០ ដល់ម៉ោង ៥:០០។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ាវី ចិត្តា អ្នកសម្របសម្រួល តាមរយៈ ទូរសព្ទលេខ៖ ០១២ ៦៦៣ ៦១១ ឬ

អ៊ីម៉ែល ៖ truthchenda.s@dccam.org

សូមអរគុណ!

សិស្សមកពីវិទ្យាល័យ ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន មេមត់ និងវិទ្យាល័យ ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន ជា ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី «សារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) និងការទប់ស្កាត់ ឧក្រិដ្ឋកម្មយោធា»

ល្ងី វ៉ា និង វី ស៊ីថា

លោក ជេង ពន្លឺរ៉ា ស៊ី នាយកកម្មវិធីអប់រំពីអំពើប្រល័យ
ពូជសាសន៍នៅកម្ពុជាកំពុងធ្វើបទបង្ហាញអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ
កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដល់សិស្សានុសិស្ស។
(ល្ងី វ៉ា / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

«សារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា
ធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) និងការទប់ស្កាត់
ឧក្រិដ្ឋកម្មយោធា» នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ
កោះប្ញខេត្តក្បួនយ៉ូ វេទិកាថ្នាក់រៀននេះរៀបចំឡើង
ក្នុងគោលបំណងដូចតទៅ៖ ១) ផ្តល់ឱកាសដល់
សិស្សានុសិស្សក្នុងការបែករំលែក និងបង្ហាញពី
ចំណេះដឹងផ្ទាល់ខ្លួនទាក់ទងនឹងប្រជាធិបតេយ្យ
(១៩៧៥-១៩៧៩)។ ២) លើកទឹកចិត្តសិស្សឲ្យគិត
ពិចារណាលើផលវិបាកអន្តរកាលនៃកេរដំណែលនេះ

នៅព្រឹកថ្ងៃទី០៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ សិស្សានុ-
សិស្សចំនួន៤៨នាក់ ស្រី៣១នាក់ និងលោកគ្រូ
អ្នកគ្រូចំនួន៤នាក់មកពីវិទ្យាល័យ ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុន
សែន មេមត់ និងវិទ្យាល័យ ប៊ុនរ៉ានី ហ៊ុនសែន ជា
ខេត្តក្បួនយ៉ូ បានចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី

ក្នុងស្ថិតិកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន ៣) ជំរុញការពិភាក្សាអំពី កែរដំណែលនេះនៅក្នុងគ្រួសារ និងសហគមន៍ ៤) ជំរុញការពិភាក្សាអំពីការលើកឡើងនូវយុទ្ធសាស្ត្រ មួយចំនួនក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅក្នុងប្រទេស។ ជាក់ច្បាប់ផ្ដើមវេទិកាថ្នាក់រៀន លោក ឡុង ង៉ានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម បានណែនាំខ្លួន និងបង្ហាញអំពីគោលបំណងនៃការ បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្មនៅថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០ ក្រោមកិច្ចសហការណ៍យ៉ាង ជិតស្និទ្ធជាងក្រសួងអប់រំយុវជន និងកីឡា ក្រសួង ការពារជាតិ និងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។

បន្ទាប់មកលោក ឡុង ង៉ានី បានដឹកនាំសិស្សានុ សិស្សដើរទស្សនាព័រណ៍នៃបណ្ណុំរូបថតចំនួន ១៣៣ និងដៃនៃក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម ដោយ ចាប់ផ្ដើមពីបណ្ណុំរូបថតសង្គ្រាមនៅទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ១៩៦០នៅតំបន់កោះថ្ម បណ្ណុំរូបថតនៅក្នុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៧), បណ្ណុំ រូបថតនៃជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា បន្ទាប់ ពីរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៧៧, បណ្ណុំរូបថតភ័យខ្លាចអំពីទង្វើកម្ពុជែងល ប្រព្រឹត្តិដោយរបបខ្មែរក្រហម (១៩៧៥-១៩៧៧) បណ្ណុំរូបថតនៃវេលាសមមិត្ត ហ៊ុន សែន (សម្តេចតេជោ ហ៊ុន សែន) និងយុទ្ធមិត្ត៤រូបចាកចេញទៅប្រទេស វៀតណាមដើម្បីរៀបចំកម្លាំងវាយផ្ដួលរំលំរបប ប្រល័យពូជសាសន៍ប៉ុល ពត នៅថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៧ និងដៃនៃបង្ហាញផ្លូវវេលាសមមិត្ត ហ៊ុន សែន និងយុទ្ធមិត្ត៤រូបបានចាកចេញពីបន្ទាយ យោធានៅភូមិកោះថ្មទៅតំបន់ព្រំដែនអាងដាច់ ដើមគ្រយីង (X-16) និងទីតាំងមួយចំនួននៅក្នុងស្រុក ឡូកនិញ ខេត្តស្ទឹងត្រែង ប្រទេសវៀតណាម និងការ បង្កើតអង្គការ១២៥ ដែលជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ សាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាដំបូង បង្កើតដើម្បីវាយ ផ្ដួលរំលំរបបប្រល័យពូជសាសន៍ប៉ុល ពត នៅថ្ងៃទី ១២ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៨។ បន្ទាប់មកក្រុមការងារ បានចែកក្រដាសវាស់ស្ទង់ចំណេះដឹងដល់សិស្សានុ សិស្សមុនចាប់ផ្ដើមវេទិកាថ្នាក់រៀន ដោយប្រើប្រាស់ កម្រងសំណួរវាស់ស្ទង់មតិ និងចែកសៀវភៅប្រវត្តិ-

លោក ឡុង ង៉ានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្មកំពុង ធ្វើបទបង្ហាញទៅកាន់សិស្សានុសិស្ស (ឈុំ វ៉ា / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

លោក ឡុង ង៉ានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម កំពុងធ្វើបទបង្ហាញទៅកាន់សិស្សានុសិស្ស (ឈុំ វ៉ា / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៧) ដល់សិស្សានុសិស្សទាំង៤៨នាក់។

ជាក់ច្បាប់លោក ង៉ានី ពង្សវិស័យ នាយកកម្មវិធី អប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជាបានធ្វើ បទបង្ហាញអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៧) ដល់សិស្សានុសិស្ស។ គ្រូ ទទេសផ្តល់ឱកាសដល់សិស្សានុសិស្សចែករំលែក ចំណេះដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម។ សិស្សានុ សិស្សមួយចំនួនបានសួរសំណួរទៅកាន់លោក ង៉ានី ពង្សវិស័យ ដូចខាងក្រោម៖

- ១) ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមចាត់ទុកប្រជាជនកម្ពុជា ជាសត្រូវ?
- ២) ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមប្រព្រឹត្តិអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍កលើប្រជាជនកម្ពុជា?

ក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ថតរូបជុំគ្នាជាមួយសិស្សានុសិស្សនិងលោកក្រុមអ្នកក្រុម (ឈុំរ៉ាំ / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិស្សានុសិស្សចូលរួមរៀនសូត្រក្នុងវគ្គសិក្សាស្រាវជ្រាវ ពិភពកម្ពុជា ក្រុមទៅលើសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ (ឈុំរ៉ាំ / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិស្សានុសិស្សកំពុងពិភាក្សាគ្នាអំពីមេរៀននៅក្នុងសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ឈុំរ៉ាំ / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិស្សានុសិស្សកំពុងពិភាក្សាគ្នាអំពីមេរៀននៅក្នុងសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ឈុំរ៉ាំ / មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

៣) តើខ្មែរក្រហម ឡើងកាន់អំណាចដោយរបៀបណា?
៤) ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមធ្វើទុក្ខបុកម្នេញប្រជាជនកម្ពុជា?

មុននឹងឆ្លើយសំណួរខាងលើលោកក្រុមទ្រទ្រង់ បានបែងចែកសិស្សានុសិស្សជា ៧ ក្រុម ដោយក្នុងមួយក្រុមមានសមាជិក ៥ នាក់ ដើម្បីពិភាក្សាលើសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ។

វេទិកាសូត្រចាម

សូ ហ្គារីណា

តំណាងទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសតួកគី (TIKA) ចូលរួមវេទិកាសូត្រចាម និងជួបជាមួយដេប៉ូធីចាមដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមចំនួន ២០ នាក់ នៅខេត្តកំពង់ចាម។ (សូ ហ្គារីណា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ ក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៅទីក្រុងភ្នំពេញបានមកដល់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាមនៅវេលាម៉ោង ១០:៣០ ព្រឹក ដើម្បីចូលរួមក្នុងវេទិកាគម្រោងសូត្រចាម ជាមួយអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ចំនួន២០នាក់។ ក្រុមការងារបានស្តារកម្មវិធីសំរាប់វេទិកាពីរបបខ្មែរក្រហមយ៉ាងកក់ក្តៅ នៅពេលដែលកំពុងរង់ចាំតំណាងទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសតួកគី (TIKA) ។ នៅពេលដែលគណៈប្រតិភូបានមកដល់ លោក ស៊ាវ ចិន្តា នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម និងអ្នកស្រី សូ ហ្គារីណា នាយករងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានណែនាំ

គណៈប្រតិភូឲ្យស្តារលំអ្នកស្ម័គ្រចិត្តកម្ពុជារបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងបង្ហាញបន្ទប់សម្រាប់ដាក់សម្ភារគម្រោងសូត្រចាម។

វេទិកាគម្រោងសូត្រចាមបានចាប់ផ្តើមនៅម៉ោង ១០:៤៥ នាទីព្រឹក ដោយតំណាងទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសតួកគី សម្តែងការអរគុណចំពោះអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ដែលបានចូលរួមជាមួយគម្រោងសូត្រចាមនេះ។ តំណាងទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសតួកគី សម្តែងនូវការរីករាយយ៉ាងខ្លាំងដែលបានចូលរួមក្នុងវេទិកានេះ

ព្រោះវាជាការបោះជំហរនោះទៅរកការអភិវឌ្ឍ
ប្រវត្តិសាស្ត្រក៏ដូចជាកិច្ចសហការដ៏ពិសេសរវាង
កម្ពុជា និងភូមិភាគខ្មែរ ជាងនេះទៅទៀត លោកបាន
និយាយថា ប្រវត្តិសាស្ត្រត្រូវបានរំលឹកឡើងវិញ
និងត្រូវបានថែរក្សា ទោះបីជាប្រវត្តិសាស្ត្រនោះ
ល្អ ឬអាក្រក់យ៉ាងណាក៏ដោយ។

ដោយសារជនជាតិចាម និងជនជាតិខ្មែររស់នៅ
ជាមួយគ្នាក្នុងសង្គមតែមួយ ដូច្នេះអ្នកទាំងនេះសុទ្ធ
តែមានន័យកិច្ចសម្រាប់ប្រទេស ហើយត្រូវបាន
គោរពនិងយកចិត្តទុកដាក់។ បន្ទាប់មក តំណាងទី
ភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់
ប្រទេសភូមិភាគខ្មែរ ឡើងពីសារសំខាន់នៃទំនាក់
ទំនងរវាងអតីតកាល និងអនាគត។ លោកបញ្ជាក់ថា
នៅក្នុងគម្រោងសុត្រចាម នៅពេលដែលយើងកំពុង
ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងអតីតកាលរបស់យើងលើការ
ត្រួតពិនិត្យ និងបង្កើតការរចនាសុត្រនីមួយៗ ហាក់ដូចជា
យើងកំពុងបង្ហាញពីភាពច្នៃប្រឌិតរបស់យើងដែល
អាចដើរតួជាស្នាដៃកម្ពុជាក្នុងដើម្បីបន្តទៅមនុស្ស
ជំនាន់ក្រោយ។ ពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់ សមិទ្ធិ
ដែលបានត្រូវបានបង្កើតឡើងមានន័យខ្លាំងណាស់។
នេះគឺដោយសារស្នាដៃ និងទេពកោសល្យដែលបាន
បន្សល់ទុកពីជំនាន់មុន និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់
យើងទាំងអស់គ្នា។ ការងាររបស់ជនជាតិចាមចំពោះ
គម្រោងសុត្រចាមគឺមានន័យខ្លាំងណាស់ ដោយសារ
ការខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបង្កើតសុត្រនីមួយៗ គឺ
បង្ហាញពីការប្តេជ្ញាចិត្ត និងកម្លាំងចិត្តដ៏អស្ចារ្យ
របស់ខ្លួន។ តាមរយៈជំនាញនៃការត្រួតពិនិត្យ វា
បានបង្ហាញពីការចងចាំរបស់អ្នករស់រានម្តងវិញ
ដើម្បីអនាគត។

តំណាងទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្រប
សម្រួលរបស់ប្រទេសភូមិភាគខ្មែរ បានបញ្ជាក់ថា កិច្ចការ
ដែលនាំឲ្យមានការ «ចងចាំអតីតកាល» គឺជាកិច្ចការ
ដែលរួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម។ នៅដំណាក់
កាលស្រាវជ្រាវ និងប្រមូលព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសុត្រ
ចាម គឺសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍ដើម្បីឲ្យយើងធ្វើការ
ជ្រើសរើស និងបង្កើតពណ៌ដែលជាអត្តសញ្ញាណ និង

ការរចនាដែលតំណាងឲ្យសហគមន៍ចាម។ ថ្វីត្បិតតែ
វាជាគម្រោងដែលត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយក៏ដោយ ការខ្វះ
ខ្វាចនៃតែឯកសារហើយយើងត្រូវតែបំពេញវា
នៅក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះ។

អ្នកស្រី សូ ហារីណា បានបន្ថែមថា ហេតុដូច្នេះ
ហើយបានជាវាទិកានេះមានសារសំខាន់ ពីព្រោះវា
ជាទិកាសដ៏ល្អមួយក្នុងការប្រមូលព័ត៌មានបន្ថែម
ដើម្បីបំពេញចន្លោះប្រហោងទាំងនោះ និងផ្តល់
ទិកាសឲ្យអ្នកចូលរួមលើកសំណួរ និងចូលរួម
ពិភាក្សា ដើម្បីដោះស្រាយនូវចម្ងល់ទាក់ទងនឹង
បទពិសោធន៍នៃគម្រោងរបស់សហគមន៍ជនជាតិ
ចាម។ អ្នកចូលរួមបានសួរសំណួរមួយចំនួន អំពី
រយៈពេល និងដំណើរការនៃគម្រោងសុត្រចាម ការ
បណ្តុះបណ្តាល ការរចនា និងការសហការ។ អ្នកស្រី
សូ ហារីណា បានពន្យល់ថា គម្រោងនេះចាប់ផ្តើម
ពីឆ្នាំ២០២១ ហើយមិនទាន់កំណត់រយៈពេលបញ្ចប់
នៅឡើយទេ។ គម្រោងនេះចាប់ផ្តើមឡើងដើម្បី
ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការរបស់សហគមន៍ដើម្បី
ឆ្លើយតបនូវការដំណើរការនិងទេពកោសល្យដែលបាន
បន្សល់ទុក។ គម្រោងសុត្រចាមរួមមានដំណាក់កាល
ស្រាវជ្រាវ ដែលយើងបាននិងកំពុងប្រមូលទិន្នន័យពី
ប្រភពផ្សេងៗ និងតាមរយៈការចុះទៅសម្ភាសន៍អ្នក
ភូមិ និងស្វែងយល់បន្ថែមអំពីពណ៌នីមួយៗរបស់សុត្រ

ស្ត្រីជនជាតិចាមនៅស្រុកកោះសុទិន ខេត្តកំពង់ចាម
កំពុងត្រួតពិនិត្យសុត្រ នៅខាងក្រោមផ្ទះ។
(សូ ហារីណា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

និងគោមដែលមានលក្ខណៈពិសេសដើម្បីដលិតចេញជាសំពត់សូត្រតាមរយៈការចងចាំរបស់សហគមន៍។ ពណ៌ និងការរចនាសូត្រត្រូវតែតំណាងឲ្យជនជាតិចាម ហើយស្ត្រីចេញពីការចងចាំរបស់សហគមន៍នៅពេលកិច្ចការទាំងនេះចប់រួចរាល់យើងនឹងធ្វើការចុះបញ្ជីកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និងស្នាក់សញ្ញានេះជាមួយក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីរៀបចំការត្រួតពិនិត្យ។

ជំហរនេះគឺជាដំណាក់កាលបណ្តុះបណ្តាលដែលអ្នកចូលរួមអាចចូលរួមចំណែកនិងបណ្តុះបណ្តាលបន្ថែមអំពីការត្រួតពិនិត្យ ដោយយកលំនាំតាមរូបមន្តដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសហគមន៍រកឃើញ។ យើងនឹងផ្តល់ឲ្យអ្នកចូលរួមនូវទិក្ខុស្មើគ្នាដើម្បីបង្ហាញពីការពង្រឹងប្រព័ន្ធនិងទេពកោសល្យរបស់ខ្លួន។ នៅពេលដែលការដលិតសូត្រចេញជាលទ្ធផល យើងនឹងធ្វើការជម្រុញជម្រាយ និងចែកចាយទៅកាន់សហគមន៍ផ្សេងទៀតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក៏ដូចជាទៅកាន់ប្រទេសក្នុងតំបន់ដែរ។

នៅចុងបញ្ចប់នៃវេទិកានេះ តំណាងទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក៏បានជូននិមិត្តសញ្ញារបស់ប្រទេសកម្ពុជាក៏ដល់អ្នករស់រាននាជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងសាកសួររបន្ថែមពីបទពិសោធន៍របស់អ្នករស់រាននាជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម អំពីអារជីពជាអ្នកតម្រូវ។

គួរបញ្ជាក់ថា គម្រោងសូត្រចាមត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅក្នុងឆ្នាំ២០២១ ដែលគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដោយ ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និងសម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក៏ (TIKA) តាមរយៈស្ថានទទួលកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។ កាលបំណងនៃគម្រោងនេះ គឺដើម្បីថែរក្សាស្នាដៃវប្បធម៌សូត្រការប្រើប្រាស់ពណ៌ និងគោមតាមរយៈការចងចាំរបស់អ្នករស់រាននាជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងអាចបង្កើតប្រាក់ចំណូលសម្រាប់សហគមន៍។ កាលដៅគម្រោងសូត្រចាមនេះ គឺធ្វើយ៉ាងណាឲ្យមានការរំលឹកឡើងវិញ និងទទួលស្គាល់អំពីស្នាដៃវប្បធម៌នេះទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស។ វាមានសារសំខាន់ខ្លាំងណាស់ក្នុងការថែរក្សា និងរំលឹកឡើង

វិញនូវពណ៌ និងគោមនៃការត្រួតពិនិត្យតាមរយៈការចងចាំរបស់អ្នករស់រាននាជីវិត។ បន្ទាប់ពីប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើតជាមជ្ឈមណ្ឌលយុវប័ណ្ណសហគមន៍ចាមបានចាប់ផ្តើមស្តារឡើងវិញនៅឆ្នាំ១៩៧៧ ជនជាតិចាមបានរំលឹកឡើងវិញនូវការចងចាំរបស់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ក៏ដូចជាបទពិសោធន៍នៃការរស់រាននាជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមរៀបរាប់អំពីជីវិតរបស់ខ្លួនមុនរបបខ្មែរក្រហម សិប្បកម្ម និងសិល្បៈរបស់ខ្លួន។ នៅពេលសាកសួរអំពីការដលិតសូត្រចាមមានអ្នកខ្លះនៅចាំរឿងនេះ។ គួរឲ្យសោកស្តាយដែលអ្នកត្រួតពិនិត្យចាមតិចតួចប៉ុណ្ណោះដែលនៅរស់រាននាជីវិត ហើយសូត្រចាមទៀតសោតក៏នៅសេសសល់តិចតួចដែរ។ អ្នកភូមិមួយចំនួនបានរៀបរាប់ថាសូត្រចាមពីដើមដែលគាត់បានយកទៅតាមខ្លួនត្រូវខ្មែរក្រហមសុំយកទៅប្រើប្រាស់ ហើយអ្នកខ្លះទៀតរៀបរាប់ថា សំពត់សូត្រចាមមានការពុករលួយដោយសារការប្រើប្រាស់ និងពេលវេលា។

ដូច្នេះ ការចងចាំមានសារសំខាន់ខ្លាំងណាស់ហើយវាកាន់តែមានតម្លៃនៅពេលដែលសម្តីចម្លែកទាំងនេះនៅសេសសល់តិចតួចប៉ុណ្ណោះនៅសេសសល់សោះ ដើម្បីបង្កើតស្នាដៃឡើងវិញតាមរយៈការចងចាំនិងសិប្បកម្ម ហើយបន្តឲ្យមនុស្សជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ។

សូត្រចាមដែលត្រូវបានរៀបចំ (សូ ហ្គារីណា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិស្សានុសិស្សមកពីវិទ្យាល័យគិរីវង្ស ចូលរួមវេទិកាផ្តាំផ្តង់នៃស្តីអំពី

«ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធីសាស្ត្រ ទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍»

សៀវភៅ កញ្ញា

សិស្សានុសិស្សចំនួន២៧ នាក់ មកពីវិទ្យាល័យគិរីវង្ស ចូលរួមវេទិកាផ្តាំផ្តង់នៃស្តីអំពី «ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍»។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កាលពីថ្ងៃពុធ ទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកោះកុង រៀបចំវេទិកាផ្តាំផ្តង់នៃស្តីអំពី «ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍» ដោយមានការចូលរួមពីយុវជនចំនួន២៧ នាក់ ក្នុងនោះមានស្រី១៦នាក់ មកពីវិទ្យាល័យគិរីវង្ស ក្រោម

ការសម្របសម្រួលពីលោកស្រី កែវ គឹមស្រាវ នៃនាយិការិទ្យាល័យគិរីវង្ស និងគ្រូបង្រៀនប្រវត្តិវិទ្យាពីរូបទៀត។ គោលបំណងនៃការរៀបចំវេទិកានេះឡើង គឺដើម្បីផ្តល់ដល់យុវជននូវ ៖ ១) ការសិក្សាល្បឿយលឿនបំផុតចំពោះដឹងទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ទម្រង់កម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ ២) តំណែងប្រឌិតក្នុងការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងផ្ទាល់ខ្លួនដែលទទួលបានពីការចូលរួមក្នុងវេទិកាថ្ងៃនេះ ដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើហិង្សា ឬអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគត និង ៣) ការផ្លាស់

សិស្សានុសិស្សចំនួន២៧ នាក់ មកពីវិទ្យាល័យគិរីវង់ ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី «ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍»។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្តូរគំនិតពីការប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សា ទៅជាការកសាងសន្តិភាពក្នុងកម្រិតបុគ្គល គ្រួសារ សហគមន៍ និងប្រទេសជាតិ។

បន្ទាប់ពីក្រុមយុវជនធ្វើដំណើរមកដល់ការិយាល័យមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តតាកែវ នៅវេលាម៉ោង៨កន្លះ ព្រឹក សៀង កញ្ញា និង ង៉ាន់ វីន ដែលជាប្រធានការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តតាកែវ បានទទួលស្វាគមន៍ និងដឹកនាំក្រុមយុវជនទៅទស្សនាផ្ទាំងពិព័រណ៍រូបថតចំនួន៨ផ្ទាំង ដែលបានដាក់តាំងបង្ហាញនៅក្នុងបរិវេណមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តតាកែវ។ ផ្ទាំងរូបថតទាំងនោះបង្ហាញអំពី ៖ ១) ការបំផ្លិចបំផ្លាញរបស់ខ្មែរក្រហមលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់ប្រទេស ដូចជាការបំផ្លាញស្ពាន ជ្រោយចង្វារជាដើម ២) សំណង់ដុះដែលត្រូវបានទុកចោលកាលពីរបបខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងទិដ្ឋភាពដុះក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញដែលគ្មានមនុស្សរស់នៅ ៣) ទិដ្ឋភាពនៃការចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញរបស់កងទ័ពខ្មែរ

ក្រហម និងការអបអរសាទររបស់ប្រជាជនកម្ពុជាទៅលើជ័យជម្នះលើរបបលន់នល់ ៤) ទិដ្ឋភាពនៃការវិលត្រឡប់របស់ប្រជាជនកម្ពុជាដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម នៅក្រោយខែមករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ និង៥) រូបថតជាច្រើនសន្លឹកដែលបង្ហាញពីមេដឹកនាំកំពូលរបស់ខ្មែរក្រហម និងបក្សពួក។

ជាមួយគ្នានេះដែរ ក្រុមការងារក៏បានណែនាំដល់ក្រុមយុវជនពីការប្រមូលឯកសារទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម ក៏ដូចជាពន្យល់ពីតួនាទីនិងភារកិច្ចរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តតាកែវ ក្នុងការជ្រុញជួយពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និងប្រមូលចងក្រងពីបទពិសោធន៍របស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីទុកជាការចងចាំ។ មុននឹងចាប់ផ្តើមវេទិកាថ្នាក់រៀន យុវជនទាំងអស់តម្រូវឲ្យបំពេញទម្រង់នៃការវាស់ស្ទង់ចំណេះដឹងដែលមានស្រាប់របស់ខ្លួន ទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍។

តមកលោក ផេង ពង្សរ៉ា ស៊ី បានបែងចែកយុវជន

ជា ក្រុម តូច ដើម្បី ពិភាក្សា លើ ជំពូក មេ រៀន នៅ ក្នុង សៀវភៅ ប្រវត្តិ សាស្ត្រ កម្ពុជា ប្រជា ធិប តេយ្យ ។ នៅ ពេល ពិភាក្សា ចប់ តំណាង សិស្ស ម្នាក់ នៅ តាម ក្រុម នីមួយៗ ត្រូវ ឆ្លើយ បក ស្រាយ ម្នាក់ ម្នាក់ ពី ជំពូក របស់ ខ្លួន ដែល បាន ពិភាក្សា ទៅ ឲ្យ សិស្ស ទាំង អស់ ស្តាប់ ។

មុន នឹង បញ្ចប់ វេទិកា ថ្នាក់ រៀន សិស្ស ទាំង អស់ ត្រូវ បំពេញ សំណួរ ស្ទាប ស្ទង់ មតិ ម្តង ទៀត ពី ចំណេះ ដឹង ទាក់ ទង នឹង ប្រវត្តិ សាស្ត្រ ខ្មែរ ក្រហម ដែល ខ្លួន បាន រៀន ។ បន្ទាប់ មក ក្រុម យុវ ជន បាន បន្ត ទស្សនកិច្ច សិក្សា ទៅ កាន់ ទី តាំង វាល ពិយាត « ក្រាំង តា ចាន់ » ។ ប៉ុន្តែ មុន ទៅ ទស្សនកិច្ច ទី តាំង នេះ យុវ ជន បាន អាន របាយ ការណ៍ របស់ គម្រោង ស្តី ពី ការ ធ្វើ ដៃ ដៃ ទី រណ្តៅ សាក សព របស់ មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារ កម្ពុជា កាល ពី ឆ្នាំ ១៩៩៥ និង ការ ធ្វើ បង្ហាញ បន្ថែម ពី ក្រុម ខ្មែរ របស់ ខ្លួន ទាក់ ទង នឹង គុក ក្រាំង តា ចាន់ ។ លោក ដេង ពង្ស រ៉ា ស៊ី ពន្យល់ ទៅ កាន់ ក្រុម យុវ ជន ថា គុក ក្រាំង តា ចាន់ ជា គុក មួយ ក្នុង ចំណោម គុក ទាំង ១៧ របស់ ខ្មែរ ក្រហម ដែល ត្រូវ បាន បង្កើត ឡើង ដើម្បី ឃុំ ឃាំង សួរ ចម្លើយ និង ធ្វើ ទារុណ កម្ម អ្នក ទោស ដែល ជា សត្រូវ របស់ ខ្លួន ជា ពិសេស អ្នក ទោស ដែល ជា ទាហាន ប៉ូលីស និង មន្ត្រី រដ្ឋ ការ បែប បទ សាធារណ រដ្ឋ ខ្មែរ ។ ក្រុម យុវ ជន បាន ដើរ មើល បរិវេណ អតីត គុក ក្រាំង តា ចាន់ និង បាន ឃើញ រណ្តៅ សាក សព អង្គី ធំ តុជ រន គ្រោះ និង សំណង់ គុក ខ្មែរ ក្រហម ។

សិស្សា នុសិស្ស ចំនួន ២៧ នាក់ មក ពី វិទ្យាល័យ គិរីវង្ស ចូល រួម វេទិកា ថ្នាក់ រៀន ស្តី អំពី « ការ សិក្សា ប្រវត្តិ សាស្ត្រ កម្ពុជា ប្រជា ធិប តេយ្យ និង វិធី សាស្ត្រ ទប់ ស្កាត់ អំពើ ប្រល័យ ពូជ សាសន៍ » (បណ្ណសារ មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារ កម្ពុជា)

យុវជន-យុវនារីមកពីស្រុកបាឆាយចូលរួម វេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)

ដូច វណ្ណក

យុវជន-យុវនារីចំនួន៣០នាក់ដែលកំពុងសិក្សានៅ ថ្នាក់ទី១១មកពីវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតី តេជោ ហ៊ុន សែន សង្កេត ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥-១៩៧៩) រៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម នៅថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២។
(ទូច វណ្ណក/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ យុវជន-យុវនារីចំនួន៣០នាក់ដែលកំពុងសិក្សានៅ ថ្នាក់ ទី១១មកពីវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតី តេជោ ហ៊ុន សែន សង្កេត ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀន ស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥- ១៩៧៩) រៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ ខេត្តកំពង់ចាម។ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដល់យុវជន-

យុវនារី មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម បាន បញ្ចូលកម្មវិធីសិក្សាទៅក្នុងវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ រួមមាន ៖ ១) បទបង្ហាញស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ ក្រហម, ២) ការទស្សនាពិព័រណ៍រូបថត និងឈ្មួញ យល់អំពីឯកសារខ្មែរក្រហម និង៣) ការចុះទៅដល់ ទីតាំងចេតិយរំលឹកសម្រាប់សហគមន៍ និងការជួបសន្ទនា ជាមួយអ្នករស់រាននាជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។

បទបង្ហាញស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើម លោក ផេង ពង្សរាសី នាយក កម្មវិធីអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា និយាយស្តីអំពី និងណែនាំខ្លួនទៅកាន់យុវជន-យុវនារីចូលរួម។ លោក ផេង ពង្សរាសី ចាប់ផ្តើមធ្វើ

បទបញ្ជាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ។ ដំបូងដើម្បីបង្កើតឲ្យមានការចូលរួម និងសកម្មភាពពីយុវជន-យុវនារីនៅក្នុងថ្នាក់លោកលោក ជេង ពង្ស រ៉ា ស៊ី ប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្របង្រៀនដោយបែងចែកយុវជន-យុវនារីជាក្រុមពិភាក្សាដែលក្រុមនីមួយៗទទួលបានមេរៀន និងប្រធានបទពិភាក្សារៀងៗខ្លួន។ បន្ទាប់ពីធ្វើការងារជាក្រុមរយៈពេល២០នាទីរួចមក សមាជិកក្រុមទាំងអស់ ឡើងធ្វើបទបញ្ជាអំពីអ្វីដែលខ្លួនបានដឹងទៅកាន់ក្រុមផ្សេងទៀតដែលកំពុងអង្គុយស្តាប់ និងកត់ត្រាសំណួរដែលខ្លួនចង់ដឹងសម្រាប់សួរលោកជេង ពង្ស រ៉ា ស៊ី ដើម្បីបកស្រាយ។ តមក លោក ជេង ពង្ស រ៉ា ស៊ី ធ្វើបទបញ្ជាអំពីនិយមន័យ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ទុក្ខកម្មឃោរឃៅ និងប្រល័យពូជសាសន៍រយៈពេល ជិតមួយម៉ោងទៀត។

ការទស្សនាពិព័រណ៍ និងឯកសារខ្មែរក្រហម

បន្ទាប់ពីការធ្វើបទបញ្ជាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមបានបញ្ចប់ លោក ស៊ាន ចិន្តា នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម ដឹកនាំយុវជន-យុវនារីដើរទស្សនាពិព័រណ៍រូបថតចំនួន១០០ផ្ទាំង ដែលបង្ហាញអំពីប្រវត្តិមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម, ការជម្លៀសប្រជាជន

យុវជន-យុវនារីចំនួន៣០នាក់ដែលកំពុងសិក្សានៅថ្នាក់ទី១១មកពីវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន សង្កឹប ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) រៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម នៅថ្ងៃទី១៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២។ (ទូច វណ្ណត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

និងការធ្វើការងារនៅការដ្ឋានទំនប់ ព្រមទាំងពិព័រណ៍រូបថតចំនួន១០០ផ្ទាំងទៀត អំពីរឿងរ៉ាវរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមក្នុងស្រុកកំពង់សៀម និងបន្ទប់តម្កល់ឯកសារខ្មែរក្រហម។ ឆ្លៀតក្នុងទឹកសរសៃនោះ លោក ស៊ាន ចិន្តា បង្ហាញយុវជន-យុវនារីអំពីពិព័រណ៍ ដែលមានរូបព្រះឆាយាលីកូណ៍ចំនួន១០០ផ្ទាំង ដែលជាផ្នែកមួយនៃពិព័រណ៍ «សុបិនកម្ពុជា» ដែលត្រូវបានដាក់តាំងបង្ហាញដោយ «បណ្ណាល័យសម្តេចថៃ» នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅក្នុងព្រះរាជកម្មវិធី «១០០ព្រះវស្សានៃព្រះបិតាឯករាជ្យជាតិ» ដើម្បីទទួលបានថ្វាយព្រះបរមរាជវិញ្ញាណក្ខន្ធសម្តេចព្រះ នរោត្តមសីហនុ ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ។

ចេតិយរំពួកសម្រាប់សហគមន៍ និងការចុះខ្ទប់ជាមួយអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម

កម្មវិធីបញ្ចប់នៃវេទិកាថ្នាក់រៀន គឺជាដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់យុវជន-យុវនារីទៅកាន់ចេតិយរំពួកសម្រាប់សហគមន៍ ស្ថិតនៅវាលស្រែក្នុងភូមិចំការសាមសិប ឃុំគគរ ស្រុកកំពង់សៀម ខេត្តកំពង់ចាម។ នៅពេលទៅដល់ទីតាំងចេតិយរំពួកសម្រាប់សហគមន៍យុវជន-យុវនារី ត្រូវបានបែងចែកជា២ក្រុម ដែលក្រុមនីមួយៗបានជួបសន្ទនាផ្ទាល់ជាមួយអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ ក្រុមទី១) គឺត្រូវជួបជាមួយលោក គុណ សុភា អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងជាតំណាងសមាគមន៍អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមក្នុងមូលដ្ឋានភូមិចំការសាមសិប។ លោក គុណ សុភា បាននាំយុវជន-យុវនារីក្រុមទី១ដើរឆ្លងកាត់វាលស្រែឆ្ពោះទៅកាន់ចេតិយរំពួក និងនិយាយប្រាប់អំពីបទពិសោធន៍របស់គាត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ការបាត់បង់ទីពឹង និងការចាប់ខ្លួនអ្នកភូមិយកទៅសម្លាប់ដោយកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមកពីភូមិភាគនិរតី។ ក្រុមទី២) គឺត្រូវជួបជាមួយអ្នកស្រី មួង សៀង លី អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ មួង សៀង លី អតីតកងចល័តនារីបានបែករំលែកបទពិសោធន៍របស់ខ្លួនជាមួយយុវជន-យុវនារីរួមមាន ការធ្វើការងារហួសកម្លាំង និងការ

សិស្សានុសិស្សចំនួន៣០នាក់ មកពីវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន សង្កឹប ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី «ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍»។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ដែលបានឆ្លងកាត់សង្គ្រាម ការលំបាកវេទនា និងការធ្វើពន្យារពេលកម្មវិធី ក្នុងនាមជាយុវជននៃក្រោយ ខ្ញុំនឹងខិតខំរៀនសូត្រ និងចូលរួមទប់ស្កាត់កុំឲ្យរបបនេះវិលមកវិញម្តងទៀត។

ឆី ម៉េងសី រៀនថ្នាក់ទី១១B មុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម នៃវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន សង្កឹប បានបង្ហាញអារម្មណ៍របស់ខ្លួនថា បន្ទាប់ពីបានស្តាប់រឿងរ៉ាវរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតនៅចេតិយវិញសម្រាប់សហគមន៍ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍អាណិតអាសូរចំពោះលោក តុន សុភា ដែលបានរស់នៅយ៉ាងលំបាក និងបាត់បង់ឪពុកជាទីស្រឡាញ់ដោយសារខ្មែរក្រហមចាប់យកទៅសម្លាប់ចោល។ ខ្ញុំនឹងយកអ្វីដែលខ្ញុំបានរៀននៅថ្ងៃនេះ ទៅសួរឪពុកម្តាយ និងភាយាយរបស់ខ្ញុំអំពីហេតុការណ៍ដែលកាត់បានឆ្លងកាត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

ឈីនណា ម៉េងសី រៀនថ្នាក់ទី១១B មុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម នៃវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហា

សេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន សង្កឹបបានបែករំលែកអ្វីដែលខ្លួនទទួលបានថា «ខ្ញុំពេញចិត្តចំពោះវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ ពីព្រោះខ្ញុំទទួលបានចំណេះដឹងពីរបបខ្មែរក្រហមដែលបានបង្កការស្លាប់ប្រជាជនរាប់លាននាក់ និងបំផ្លិចបំផ្លាញប្រទេសជាតិ»។

ឡុក សេរីវិទ្យា រៀនថ្នាក់ទី១១B មុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម នៃវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន សង្កឹបបានលើកឡើងអំពីចំណេះដឹងដែលខ្លួនទទួលបានពីវេទិកាថ្នាក់រៀននេះថា «ខ្ញុំទទួលបានចំណេះដឹងថ្មីៗ និងជាពិសេសគឺខ្ញុំឃើញរូបភាពប្រវត្តិសាស្ត្រជាច្រើន។ ខ្ញុំមានសេចក្តីអាណិតអាសូរដល់ជនរងគ្រោះ និងអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម»។

ហឿន គឹមហុន រៀនថ្នាក់ទី១១B មុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម នៃវិទ្យាល័យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន សង្កឹបបាននិយាយថា «ខ្ញុំទទួលបានចំណេះដឹងជាច្រើនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដូចជាចេតិយវិញសម្រាប់សហគមន៍ដែលមានរឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រជាច្រើន»។

សិស្សមកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ិន សែន ពានរោង ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងការទប់ស្កាត់ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា

ថ្ងៃ ស្រីព្រៃ និង ការ ស្តី

សិស្សថ្នាក់ទី១១ និង ១២ ចំនួន៣១នាក់ ក្នុងនោះមានសិស្សស្រីចំនួន២៧នាក់ និងសិស្សប្រុសចំនួន៤នាក់ មកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ិនសែន ពានរោង ស្ថិតក្នុងស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង បានមកចូលរួមវេទិកាស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា» រៀបចំដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅវេលាព្រឹកថ្ងៃទី១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២ ក្រុមយុវជនថ្នាក់ទី១១ និង ១២ ចំនួន៣១នាក់ ក្នុងនោះមានសិស្សស្រីចំនួន២៧នាក់ និងសិស្សប្រុសចំនួន៤នាក់ មកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ិនសែន ពានរោង ស្ថិតក្នុងស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង បានមកចូលរួមវេទិកាស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា» រៀបចំ

ដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង។ គោលបំណងនៃការរៀបចំវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ គឺដើម្បីផ្តល់ដល់យុវជនជំនាន់ក្រោយ (ទី១) ការឈ្លើយឈ្លីលំប្រែអំពីបរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ, (ទី២) ការឈ្លើយឈ្លីលំប្រែអំពីនិយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងកត្តាក្រោះថ្នាក់នានាដែលនាំឲ្យកើតមានអំពើនេះនាពេលអនាគត, (ទី៣) ការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងរបស់ខ្លួន ដើម្បីចូលរួមទប់ស្កាត់អំពើហិង្សា ឬអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគត និង (ទី៤) ការផ្លាស់ប្តូរគំនិតពីការប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា ទៅជាការកសាងសន្តិភាពក្នុងកម្រិតបុគ្គល គ្រួសារ សហគមន៍ និងប្រទេសជាតិ។

ស្ថាប័នមតិមួយទៀត។ ការបំពេញតារាងស្ថាប័នមតិក្រោយវេទិកាថ្នាក់រៀន គឺដើម្បីឲ្យដឹងថាសិស្សានុសិស្សមានការកើនឡើងចំណេះដឹងទាក់ទងទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និងមន្ទីរក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ សកម្មភាពសំខាន់ៗដែលកើតមាននូវអំពើនេះ ពិសេសការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគត ដែរឬទេ។

សយ សាន់ អាយុ១៧ឆ្នាំ គឺជាសិស្សថ្នាក់ទី១១ នៃវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ពានរោង សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិថ្មី ឃុំដូនកែង ស្រុកកំបាយមារ ខេត្តព្រៃវែង បានរៀបរាប់ថា នៅឆ្នាំ២០២៣ ខាងមុខនេះខ្ញុំនឹងថ្នាក់ទី១២។ ក្រោយពីបានចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ខ្ញុំទទួលបានចំណេះដឹងដូចខាងក្រោម៖

- ដឹងអំពីការរស់នៅរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម។
- ដឹងពីគោលការណ៍របស់ខ្មែរក្រហមដែលជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុង។
- ដឹងអំពីស្ថានភាពប្រទេសក្នុងសម័យនោះ។

សិស្សថ្នាក់ទី១១ និង ១២ ចំនួន៣១នាក់ ក្នុងនោះមានសិស្សស្រីចំនួន២៧ នាក់ និងសិស្សប្រុសចំនួន៤ នាក់ មកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ុនសែន ពានរោង ស្ថិតក្នុងស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង បានមកចូលរួមវេទិកាស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា» រៀបចំដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

បន្ថែមពីលើនេះ ខ្ញុំបានឈ្លើយលំពីនិយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ថា ដែលសំដៅលើការរៀបចំផែនការ ឬកម្រោងការ ឬបំណងដែលបានត្រៀម ទុកជាមុន ក្នុងការបំផ្លិចបំផ្លាញជាតិសាសន៍មួយ។ ចំពោះអំពើដែលនាំឲ្យកើតមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺកើតចេញពីការរើសអើងគ្នា ការគិតតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ការប្រើនូវអំណាច និងការកាបសង្កត់អ្នកទន់ខ្សោយ។ ដូច្នេះដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺយើងមិនត្រូវរើសអើងជាតិសាសន៍និងសាសនាដទៃឡើយ។ យើងត្រូវចេះយោគយល់គ្នា និងឲ្យតម្លៃគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយត្រូវចេះបដិសេធរាល់អំពើហិង្សា ទាំងអស់ដែលកើតមានព្រមទាំងរួបរួមសាមគ្គីគ្នា ដើម្បីប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សាទាំងនោះ។

ហរិ៍ច ស្រីរដ្ឋ អាយុ១៧ឆ្នាំ បាននិយាយថាខ្ញុំរៀននៅថ្នាក់ទី១១នៃវិទ្យាល័យ ពានរោង ខ្ញុំធ្លាប់មានចំណេះដឹងពីរបបខ្មែរក្រហមពីមុនមកខ្លះ តាមរយៈយាយរបស់ខ្ញុំនិយាយប្រាប់ និងដឹងពីក្រុមការណ៍ខ្ញុំរៀននៅថ្នាក់ទី៧។ ខ្ញុំដឹងអំពីការជម្លៀសប្រជាជនហើយសេដ្ឋកិច្ចធ្លាក់ចុះខ្លាំង។ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមិនមានទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី និងសាសនាឡើយ។

ការចូលរួមនៅក្នុងវេទិកាថ្នាក់រៀននៅថ្ងៃនេះធ្វើឲ្យខ្ញុំស្គាល់មេដឹកនាំនៅក្នុងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមតាមរយៈការមើលរូបភាពដែលលោកក្រុំវ៉ាស៊ី បានបង្ហាញ។ ក្រៅពីនេះ ខ្ញុំដឹងអំពីការជម្លៀសប្រជាជននិងផលវិបាកនៃការជម្លៀសនោះ។

អូន សុខថា អាយុ១៤ឆ្នាំ គឺជាសិស្សថ្នាក់ទី១០ រស់នៅភូមិអណ្តូងថ្ម ឃុំពានរោង ស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង បានរៀបរាប់ថា នៅពេលខ្ញុំចូលរៀននៅឆ្នាំ២០២៣ ខាងមុខខ្ញុំនឹងឡើងថ្នាក់ទី១១។ ក្រោយពីបានចូលរៀនទាក់ទងជាមួយប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ខ្ញុំបានដឹងអំពីសកម្មភាពដែលធ្វើឲ្យកើតមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ សកម្មភាពដែល

ធ្វើឲ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺការរើសអើងពូជសាសន៍ ការដាក់ទោសប្រដាប់ដោយមិនសមហេតុផល ប្រើអំពើឃោរឃៅ និងការចាប់មនុស្សយកទៅសម្លាប់ចោល។ ដូច្នេះដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍កុំឲ្យកើតមាន គឺយើងត្រូវអប់រំមនុស្សរើសអើងជាតិសាសន៍ សាសនា និងមន្ត្រីប្រតិបត្តិអំពើហិង្សា។ វេទិកាថ្នាក់រៀននេះ បានផ្តល់ឱកាសឲ្យខ្ញុំពិភាក្សាជាក្រុម និងឆ្លើយនិយាយទៅកាន់មិត្តរួមថ្នាក់ ដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំក្លាយជាមនុស្ស

សិស្សថ្នាក់ទី១១ និង ១២ ចំនួន៣១នាក់ ក្នុងនោះមានសិស្សស្រីចំនួន២៧នាក់ និងសិស្សប្រុសចំនួន៤នាក់ មកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ុនសែន ពានរោង ស្ថិតក្នុងស្រុកស្វាយអន្ទរ ខេត្តព្រៃវែង បានមកចូលរួមវេទិកាស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា» រៀបចំដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

«ទួលពិយាដ» (ត)

៩. ផែនការអង្គការក្រសួងសម្រាប់ចូលក្រោយ(ត)

ភូមិវិវឌ្ឍន៍ហោង (ត)

ខ្ញុំសម្លឹងមើលទួលស្នាំងពិយាដ មានរឿងរ៉ាវជាច្រើនដែលបន្ទុកលើទុក ទូរភាពទូញសោកញាញឹកស្ទើរតែបោក ប្រាណ រុញប្រាណដើរតំបន់កំព្រា ដួងចិត្ត បាត់បង់ឪពុកម្តាយ ប្អូនភ្លោះ មិនរឹងស្លូតសោះ។ នឹកឃើញធ្លាប់ឮ សំឡេងចម្រៀងបដិវត្តន៍បន្តិច ឆ្លើង បំប្រើដួងចិត្តឲ្យរន្ធត់ជាសំឡេងខ្លោច ដ្យាដែលប្រាណប្រល័យដើរតំបន់កំព្រា មាន កុណ និងប្អូនភ្លោះ ប្រៀបប្រដាប់ចម្រៀង ក្នុងខែកក្កដាលោកឲ្យក្រីយ។

មិនយូរប៉ុន្មានទេ កញ្ចប់ក្របី មួយនឹងប្រាប់ខ្ញុំឲ្យយូរតន្ត្រីយ ពីទួល ស្នាំងពិយាដបន្តិចម្តងៗ រហូតមើល លែងយល់។ តែអារម្មណ៍នៅតែដិត ជាមក្នុងដួងចិត្តនិងបត់នយោបាយ មហាលោតដោះមហាអស្ចារ្យមិនអាច បំភ្លេចបាន នូវទុក្ខកង្វល់ទាំងអម្បាល ម៉ានរយលាននឹកស្រណោះអា ឡោះ អាល័យចំពោះលោកឪពុកម្តាយ អ្នកមានកុណ និងប្អូនភ្លោះ ទាំងពីរ។ ទោះជាខ្ញុំខំបិទភ្នែកយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅតែឃើញស្រស់ៗនៅនឹងភ្នែក។

ឱ! មាតាបិតា ជាទីគោរព ស្រលាញ់ និងជាទីសក្ការរូបសំកូន ទោះជាខ្លួនខ្ញុំបិទភ្នែកមែន តែកូន ពិតជាដឹងរឿងរ៉ាវទាំងអស់ ដែលកើត មានឡើងមកលើក្រុមគ្រួសារយើង

ជាពិសេសលោកឪពុកម្តាយមាន ការឈឺចាប់ខ្លោចដ្យា ល្ងីដូរចត់ក្នុង ឆាកជីវិតរកអ្វីមកប្រៀបដូចពុទ្ធិ។

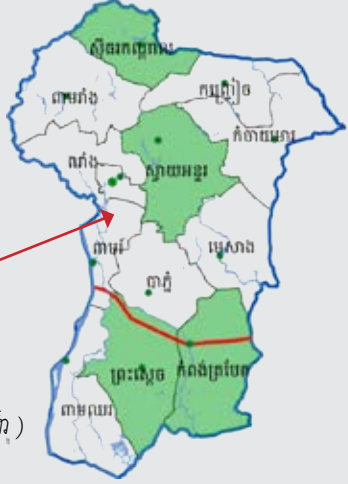
សង្គមនោះបានសាងផ្ទះលបណ្តុះ ឡើងនូវជំនឿ នយោបាយអប្រិយ ប្រល័យគ្រួសារយើង នូវទណ្ឌកម្ម ទារុណធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដែលកូនភិត ជាគ្រូមគ្រួសារយើងអាចរស់នៅជា ជាមួយគ្នាតាមច្បាប់ធម្មជាតិ ដូចពុទ្ធ

ដីកាមនុស្សលោកកើតមកហើយត្រូវ តែចាស់ ហើយចាស់ត្រូវតែឈឺ បន្ទាប់មកត្រូវតែស្លាប់ គឺកើតចាស់ ឈឺស្លាប់។

ប៉ុន្តែសង្គមខ្មៅនេះបានសម្រាប់ ច្បាប់ធម្មជាតិទាំងនេះ សម្រាប់ទាំង បំពានលោកគ្រូនទៅសង្គម។ នេះគឺជា មហាមរណយាដដីកាចសាហាវចំពោះ លោកឪពុកម្តាយ បង និងប្អូនភ្លោះ។

ផែនទីក្នុងរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ រួមមាន ៦ភូមិភាគ និង ៤តំបន់ ធំៗ (ខ្ពស់ វង្ស សមិទ្ធិ/សៀវភៅ ទួលពិយាដ)

ផែនទីខេត្តព្រៃវែងបច្ចុប្បន្ន (តំបន់២២ ភូមិភាគពាយ័ព្យ) (ខ្ពស់ វង្ស សមិទ្ធិ/សៀវភៅ ទួលពិយាដ)

១០. ៖៖៖៖៖៖៖៖៖៖៖៖

៖៖៖៖៖៖៖៖៖៖៖៖

បន្ទាប់ពីនាំគ្នាយាយ បងស្រី និង ប្អូនពីភូមិបឹង ឆ្នែងវិញ យើងទាំងអស់ គ្នាបានមករស់នៅ ក្នុងផ្ទះភូមិកំណើត ដោយបាត់ដៃទទេ និងបាត់បង់ឪពុក ម្តាយបងប្រុសប្អូនភ្លោះជាទីស្រឡាញ់ របស់បងប្អូនកំព្រាបីនាក់។

ការប្រកបរបរ ចិញ្ចឹមជីវិតជា រៀងរាល់ព្រឹកព្រលឹមស្រាងៗ ខ្ញុំនិង បងស្រីតែងតែចេញទៅរើសកូរស្រូវ នៅវាលស្រែ ជួនកាលមានប្អូនវាម្តង ម្តាលដែរ។ សព្វដងដោយទុកប្អូនឲ្យ នៅជាមួយគ្នាយាយ។ ពេលល្ងាចខ្ញុំដើរ បាចត្រីតាមត្រពាំង ឬប្លុកក្របី ធ្វើអន្លង់ ដើរអូសអ្នែង ដាក់ទ្រូនៅតាមប្រឡាយ ជាដើមចំណែកបងប្រុសរកឈើ ដើម្បី ធ្វើនង្គីល និងរនាស់ ដើម្បីភ្ជួររាស់ ធ្វើស្រែ។

ពិតជាការតស៊ូដៃកង្វែង ដោយ បងស្រីពពោះ ទម្ងន់តែនៅព្យាយាម ដើររើសកូរស្រូវដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ក្រោយព្យុះកំបុតត្បូងបក់បោកកម្ទេច ទម្រាំបងធ្វើនង្គីលរនាស់ និងមានកោ

ក្របីទឹមដើម្បីធ្វើស្រែនឹងគេ។ ថ្ងៃមួយបន្ទាប់ពីចេញដើររើសកូរ ស្រូវពីរនាក់បងស្រីនៅម្តុំអូរគាសីង។ ពេលត្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញ បងដា យកស្រូវដែលប្រឡាក់ស្នូតដី ដាក់ ត្រាំទឹកសម្រាវយកដីចេញ ដើម្បីមក បុកយកអង្ករ។ ឆ្លៀតពេលនោះ ខ្ញុំឃើញ កុមារក្នុងភូមិមានអាជ្ជា អាអាត អាវីត និងខ្លះទៀតខ្ញុំភ្លេចឈ្មោះ បាន លេងវាយកូនកោលលើដូរទេ ដែល មានដើមបុស្សរាងតម្កក់រនាស់ និង យកដៃឆ្នោតជាគ្រាប់កូនកោល។ គេ នាំគ្នាវាយលេងយ៉ាងសប្បាយ។ ខ្ញុំ បានចូលរួមលេងជាមួយពួកគេដែរ។

យើងលេងជាមួយគ្នាបានបន្តិច ស្រាប់តែឃើញមនុស្សស្រីរាងចំណាស់ ក្បាលកោរត្រងោល ស្លៀកស្បង់ចំរុក កញ្ចុះសំបែករញ្ជើរញើកាន់ដៃបងដើម បុស្សដើរយ៉ាងលឿនលើដូរទេតម្រង់ មកពួកយើង។ គាត់ដើរសម្លឹងទៅមុខ ដោយកាត់ហ្មូងពួកយើងកំពុងលេង និងលើកដៃបងឆ្លើងលើហើយនិយាយ

ថា “យើងជាអ្នកមានបុណ្យដែល ទេវតាបានប្រើឲ្យមកប្រោសព្រំមនុស្ស ដែលគេសម្លាប់នៅលើទួលស្វាងឲ្យ រស់ឡើងវិញ។”

កុមារយើងទាំងប៉ុន្មានបានជុំក ការលេងហើយឈរស្រឡាំងកាំងសម្លឹង មើលស្ត្រីនោះធ្វើការយ៉ាងរហ័ស។ បន្ទាប់ មកស្ត្រីនោះស្រែកខ្លាំងៗ ឆ្លើងថា៖ “តស់ ពួកយើងទៅទួលស្វាងទាំងអស់គ្នាដើម្បី ប្រោសព្រំអ្នកដែលគេសម្លាប់នៅទីនោះ ឲ្យរស់ និងទទួលពួកគេមកនៅក្នុងភូមិ យើងវិញ។”

ពេលស្ត្រីនោះពោលដូច្នោះ វា ដូចជាឱសថមកព្យាបាលនូវជំងឺរាំវៃ និងរួចសង្គមចិត្តទាំងប៉ុន្មានឲ្យជាសះ ស្បើយឡើងវិញ។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ ស្រាលខ្លួនស្ទើរហោះ ហើយមាន សង្ឃឹមក្នុងចិត្តថាបានរស់នៅជាមួយ ឪពុកម្តាយ និងប្អូនភ្លោះទាំងពីរ។ ខ្ញុំក៏រត់ តាមគេសំដៅទៅទួលស្វាងនោះ។

ទួលស្នាំងពិយាដ សំណល់សាកសពរង់ចាំ

ពេលមកដល់ខ្ញុំបានឃើញស្រ្តី
ចំណាស់នោះចុះទៅក្នុងរណ្តៅសាក
សពមួយដែលខ្ញុំបានឃើញពួកគេដឹក
នៅពេលដែលខ្ញុំដើរកម្រិតភ្នំភ្នំពូល
ទៅក្នុងទួលនោះ។

ខ្ញុំឃើញសាកសពដែលមាន
មនុស្សចារចេញមកដាក់នៅមាត់
រណ្តៅ ដើម្បីស្វែងរករបស់មានតម្លៃ
ដូចជាមាស ពេជ្រ កែវក្រណាត់ជាដើម។
ខ្ញុំបានឃើញអវយវៈ ដៃជើង និង
លលាដ៍ក្បាលដែលមានដាច់សក់ខ្លះៗ
ព្រមទាំងមានខោអាវពណ៌ខ្មៅនៅ
ពាយជ័យពេញទីនោះ និងនៅមាន
ក្លិនស្អុយអសោចនៅឡើយ។

អារម្មណ៍ខ្ញុំពិតជាទន់ខ្លាំងណាស់
ខ្ញុំអង្គុយចុះយកដៃខ្ទប់មុខហើយនឹក
ស្រមៃត្រឡប់ថយក្រោយ តើរូបឪពុក
ម្តាយ និងប្អូនទាំងពីរ ពិតជាគ្លាយដូច
នេះឬ? ទប់ខ្លួនលែងបាន អារម្មណ៍ដូច
ជាវង្វេងបាត់បង់ស្មារតី ហាក់ដូចជា
មានអ្វីនាំស្ទុះតម្រង់ទៅលលាដ៍ក្បាល
មួយដែលមាននៅជាប់សក់វែងនៅ
ឡើយ។

ខ្ញុំអង្គុយលុតជង្គង់នៅចំពោះមុខ
និងនិយាយខ្សឹបខ្សួនពោះ ទាំងទឹក
ភ្នែកហូរមិនដឹងខ្លួនថា "ឱ! អ្នកម្តាយ
ម្ចាស់ជីវិតកូនអើយ អ្នកម្តាយនឹងមាន
ជីវិតរស់ឡើងវិញ ហើយមករួមរស់
ជាមួយកូនព្រោះមានអ្នកមានបុណ្យ
មកបោះព្រំឲ្យអ្នកម្តាយ លោកឪពុក

ទិដ្ឋភាពនៅលើទួលស្នាំងខ្ញុំឃើញ
រណ្តៅសាកសពដែលគេបោះកាយ
ចេញមក (ឡង់ វង្សសមិទ្ធ/សៀវភៅ
ទួលពិយាដ)

ប្អូនវិសុទ្ធវិសាល ឲ្យរស់ឡើងវិញ។"
បន្ទាប់មកខ្ញុំដូចជាភ្ញាក់ខ្លួនក្រញាត់។
ខ្ញុំឃើញស្រ្តីចំណាស់នោះឡើងពី
រណ្តៅមួយចូលទៅរណ្តៅសាកសព
មួយទៀត។ រណ្តៅសាកសពណាក៏
ដូចរណ្តៅណាដែរ សុទ្ធតែគេបោះចេញ
នូវសាកសពទាំងអស់មានតែទឹកភក់ៗ
ដក់ត្រឹមជង្គង់។ ស្រ្តីនោះយកដំបងកូរ
ទឹកភក់ក្នុងរណ្តៅ និយាយខ្សឹបៗស្តាប់
មិនបាន។ បន្ទាប់មកគាត់ឡើងពីរណ្តៅ
ហើយស្រែកឡើងថា "តស៊ូពួកយើង
ត្រឡប់ទៅភូមិវិញ បើថ្ងៃទៀតពួកគេ
នឹងរស់ឡើងវិញហើយ! រួចក៏ដើរ
យ៉ាងលឿនតាមផ្លូវទេតម្រង់ទៅភូមិ
ក្រាំងវិញ។

ពួកគេឆ្លងរត់ពីក្រោយ ចំណែកខ្ញុំ
ដើរមួយៗ ឯកមើលក្រោយក្នុងចិត្ត
នៅតែអាល័យ មិនអស់ចិត្ត និងមាន
អារម្មណ៍ហោះហើរលើទួលពិយាដ
ក្រោមកម្តៅថ្ងៃត្រង់។ ខ្ញុំនឹកស្រណោះ
ទឹកចិត្តឪពុកម្តាយសុខចិត្តស្លាប់ឲ្យតែ
ជីវិតកូនកង់។ "តើមានអ្នកណាខ្លះ
អភ័ព្វដូចខ្ញុំ! ខ្ញុំដូចតែទុក្ខ! នេះជា
លទ្ធផលនៃមោទនភាពក្លាយជាដេះ
ដង់តាមមាត់បដិវត្តន៍ សម្លាប់វង្សាល
ស្តីគេនោះ ក៏យកចាញ់យកឈ្នះ ក្នុង
អន្តរា កាយមិនមែនកាយ។ ក្នុងចិត្តខ្ញុំ
នៅតែសង្ឃឹមនឹងជឿអរូបិយ ដែល
បានចូលមកសណ្ឋិត។

ខ្ញុំដើរមើលក្រោយក្រែងឲ្យមើល
ភពអន្តការនឹកស្រណោះ ក្នុងរូបអនិច្ចា
កណ្តាលថ្ងៃត្រង់ ស្លាប់ជ្រងំបទបម្រៀន
បដិវត្តន៍ត្រូវបានដាស់ចេញជំនួសមក
វិញនូវសំឡេងសត្វលកខ្មោចយំជា
សំនៀងខ្លោចដ្បង ក្នុងជំនួលពិយាដ
ប្រៀបបាចបម្រៀនក្នុងខែក្រែងទ្រុឌ
ឲ្យស្លាប់អារម្មណ៍ក្នុងជីវិតក្រៀមសន្តិក
នេះ។ ខ្ញុំនៅតែមានជំនឿក្នុងផ្លូវនីតិថា
លលាដ៍ក្បាលដែលមានសក់វែងពិត
ជាលលាដ៍ម្តាយរបស់ខ្ញុំ ព្រោះមានអ្វី
ជំរុញចិត្តខ្ញុំឲ្យទៅលត់ជង្គង់នៅចំពី
មុខ។ ខ្ញុំដឹងថា ព្រលឹងម្តាយខ្ញុំពិតជា
ហោះហើរវង្វេងគ្នានោះក្រើយនៅ
អាល័យកូនខ្លាំងណាស់មុនពេលគេ
សម្លាប់ ដែលមិនអាចធ្វើឲ្យព្រលឹង
គាត់ស្ងប់បាន។

ពេលមកដល់ដូរវិញ បងស្រី រៀបចំបាយថ្ងៃត្រង់ យើងបារម្ភម ទទួលបាននូវ ជាមួយគ្នាយាយ បងប្អូនក្នុងគ្រួសាររួម ដួងចិត្តទាំង អស់គ្នា ហើយខ្ញុំវាយរាប់រៀងនោះ ទៅប្រាប់គ្នាយាយ។

កាត់សម្លឹងមើលមុខខ្ញុំក្នុងភ្នំ អាណិតចៅដែលនៅក្មេងខ្ចីរស់នៅ ក្នុងជីវិតភតស្វីយ្យាតិយាយពីឪពុក ម្តាយលុះអវសាននាគិ។ កាត់តបមក ខ្ញុំវិញថា“ចៅអើយស្រ្តីចំណាស់នោះគឺ ស្រ្តីនោះមានវិបត្តិដូច្នោះផ្លូវសតិ មិនល្អ មានការឈប់ ដែលក្រុម គ្រួសាររបស់គាត់ត្រូវពួកកងឈូបអាវ ខ្មៅខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ទាំង អស់គ្នានៅទទួលស្វាយ ចំណែក ស្រ្តីនោះគេចាប់ធ្វើទារុណកម្មទៀត

ដោយចោទប្រកាន់ថាខ្លាំង។ អ៊ីចឹង ហើយបានជាធ្វើឲ្យគាត់ភ្នំចិត្ត រហូត ក្លាយខ្លួនជាមនុស្សវង្វេងវង្វាន់ស្មារតី បែបនេះ។ សព្វថ្ងៃគាត់គ្មានដូរ សម្បែង រស់នៅក្នុងវត្តជ្រៃក្រោមការមើលថែទាំ ពីព្រះសង្ឃ។”

ពេលគ្នាយាយពោលចប់ ដំបៅ រួមដួងចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏រឹមកវិញភ្លាម មួយរំពេច ហើយចាប់ផ្តើមទំពាបាយ មួយៗ ដូចជាចាប់កំណើតជាថ្មីម្តង ទៀត នូវដំនីអារម្មណ៍ដ៏ក្រៀមក្រំ ដែលធ្លាប់មានពីមុនមក។

មិនគួរណាមហាព្យុះសង្ឃរាជវិភ បក់បោកមកលើគ្រួសាររបស់ខ្ញុំឲ្យ ខ្ពស់ខ្ពាយនិរសព្រាត់ប្រាស ផ្តាច់ជីវិត ឪពុកម្តាយ បងប្អូន នៅសល់តែកូន បីនាក់រស់នៅត្រមង់ត្រមោចខ្ទេចខ្ទាំ

ដួងចិត្ត។ ខ្ញុំលួចមើលមុខគ្នាយាយបងស្រី និងប្អូនដោយតំណក់ទឹកភ្នែក ធ្លាក់ ចូលក្នុងចានបាយទាំងមីនិងខ្លួន ក្នុងស្រណោះ នឹកដល់អតីតកាល កន្លងទៅថ្មីៗ ដែលសាបព្រោះនូវ ទណ្ឌកម្មដូច្នោះចិត្តឲ្យឈឺចាប់ស្លាប់ចិត្ត បន្តិចម្តងៗ រហូតដល់រលត់ជីវិតលើ ភពលោកិយនៃព្រហ្មលិខិតសើចប់អក គ្នានពេលវែង។

ភាពសាហាវយំយូងវាយបំបាក់ បង្កជីវិតគ្រួសារឲ្យរស់នៅក្នុងថ្នាល បណ្តុះទឹកភ្នែក សម្លឹងមកមើលរូបខ្លួន ឯង គ្នាយាយបងស្រី និងប្អូន គឺជា ជីវិតភោកយ៉ាកបំផុត បន្ទាល់ទុកតែ ភាពក្រៀមក្រំប៉ុណ្ណោះនៃសំណោក ជីវិតគ្មានន័យ។

រូបភាពបច្ចុប្បន្នឆ្នាំ២០២០៖ ស្ថានភាពក្នុងទទួលស្វាយ (ខ្ពស់វង្វេងសម័យ/សៀវភៅ ទទួលពីយាដ)

១១. ទំព័រជីវិតទី២លើទឹកដីចាស់

បំណុលទឹកភ្នែក

រយយប់រយថ្ងៃកន្លងផុតទៅ។ រដូវរំហើយធ្វើដំណើរផុត។ ខែចេត្រក៏ចូលមកដល់។

ប្រជាជនដូចជាមាសសេរីភាព ច្រើន អ្វីៗត្រឡប់មកស្ទើរដូចដើមវិញនូវប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់របស់ខ្មែរយើងដែលបានឃ្លាតឆ្ងាយដោយពួកកាន់អំណាចអារ្យធម៌និមួយៗ។

ពេលនេះជាពេលចូលឆ្នាំខ្មែរ ដូចខ្ញុំក៏ដូចជាអ្នកជិតខាងមានផ្កាភ្ញី និងផ្លែចេកខ្ពស់បន្តិចបន្តួចដាក់ថ្វាយទទួលទេវតាឆ្នាំថ្មី។ ព្រឹកនេះខ្ញុំដូចជាទឹកព្រឹកស្រុកកំណើតជីវិតលោកឪពុកនិងម៉ែ ពូមីន នៅឯភូមិយោត ហើយបានប្រាប់បងនិងតាយាយថា ចង់ទៅលេងស្រុកឪពុក កាត់យល់ព្រមតែធ្វើដំណើរប្រុងប្រយ័ត្ន ដល់ណាចៅ។

ជំនោរខែច្រាវក្តៅ ហួតហែង។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរតាមទំនប់ដោយជើងទទេ មានក្រមាមួយយំនឹងក្បាល មិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំមកដល់ទួលសំរោងទង ឆ្លងកាត់ដើមពោធិ៍សំបុកអក កាត់ផ្លូវប្រកាស ភ្លឺ ហើយចូលទៅភូមិយោត។ ខ្ញុំមកដល់ផ្ទះធំទីមួយនោះ ធំទីមួយបងប្អូនសំរាប់គ្រួសារឪពុកខ្ញុំ ផ្ទះធំទីមួយនៅចុងខាងកើតភូមិយោត។

ពេលមកដល់ខ្ញុំមិនទាន់ចូលភ្លាមទេ មើលពីខាងក្រៅទៅ ខ្ញុំឃើញធំទីមួយអង្គុយលើគ្រែរនាបបុស្សស្លៀកខោថ្មេរ ប្រាំខ្ទេចត្រឹមជង្គង់ព្រោះកាត់ខ្ពស់ ដោះអាវយកក្រមាមកបក់ជាដុតមួយៗ។ នៅពីក្រោយខ្នងមានកូនតូចៗសំបុក ដាក់ដៃឆ្នើក មិនស្រមនិងចេកណាវិមួយស្និត ធ្លុបទៀនកំពុងហុយ ទ្រលោមទទួលទេវតាឆ្នាំថ្មី។

ខ្ញុំមើលទៅមុខកាត់ស្រឡាតស្រឡាត បែរទៅខាងកើតផ្ទះ សម្លឹងមើលព្រៃរនាមព្រែកយោត ហាក់ដូចជាបង្កប់នូវអារម្មណ៍សោកស្តាយ ដែលបាត់បង់ប្អូនជាទីស្រឡាញ់របស់កាត់។ ឃើញកាយវិការកាត់ដូច្នោះ ដូចជារូបឪពុកខ្ញុំបេះបិទ ខ្ញុំឈានជំហានមួយទៅរកកាត់។ ពេលនោះ កាត់នាំមកឃើញខ្ញុំភ្ញាក់ផ្អើល និងអរដល់ហើយ ស្ទុះមកទិបខ្ញុំ ដោយពោលថា៖

“យីក្លាយ មកពីអង្គាល់ហ្នឹង” ខ្ញុំតបថា៖ “អីខ្ញុំជម្រាបសួរ ខ្ញុំទើបមកដល់មិញ” “អីលើកដៃថ្វាយព្រះ?” (កាត់បន្ត) “ក្លាយ ដើរមកម្នាក់ឯងទេ?” “បាទ ខ្ញុំមកម្នាក់ឯងទេ” ខ្ញុំតបទៅកាត់។ កាត់ស្ទុះមកទិបខ្ញុំក្នុងទឹកភ្នែករលីនរលោង ហើយពោលមកកាន់ខ្ញុំទៀតថា៖

“ក្លាយ ចិត្ត ក្លាយ វ៉ា និងក្លាយណាត សុខសប្បាយទេ?”

“បាទ សុខសប្បាយ ទាំងអស់គ្នា ទេធំ?”

មិនយូរប៉ុន្មាន កាត់ក៏ទៅយកអន្សមចេកភ្នំកំព្រែងមកឲ្យខ្ញុំ ហើយពោលថា៖

“ក្លាយ ហូបអន្សមចេកមួយនេះ សិនទៅ?”

ខ្ញុំអង្គុយលើគ្រែក្បែរកាត់ រួចបកអន្សមដាក់ចូលក្នុងមាត់មួយកំណាត់។ កាត់អង្គុយសម្លឹងមើលមកមុខខ្ញុំ និងយកដៃអង្គុយលើក្បាលរបស់ខ្ញុំ និយាយអួលដើមកស្ទើរមិនចេញ។

រូបភាពបច្ចុប្បន្នឆ្នាំ២០២០៖ ទន្លេភូមិ និងផ្លូវភូមិយោត (ឡង វង្សសមិទ្ធសៀវកៅ ទួលពិយាដ)

វត្តឧណ្ណារណាមថ្កានបណ្ណៈវិទ្យាស្ថានព្រះពុទ្ធសីហារ ក្នុងបរិបទកម្ពុជា

ភូមិយោគ ទូលអ្នកតាតន់

“លោកប្អូន ឡុង ពុករបស់ក្លាយ មា ឧបវិតស្តុតបូតតាំងពីក្មេងមក ហើយ រៀនព្រឹកណាស់ ប្រឡងជាប់ ជាគ្រូបង្រៀន និងតស៊ូរៀនបន្តទាំង ឪពុកម្តាយក្រីក្រ លំបាករហូតទទួល បានសញ្ញាបត្រ ឪប្បមសាលាបាលី”។

ហី! ជំទឹមដកដង្ហើមធំហើយបន្ត ថា អាណិតលោកប្អូនណាស់ ហើយ គាត់យកក្រមាមកដុតទឹកភ្នែក។

ពិតហើយ ខ្ញុំក៏ស្ទុះអារម្មណ៍តាម គាត់ដិតដាមដោយ ទឹកភ្នែកដែរ បើ សិនជាគាត់មិនបានឃើញខ្ញុំ ប្រហែល ជាគាត់មិនមានអារម្មណ៍ក្នុងក្បាលដូច នេះទេ។ គាត់ដកដៃពីក្បាលរបស់ខ្ញុំ ស្ទុះទៅយកត្រី ឡោកដួងហើយផ្សៀង ក្អមចាក់ទឹកហូបឲ្យខ្ញុំដឹក។

“ក្លាយដឹកទឹកសិនទៅ ហើយដើរ តាមផ្លូវទៅលេងដូះធំហុល ម៉ែន ទូច និងពូហុលឯង ព្រោះពួកគេនឹកក្លាយ ឯងខ្លាំងណាស់” គាត់ងើបឈរដំណើរ រាងកោងដើរមុខខ្ញុំ ដើរបានបន្តិចមក ដល់មាត់ទន្លេតូច ទឹករីងស្ទើរដល់ បាតដី។ ខ្ញុំក្រឡេកទៅស្តាំដៃ ទាញដៃ ជំរុញឈប់ រួចសួរគាត់ថា៖

“ធំ! ទូលនេះជាព្រះវិហារវត្ត មែន?” គាត់បានតបថា “ហ្នឹងហើយ”

“អូ! ម៉េចបានវិហារបាក់បែក អស់រលីងអ៊ីចឹង?” គាត់តបថា៖

“ហ្នឹងក្លាយអើយ អង្គការខ្មែរក្រហម បានរុះរើយកឈើ ទៅធ្វើរោងបាយរួម

ហើយព្រះវិហារនិងព្រះអង្គ ពួកវា វាយកម្ទេចដែរ” ខ្ញុំសម្លឹងរបន្តទៅ ទូលមួយជាប់មាត់ទន្លេ។ ខ្ញុំសួរគាត់ ទៀត ចុះ ខ្ទមអ្នកតាអត់ឃើញអ៊ីចឹង។ គាត់ទាញដៃយកក្រមាមកដុតទឹកភ្នែក និយាយទាំងអស់ដើមក៖

“តូបអ្នកតា ក៏ពួកវារុះរើមិនឲ្យ យើងគោរពដែរ។ ទូលអ្នកតាតន់ នេះ ហើយ ជំទឹមនោះបំភ្លេចបានទេ លោក ប្អូន ឡុង ឪពុករបស់ក្លាយ កាលនៅពី ក្មេងមករៀននៅវត្តនេះ។ ពេលចេញ លេងលោកប្អូនតែងតែយកសៀវភៅ ធម៌មកអានសូត្រ ទន្លេនៅក្បែរខ្ទម អ្នកតាតន់នេះ ព្រោះវានៅមាត់ទឹក ហើយមានខ្យល់ត្រជាក់ទៀតផង”។ វត្តនេះធំធ្លាប់បួសរៀននិងក្រោយមក ធ្វើជាសង្ឃរាជ ហើយតាអ៊ុនដែលជា ឪពុកធំនិងពុកឯងធ្លាប់ធ្វើជាសង្ឃរាជ ដែរក្នុងសម័យសម្រស់។

ទឹកភ្នែកធំនៅតែស្រក់ហើយគាត់ បន្តទៀតថា៖ “ពេលធំដើរឆ្លងកាត់ទី នេះ ធំតែងស្រមៃឃើញលោកប្អូន អង្គុយក្បែរខ្ទមនេះ តែអ្វីៗត្រឹមតែនឹក ស្រមៃ”។ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមលឺនរលោងទឹក ភ្នែកតាមគាត់ ព្រោះនឹកពីជីវិតស៊ូ របស់ឪពុក។

ធំបន្តទៀតថា “ក្លាយដឹងទេ ពួក របស់ឯងតាំងពីក្មេងមក ខំប្រឹងប្រែង និងព្យាយាមយកចិត្តទុកដាក់នឹង ការរៀនសូត្រណាស់ ហើយតាយាយ

របស់ឯងក៏បញ្ជូនទៅផ្ទៃរៀនសូត្រ ជាមួយលោកនៅវត្តឧណ្ណារណាម។ កាលនោះគ្រួសារយើងក្រីក្រ មិនដែល បានឆ្លើយលុយកាក់ឲ្យលោកប្អូន ទិញ ម្ហូបឆ្ងាញ់នឹងគេទេ គឺបានតែធ្វើអង្ករ សម្រូបតែប៉ុណ្ណោះ។ ពុករបស់ក្លាយ ហូបតែបាយសម្រូបជាមួយជ្រក់ស្តែ ដាក់ក្នុងពាងរួមក្នុងវត្តកូរៀរអាណិត លោកប្អូនជាពន់ពេកណាស់”។

និយាយមកដល់ត្រឹមនេះ ជំទឹម អណ្តើតអណ្តើត នឹកអាណិតប្អូនរបស់ គាត់រួចយកក្រមាដុតទឹកភ្នែក ខ្ញុំក៏ ចាប់ផ្តើមស្រក់ទឹកភ្នែកតាមធំដែរ មិន តែប៉ុណ្ណោះ ធំនៅតែកោតសរសើរពី វិវភាពរបស់ពួក។

“ក្លាយមានដឹងទេថាជីវប្រវត្តិអ្នក តាតន់ នេះហើយ ដែលបានសរសេរ និពន្ធរៀបរៀងឡើងដោយពុករបស់ ក្លាយ គឺនៅពេលលោកប្អូនប្រឡងជាប់ ឪប្បមសាលាបាលី ហើយក្រោយមក គេបញ្ចូលលោកប្អូនឲ្យធ្វើជាសមាជិក ឆ្លើយឆ្លងក្រុមជំនុំទំនៀម ទម្លាប់ខ្មែរ របស់វិទ្យាស្ថានព្រះពុទ្ធសីហារសបណ្ឌិត្យ”។ ពេលពួកការរៀបរាប់របស់ធំ ខ្ញុំនឹក ស្រមៃវែងឆ្ងាយ គួរនោះក្រើយពី ស្នាដៃ និងទឹកចិត្តឪពុក ពិតជា ការ តស៊ូរឹងមាំជាងដែកថែប។ អារម្មណ៍ខ្ញុំ កំពុងតែភ្លឹកភ្លេចខ្លួន ខ្ញុំឈរសោះ តែ ស្ទើរដួលរលំ ហាក់ដូចជាមានអ្វីមួយ មកចូលសណ្តិត។

ធំកាត់អង្កែ លក្សណ៍ លក្ខណ៍ ហើយ
ពោលទៀតថា “តាំងពីដើមមក
ប្រជាជនរស់នៅទីនេះតែងតែ
និទាននិយាយពីភាពល្បីល្បាញ
ស័ក្តិសិទ្ធិរបស់អ្នកភាគនៃ។ ប្រជាជន
ដែលរស់នៅភូមិជិតៗនេះតែងតែ
មកបន់ស្រន់សុំសេចក្តីសុខ ឬសុំ
ឲ្យជាសះស្បើយពេលនរណា
ឃើញក្នុងគ្រួសារ មិនតែប៉ុណ្ណោះក្នុង
ដីនេះសម័យសង្គ្រាម លន់ លន់

ច្បាំងជាមួយខ្មែរក្រហម យៀកកុំ
យន្តហោះ ទម្លាក់គ្រាប់បែកមិនដែល
ត្រូវទ្វលនេះទេ ហើយអ្នកស្រុក
តែងតែរត់មកជ្រកនៅក្បែររោង
អ្នកភាគនៃនេះ។ ជាពិសេសអ្នកភាគនៃ
មានបរមិទេពទំនើបលើជនគតិយុត្តិ
និងប្រាកដនិយម។ នៅពេលនរណា
ម្នាក់ឈរឈ្មោះបោះឆ្នោតជាមេឃុំ
ឬនាម៉ឺនពួកកេតែងតែមកបន់ស្រន់
សុំឲ្យទទួលបានជោគជ័យជាដើម។

នៅសម័យខ្មែរក្រហម ពួកកង
ឈ្លបដែលមករុះរោងអ្នកភាគនៃបាន
ស្លាប់ និងខ្លះទៀតត្រូវរត់ចោលស្រុក
ព្រាត់ប្រាសនិរាសគ្រួសារ។ តែគួរឲ្យ
ស្តាយណាស់ អ្នកភាគនៃប្រហែលជា
មិនដឹងទេថាអ្នកដែលសរសេរប្រវត្តិ
របស់គាត់ ពេលនេះត្រូវបានពួកកង
ឈ្លបអាវុធខ្មែរក្រហមសម្លាប់យ៉ាង
វេទនាជាទីបំផុតគឺលោកប្អូនពុករបស់
ក្មួយឯងហ្នឹង។

ទិដ្ឋភាព៖ ព្រះវិហារបាក់បែក និងទួលអ្នកភាគនៃដែលធំទីមបានប្រាប់ខ្ញុំថាទួលនេះ
ហើយដែលឪពុកខ្ញុំសម្រាបមកអង្គុយរៀនធម៌។
(ឡុង វង្សសមិទ្ធិ/សៀវភៅទួលពិយាដ)

ធំពោលមកដល់ត្រឹមនេះ ខ្ញុំពេប
មាត់ហូរទឹកភ្នែកកាន់តែខ្លាំង។ ធំក៏យំ
ហូរទឹកភ្នែកយកជាយក្រមាជូតហើយ
ទាញដៃខ្ញុំដោយពោលថា តស៊ូក្មួយ
យើងទៅលេងដូះធំ និងពូមីងឯងនៅ
ឯខាងលិចភូមិ។

ខ្ញុំពីរនាក់ធំដើរកាន់ដៃគ្នាត្រសង
តែអារម្មណ៍ខ្ញុំនៅអាល័យញឹកចម្រប
ចង់តែស្រែកយំ។

រូបភាពបច្ចុប្បន្នឆ្នាំ២០១៧៖ ទួល និង
ខ្ទមអ្នកភាគនៃក្រោមដើមស្រែង ក្រើយ
ខាងកើតព្រែកយោត។
(ឡុង វង្សសមិទ្ធិ/សៀវភៅទួលពិយាដ)

និក្ខេបប្រែសម្រួល ថ្ងៃទី២០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥

ខ្ញុំដើរតាមមាត់ទន្លេតូចក្នុង
ចិត្តបានតែអាណិតអាសូរនឹងខ្សែ
លោហិតសំណាកដ៏រឹតដួងចិត្តកំព្រា
ឯកា។ កូននៅតែស្រលាញ់នឹករពក
ពុកមែណាស់។ យប់ថ្ងៃថ្ងៃយប់ ច្រើន
ខែកន្លងអារម្មណ៍កូនបាត់ស្បើយ
ខ្លះ តែឥឡូវបានមកដ្ឋានដូចចិត្តខ្ញុំ
ម្តងទៀត។

ខ្ញុំមើលទៅមាត់ទន្លេឃើញទឹក
រឹងស្ទើរដល់បាតដីធ្វើឱ្យស្រមៃឃើញ
ថាប្លង់មុនពេលដែលដម្លៀសចេញ
ពីក្រុងភ្នំពេញហើយមកដល់ទីនេះ
ហាក់ដូចជាទឹកទន្លេនៅដដែល ហើយ
លង់ខ្ញុំម្តងទៀតនូវកម្មពៀរពីបុព្វ
ស្ទើររលេនរលួយ។

ខ្ញុំសម្លឹងជុំវិញខ្លួន ធម្មជាតិ
ទាំងឡាយមិនដាស់ប្តូរទេ គឺអ្វីៗដូច
ដើមកាលពីប្លង់មុន តែខុសគ្នា
ពេលនេះ បាត់មនុស្សប្រាំនាក់ដែល
មិនបានឃើញទេសភាពទាំងនេះ
ឡើងវិញ។ តើធម្មជាតិទេសភាពនេះ
មានដឹងទេថា គេទាំងនោះ លាអ្នក
ជារៀងរហូតហើយ។ សម្លឹងមើល
ជុំវិញខ្លួន ធម្មជាតិទាំងឡាយមិន
ដាស់ប្តូរទេអ្វីៗនៅដូចដើម ខុសប្លែកអ្វី
តែក្រុមគ្រួសារខ្ញុំដែលបានដាស់ប្តូរ
ដោយបាត់បង់ឪពុកម្តាយបងប្រុស និង
ប្អូនភ្លោះ។ ខ្ញុំចង់ប្រាប់ទៅធម្មជាតិទាំង
នោះនូវភាពកាចសាហាវនៃព្រហ្មលិខិត
ទោះជាខ្ញុំសារភាពក៏គ្មានតម្លៃអ្វីដែរ។
មិនយូរប៉ុន្មានខ្ញុំនឹងទើប បាន

មកដល់ដុះធំហុន ពូហ៊ុល មីងទូច។
ពេលឃើញខ្ញុំភ្លាម កាត់ទាំងអស់គ្នា
ស្ទុះមកគ្របសងខ្ញុំ ហើយស្រក់
ទឹកភ្នែកគ្រប់គ្នា ពេលឃើញក្មួយ ធំ
និងពូមីង ពិតជាមានការនឹករលឹក
ដល់លោកប្អូន លោកបង ឪពុកក្មួយ
ខ្លាំងណាស់។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ អ្នកភូមិ
ដទៃបងជាមួយ មានការឆ្លើយតប
សួរធំ និងពូមីងថា តើលោកបង
ទើប ក្មួយនឹងជាកូនអ្នកណាខ្លះ?
ធំពោលទៅកាន់អ្នកភូមិថា “នេះ គឺ
ក្មួយវង់រូ កូនលោកប្អូន ឡង់។”

អ្នកភូមិដទៃយកដៃកក់ទ្រូង
ហើយពោលថា “ព្រះជាម្ចាស់ អាណិត
លោកបង ឡង់ណាស់” អ្នកភូមិសួរ
ទៅធំ ពូមីងទៀតថា “តើកូនលោក
បង ឡង់បន្ទូលកូនប៉ុន្មាននាក់?” ធំ
ពូមីង បន្តិចម្តងថា “សល់បីនាក់
ទេ គឺក្មួយចិត្ត ក្មួយវង់រូ និង ក្មួយវ៉ា
ក្រៅពីនោះ ពួកកងឈ្មួញខ្មែរក្រហម
សម្រាប់ទាំងអស់នៅលើទ្វីបស្ទឹង”។
“ពុទ្ធា លោកបង ឡង់ គឺជាមនុស្សល្អ
ដែលពិបាកនឹងរក។ គិតទៅមនុស្ស
ល្អដូចនេះមានសំណាងអាក្រក់ហើយ
មនុស្សអាក្រក់កាចសាហាវមាន
សំណាងល្អទៅវិញ។”

ពួកកាត់លើកដៃសំពះ ទូលទៅ
លើហើយពោលថាឱ! ទេវតាជួយមើល
មនុស្សលោកដទៃ អ្នកភូមិដទៃតែ
បន្តកោតសរសើរឪពុកខ្ញុំហើយលើក
ដៃ ឡើងលើទទឹងថា “សូមលោក

បង ឡង់រស់នៅក្នុងសុភតិកពកុំបី
អាក់ខានឡើយ”។

អ្នកភូមិគ្រប់គ្នាសម្លឹងមកមើល
មុខខ្ញុំដែលមានទឹកភ្នែករលីងរលោង
ហើយនៅតែពោលគ្រប់ៗគ្នា។ លោក
បង ឡង់គឺជាថ្នាលបណ្តុះវិជ្ជាដល់កូន
អ្នកភូមិយោធាយើងច្រើនណាស់។
គេនៅឈរពីទូជុំវិញខ្ញុំ ដោយបាញ់
ចក្កមកមិនដាច់ឆ្ពោះមកខ្ញុំ។

មិនយូរប៉ុន្មាន ធំហុន ពូហ៊ុល មីង
ទូច បានយកនំអន្សម និងនំមមក
ហុចឱ្យខ្ញុំហើយពោលថា “ក្មួយ ហុចនំ
នេះសិនទៅ”។ ខ្ញុំសង្កេតឃើញម្នាក់ៗ
មានទឹកភ្នែករលីងរលោង ស្រឡត
ស្រឡាត់បង្កប់ដោយវិបត្តិរៀងៗខ្លួន
ទោះជាខ្ញុំមិនបានបញ្ចេញទឹកភ្នែកមក
ក្រៅមែនតែវាបានហូរស្រោចលិចលង់
ក្នុងថ្លើមប្រមាត់ខ្ញុំអស់ហើយ។

ខ្ញុំនៅតែនឹកដល់លោកឪពុក
ដែលអ្នកភូមិដទៃសរសើរនូវ ទង្វើ
កាយវិការរបស់គាត់។ ធំពូមីង នៅតែ
អង្អែលក្បាលខ្ញុំខ្លះ កាន់ដៃជើង ពិតជា
បញ្ចេញអារម្មណ៍ក្អកក្អល់ដែលខ្ញុំមិន
មានអ្វីតបទៅវិញទេ ត្រឹមបានឈរ
មើលដិតដាមដោយទឹកភ្នែក និង
ទទួលនូវការអាណិតអាសូរដល់រូប
ឪពុកខ្ញុំប៉ុណ្ណោះ។

បន្តិចក្រោយមក ថ្ងៃជិតត្រង់ ខ្ញុំក៏
និយាយទៅកាន់ធំពូមីង ថា ធំពូមីង។
“ថ្ងៃជិតត្រង់ហើយ ខ្ញុំគិតថា លាទៅ
ភូមិត្រាវិញហើយ ក្រែង តាយាយ

និងបងចិត្ត ទន្ទឹមផ្លូវ។

ពាក្យសម្តី ខ្ញុំចប់ភ្លាម ធំហ្មង ពូមីន បាទពោ លមកកាន់ខ្ញុំថា “នៃក្លាយ វង្ស ឈប់សិនចាំយកអន្សម នឹកមធ្វើ តាយាយ ចិត្ត នឹងអារិវា ដង”។ គាត់ ហុចឱ្យខ្ញុំ ម្នាក់បីបួន មិនតែប៉ុណ្ណោះ អ្នកភូមិដងប្រាប់ខ្ញុំថាចាំបន្តិចៗ ពូមីន មា នអន្សមឱ្យក្លាយដែរ អ្នកភូមិហុច ឱ្យខ្ញុំម្នាក់មួយៗ។ ខ្ញុំដាក់ក្នុងថ្នក់ក្រមា សង់ខាងស្តាយនឹងក ហើយលើកដៃ សំពះអរគុណនឹងជម្រាបលា ធំ ពូមីន និងអ្នកភូមិ “ធំ ពូមីន ទាំងអស់គ្នា ខ្ញុំ លាសិនហើយ” គាត់ទាំងអស់គ្នាតប ថា “អើ ទៅចុះណា សុខសប្បាយតាម ផ្លូវណាក្លាយ”។ ធំ ពូមីន មិនអស់ចិត្ត ស្តុះមកទិប និងអង្រែ លក្សា លខ្ញុំ ប្រកប

ដោយក្តីអាណិតខ្ញុំតែខ្លះបមា។ ធំទើម និយាយថា “តស៊ូក្លាយ ធំជូនទៅ ដល់ ចុងភូមិ”។

ធំទើមគាត់ដឹកដៃខ្ញុំដៃលមា ឆ្នេរកំ អន្សម ទាំងសងខាងនៅនឹងស្នា។ ខ្ញុំ លួច មើលក្រោយម្តងៗពួកគាត់នៅ តែ ឈរមើល ខ្ញុំឱ្យរហង់រហូតដាច់ កន្ទុយភ្នែក។

មកជិតដល់ដំបូក ទួលអ្នកតាតន់ ធំគាត់ទាញដៃខ្ញុំឱ្យឈប់ ខ្ញុំឆ្លើយមើល មុខគាត់ គាត់សម្លឹងមកវិញ ហើយ ពោលថា “ក្លាយលើកដៃសំពះ លាអ្នក តាតន់សិនទៅ ហើយសុំសេចក្តីសុខ សប្បាយ ធ្វើដំណើរតាមផ្លូវ ព្រោះ អ្នកតាតន់មា នបារមីស័ក្តិសិទ្ធិ នឹងជាទី សក្តារះរបស់ប្រជាជននៅភូមិជិតៗ

នេះ”។

ខ្ញុំលើកដៃសំពះ បន់ស្រន់និយាយ ឱ្យបាទតាមគាត់ ហើយបន្តដំណើរមក ដល់ចុងភូមិផ្ទះ ធំទើម ខ្ញុំបាទនិយាយ ថា “ខ្ញុំលាសិនហើយធំ” រួចគាត់ពោល ថា “ឱ្យធំជូនទៅប្តី ខ្ញុំតបថាមិនអីទេ ធំចូលផ្ទះចុះ” រួចគាត់បន្តថា “អីអីចឹង ទៅចុះ សុខសប្បាយណាក្លាយ” ព្រម ទាំងយកដៃមកអង្រែ លក្សា លខ្ញុំក្នុង ក្តីមិនអស់អាល័យ”។

ខ្ញុំធ្វើដំណើរលើទំនប់ដៃលមា ន ព្រៃរោះៗ លិចក្បាលតែខ្ញុំនៅមើល ឃើញធំទើម ឈរមើលពីក្រោយ ដោយក្តីសោកអាល័យរហូតដល់ខ្ញុំ លិចចូលព្រៃបាត់។

មេឃក្នុងពេលព្រឹក

ដើមពោធិ៍សម្បកអក ទួលសំរោងទង

ខ្ញុំត្រាច់ចរតាមផ្លូវកាត់ព្រៃជ្រលង អូរ។ អារម្មណ៍ខ្ញុំនៅតែមិនអស់ចិត្ត និងមិននឹកស្នា ដល់នូវវិវាទពិតស៊ូ និងស្នាដៃរបស់លោកឪពុក តាំងពី កុមារភាព និងការកោតសរសើរមិន ឈប់ពីបងប្អូនរបស់គាត់ និងអ្នកភូមិ។

ខ្ញុំដើរតាម ទំនប់រាងខ្នងអណ្តើក ដោយជើងទទេ ស្តាយនឹងអន្សមពីរថ្នក់ ប្តូរពីស្នាមមួយទៅ ស្នាមមួយ កុំឱ្យចុក រោយ។ មកដល់ដើមពោធិ៍សម្បកអក នឹកស្រមៃកាលពីបួនឆ្នាំមុន ធ្វើដំណើរ តាមផ្លូវនេះជាមួយគ្រួសារឪពុកម្តាយ

បងប្អូនទាំងប្រាំមួយ នាក់ ក្នុងក្តីញញឹម រត់ប្រទេស ខ្លួនគ្នាពោរពេញដោយភាព សប្បាយរីករាយជាមួយបង និង ប្អូន។ តែពេលនេះមានតែខ្ញុំម្នាក់ឯង សោះ កក្រោះ។

នឹកមកដល់ត្រឹមនេះខ្ញុំហូរទឹកភ្នែក ប្រោក ដួងចិត្តនឹករឿងរ៉ាវអនុស្សាវរ ទាំង ឡាយដែលបាទកើតឡើង ដោយ គ្រួសាររស់នៅក្នុងលំហកុកកម្មុតត រទាំង គ្នានៅដៃជាន់បីឆ្នាំ។ ទោះជា ទឹកភ្នែកខ្ញុំក្លាយជាឈាម ហូរជាដលសា ក៏មិនអាចស្តារប្រសិទ្ធភាពដួងចិត្តខ្ញុំ

ឱ្យវិលត្រលប់មកដូចដើមវិញដែរ។

រស្មីថ្ងៃត្រង់ ខែចេត្របញ្ចេញ កម្ដៅថ្ងៃបណ្តើរកូនព្រាកៗយ៉ាងខ្លាំង ធ្វើឱ្យជំងឺគ្រុនចាញ់ដែលខ្ញុំធ្លាប់កើត មា នឡើងកាលពីមុននោះ រើឡើង វិញ។ ព្រះអាទិត្យអើយទោះជាអ្នក បញ្ចេញរស្មីនិងកម្ដៅយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនអាចដណ្តប់ឱ្យខ្ញុំបាត់រសាដែរ។ ជំងឺខ្ញុំរើឡើងវិញហើយ។ ខ្ញុំយកក្រមា

ឡុច ឆឡុសមិទ្ធិ (ត្រង់លេខក្រោយ)

រូប ក្របមុខ៖

ប្រជាជននៅក្នុងខេត្តសៀមរាប ចូលរួមអបអរក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជាដែលជារបបដឹកនាំថ្មីនៅប្រទេសកម្ពុជា
បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមត្រូវបានដួលរំលំ នៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩។
(ហ្វារ៉ាណេ កាយ និង ឌីញ ហ៊ុន/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រូប ក្របក្រោយ៖

កងសេនាជនប្រដាប់ដោយកាំភ្លើង និងគ្រាប់ នៅក្នុងខេត្តកំពត កំពុងពិភាក្សាក្នុងនាមអំឡុងពេលចេញឈ្លាត។
(បណ្ណសាមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ១១ ផ្លូវ២៥៦ សង្កាត់ចតុមុខ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរសព្ទ ៖ (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥

DC-Cam/PIR: #11 • Street 256 • Sangkat Chatomuk • Khan Daun Penh • Phnom Penh • Cambodia 12200

Tel: (855) 23 211 875 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth • Issue 276, December 2022 • Funded by USAID

Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 375 P.M. PRA. KA, 30 October 2018.